

NA PULZE

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove

Ročník X, číslo 5, december 2017

NA PULZE

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove

Ročník X, číslo 5, december 2017

ISSN 1337-9208 (tlačené vydanie)

ISSN 1339-3448 (online vydanie)

Evidenčné číslo: EV 2836/08

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove,
Ul. 17. novembra 15
080 01 Prešov
IČO 17 070775

Redakcia: Anna Polačková (šéfredaktorka)
Peter Hal'ko (zástupca šéfredaktorky)
email: redakcia@unipo.sk

Redakčná rada: František Franko, Emília Halagová,
Viktória Koósová, Peter Kónya, Katarína Mayer,
Jana Mitriková, Iveta Ondriová, Radoslav Rusňák,
Peter Sasák, Ladislav Suhányi, Maroš Šip,
Lenka Tlučáková

Jazyková korekcia: Veronika Drábová

Obálka a sadzba: Marek Sedlák

Foto na obálke: Marcel Mravec, AV Štúdio CCKV PU
v Prešove

Tlač: GRAFOTLAČ Prešov, s.r.o

Príspevky prešli jazykovou a redakčnou úpravou. Za obsah
príspevkov nezodpovedá redakcia.
Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním Časopisu
akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove.

Prispievatelia posielajú svoje príspevky e-mailom na adresu
šéfredaktorky časopisu (ak ide o celouniverzitné témy) alebo
na adresy členov redakčnej rady za jednotlivé fakulty, s tým,
že téma príspevku by mala korešpondovať so zameraním
a prácou danej fakulty, ktorú člen redakčnej rady zastupuje.

Kontakty:

Príspevky o PU a všeobecné témy – Mgr. Anna Polačková, PhD.
(anna.polackova@unipo.sk)

Príspevky o FF PU – Mgr. Peter Sasák
(peter.sasak@ff.unipo.sk)

Príspevky o GTF PU – ThLic. Emília Halagová, PhD.
(emilia.halagova@unipo.sk)

Príspevky o FHPV PU – PhDr. Katarína Mayer, PhD.
(katarina.mayer@unipo.sk)

Príspevky o FM PU – RNDr. Jana Mitriková, PhD.
(jana.mitrikova@unipo.sk)

Príspevky o PF PU – Mgr. Radoslav Rusňák, PhD.
(radoslav.rusnak@unipo.sk)

Príspevky o PBF PU – ThDr. Maroš Šip, PhD.
(maros.sip@unipo.sk)

Príspevky o FŠ PU – Mgr. Lenka Tlučáková, PhD.
(lenka.tlucakova@unipo.sk)

Príspevky o FZO PU – PhDr. Iveta Ondriová, PhD.
(iveta.ondriova@unipo.sk)

Príspevky zo života študentov PU – Bc. Viktória Koósová
(koosova.viktoria@gmail.com)

Vážené kolegyně a kolegovia, milí študenti,

ako každoročne v predvianočnom adventnom čase sa Vám
prihovráame ďalším, posledným tohtoročným číslom nášho
časopisu. S obdobím adventu sa tradične spája romantická
predstava atmosféry zasneženého mesta, vianočnej výzdoby,
predčasne rozžiarených reklamných vianočných stromčekov
v hypermarketoch či na námestiach, vianočných trhov s voňa-
vou klobásou a sladkou medovinou, mikulášskych sladkostí
a nákupu darčiekov pre svojich najbližších. Realita všedných
adventných dní univerzitného života sa však od ideálu obráz-
kov Josefa Ladu výrazne odlišuje. Čas adventu je pre študentov
stresujúcim obdobím zápočtových písomiek (rovnako skutoč-
ných, ako aj virtuálnych, keď už „zápočet“ nemá byť podmi-
enkou pre vykonanie skúšky, a predsa stále je), dokončovania
seminárnych prác a napokon skúšok v tzv. „predtermíne“.
Pre vedecko-pedagogických zamestnancov sa toto krásne
obdobie spravidla spája s ročnými a záverečnými správami či
aktualizáciami riešiteľských kolektívov výskumných projektov,
poslednými vedeckými konferenciami, na ktoré počas väčšiny
roka nebol čas, ukončovaním vedeckých článkov a štúdií pred
uzávierkou posledných čísel časopisov alebo doťahovaním
monografií s vročením odchádzajúceho roku. No a popri tom
treba stihnúť aj už spomínané zápočty a prvé skúšky z druhej
strany pomyslenej katedry. Do plného pracovného kalendára
sa musia ešte zmestiť posledné zasadnutia katedry a atmosféru
prichádzajúcich sviatkov navodzujúce katedrové či inštitútové
„kapustnice“. Podobne zvýšenému náporu výkazov, vyúčtovaní,
uzávierok a ďalších povinností sú vystavení aj nepedagogickí
zamestnanci univerzity. Nákup darčiekov a iné príjemné predvi-
anočné povinnosti neraz prebiehajú v strese vo večerných otvá-
racích hodinách nákupných centier. Vtedy však už iba málo čo
ostane z adventnej romantiky.

Verím však, že napriek všetkým povinnostiam a nadmerné-
mu pracovnému zaťaženiu na sklonku roka si nájdeme čas aj
na predvianočnú pohodu, zamyslenie sa, bilanciu a užívanie
i neopakovateľnej atmosféry adventného času. Ak už aj nie
hneď po Mikulášovi, tak o niekoľko dní, keď prehrmí zápočty
a doznejú spomínané „kapustnice“. Aby sme si mohli potom o to
lepšie vychutnať jedinečnú, čarovnú a neopakovateľnú atmosféru
najkrajších sviatkov roka.

Prajem Vám všetkým úspešné uzavretie starého roka, zvládnu-
tie koncoročných stresujúcich povinností, študentom zdarný
vstup do skúškového obdobia. Ďalej Vám želim požehnané
vianočné sviatky, ich príjemné prežitie podľa predstáv a zvykov
každého z Vás. Aby ste či už v kruhu rodiny, duchovnou
obnovou, alebo v horách striasli zo seba počas celého roka
nakumulovaný stres a načerpali nové sily do toho nadchádzaj-
úceho. Zároveň prajem všetkým veľa zdravia, šťastia, úspechov
a splnené priania v novom roku.

Dr. h. c. prof. PhDr. Peter KÓNYA, PhD.
rektor PU

OBSAH

na pulze univerzity

Na univerzite vyvrcholili oslavy 20. výročia jej vzniku	4
Udelenie čestného titulu dvom významným osobnostiam.....	5
Odovzdávanie pamätných medailí.....	6
Zvončeky zvonili.....	8
Prezident Kiska navštívil našu univerzitu druhý raz.....	10
Deň vedy, techniky a umenia ponúkol bohatý program	12
Happy Birthday, Erasmus!.....	14

z agendy rektora

Blahoželanie jubilantom.....	16
Nový predseda PSK navštívil univerzitu.....	17

na fakultách

Študenti diskutovali so štátnym tajomníkom ministerstva školstva.....	18
Nová sociálna edukácia človeka	19
Fakulta manažmentu podpísala zmluvu o spolupráci	20
Jesenný deň materských škôl	22
Poznáme našich poľských susedov?.....	24
Letná škola z globálnej analýzy.....	26
Konferencia Talented Europe.....	27
Quo vadis zdravotníctvo	28
Aké boli tohtoročné Súradnice estetiky umenia a kultúry?	30
Bratislavské stretnutia pod Tatrami.....	31
Vedecká konferencia PBF v Bardejovských kúpeľoch	32
Udržateľný rozvoj ľudstva a dilema hraníc	33
Pastorácia a sprevádzanie rozvedených katolíkov	34
Športáčik rozšíril svoj obzor.....	35
Florance roka 2017	36
Jesenná burza kníh	38
Unesco Philosophy Day/Night zaujalo.....	39
Týždeň celoživotného učenia.....	40
Vzdelávanie prostredníctvom prednášok odborníkov z praxe.....	41
Take Me Out – zober ma von!	42
Prešovskí geografi vystúpili na najvyšší vrchol Braniska	43
Študenti turizmu spoznávajú Slovensko – časť druhá.....	44
Zahraničná návšteva z Poľska	46

Pavol Plesník na Fakulte manažmentu.....	47
Expert na právny jazyk na Inštitúte romanistiky.....	48
Dr. Luty na Erasmus+ pobyte	49
Imatrikulácia prvákov	49

veda a výskum

Fakulta športu na vedeckej konferencii.....	50
Svet kultúr a tradícií.....	51

umenie a literatúra

Prokip Kolisnyk: Čarunka farieb (maľba, kresba, grafika).....	52
Silochiary farebných myšlienok	54
Fresky sv. Ladislava v Univerzitnej knižnici	55
Skvostné ornamenty majstra Kostelníčka	56
Na kus reči s Martou Hlušíkovou	57

osobnosť

Daniela Slančová	58
------------------------	----

úspešný absolvent

Rozhovor s úspešnou absolventkou Fakulty zdravotníckych odborov	62
--	----

očami študentov

Diskutujem teda som – Universitatis Disputationes	64
Erasmus+ mobilita na Zadarskej univerzite.....	65
Môj Erasmus+ pobyt v Lotyšsku	66
Návšteva z médií	67
Víto Staviarsky navštívil univerzitu	68
Študenti sa spoznávali v Dolnom Smokovci	69
Študenti turizmu cestujú Európou.....	70
Slovenské Vianoce s Erasmus študentmi	72

ŠTASTNÉ A POŽEHNANÉ VIANOCE

Každoročne, v tomto predvianočnom čísle, sa k Vám, milí študenti, prihovárajú Vaši profesori na čele s rektorom univerzity, ale dávate miesto aj biskupom jednotlivých cirkví, pôsobiacich v Prešove, aby Vás oslovili nejakou myšlienkou. Keďže je to už tradícia, nechcem ju porušiť. Prijmite pár mojich slov, ktorými by som Vás chcel trochu pripraviť na Vianoce, sviatky pokoja, radosti a lásky.

Každý Vám, milí čitatelia časopisu, v tomto predvianočnom čase želá optimisticky a so vzletnými slovami veľa šťastia, radosti, pokoja, veľa darčiekov, rodinnú pohodu a veľa iných pekných vecí.

Darca všetkých darov, Pán Boh, je skutočne štedrý voči svojim deťom, teda voči každému z nás. Ale sme ochotní a schopní prijať jeho dary, máme o ne záujem alebo nie? Upriamme teda pozornosť na seba, na svoje srdce, na svoju dušu. Ako je to s nami? Chceme byť obdarovaní Pánom Bohom, všetkými dobrami, ktoré núka našej duši i nášmu telu, alebo nechceme ich prijať? Lebo ak chceme prijať od Pána Boha jeho dary, nemáme žiť v hriechu či nemorálne, nemáme sa hnevať, závidieť ani nenávidieť svojich blízkych. Ak by sme nechceli prijať Božie dary a milosti, vtedy nebudeme mať radosť ani zo žiadnych veľkých materiálnych darčiekov, lebo materiálom nemôžeme nasýtiť svoju dušu a nemôžeme ňou získať ani vnútorný pokoj, Boží pokoj. Ten získame iba vtedy, ak sa budeme usilovať dať si dušu do poriadku svätou spoveďou a opravdivým pokáním. Áno, je potrebné sa usilovať napraviť všetko to, v čom sme pochybili.

Vianoce budú radostné a šťastné pre nás podľa toho, ako sa na ne pripravíme. Božské Dieťa prichádza na svet z lásky k nám hriešnym ľuďom. Vieme, že Ježiš, ktorý prišiel na svet v Betleheme, už završil dielo vykúpenia človeka a je už iba na nás, aby sme mali oň záujem, aby sme ho prijali cez sviatosti. Snažme sa žiť v láske s Bohom a s našimi blízkymi. Ak sa o to budeme snažiť, iste nám Ježiš neodmietne dary, s ktorými prichádza na svet.

Všetkým študentom i profesorom Prešovskej univerzity želám požehnané šťastné a radostné vianočné sviatky, atmosféru pokoja a rodinnej pohody. Zo srdca Vám všetkým žehnám.

Mons. Ján BABIAK SJ
prešovský arcibiskup metropolita

Milí pedagógovia a študenti Prešovskej univerzity v Prešove,

Vianoce nám vždy nanovo prinášajú radosť a pokoj. Boh sa totiž postavil na našu stranu, jednoznačne a navždy. Jednoduchá veta z Vyznania viery „A stal sa človekom.“ hovorí za všetko. Pri týchto slovách padáme počas Vianoc na kolená, aby sme Bohu dali najavo našu vďačnosť za Jeho lásku, za dar Jeho Syna Ježiša Krista.

Sv. apoštol Pavol si bol istý, že Boh nás miluje, a preto nás povzbudzuje týmito slovami „Ak je Boh za nás, kto je proti nám?“ (Rim 8, 31). Vianoce sú o narodení Božieho Syna a ten je dôkazom, že Boh je za nás. On je s nami a medzi nami. I keď jestvujú nešťastia, katastrofy, zlo a smrť, nemôžu nás zničiť. Boh je na našej strane. To je dôsledok Jeho vtelenia. Byť človekom je teda veľká vec, pretože aj Boh sám si zvolil ľudský život za cestu dokonalého zjavenia a priblíženia sa ľuďom.

Prajem Vám všetkým požehnané vianočné sviatky a všetko dobré v novom roku!

X Mons. Bernard BOBER
arcibiskup – metropolita

Pre mnohých z nás slovo „Vianoce“ znamená svetlo, hudbu, ozdobu, radosť, úsmevy, pouličný ruch, voľno či prázdniny, jedlo, zábavu, nákupy, darčeky, koledy a mnoho ďalších vecí. Všade panuje dobrá nálada. Hlavnou myšlienkou sviatku je posolstvo lásky a pokoja, ktoré Christos priniesol na svet. Je smutné, že celá táto slávnostná atmosféra sa náhle stratí, keď zhasnú svetlá v obchodoch a z našich ulíc a domov zmizne vianočná výzdoba – keď sa všetci vrátíme späť k predošlému, všednému, každodennému životu, plnému rozličných problémov a starostí.

Natíska sa otázka – nie je to škoda, že vianočná radosť trvá len dovtedy, kým blikajú svietielka na vianočnom stromčeku? V čom sa skrýva pravá podstata Vianoc a ako môže človek prežiť radosť z nich čo najintenzívnejšie?

Christos je ústrednou postavou celého obdobia vianočných sviatkov. On je ich hlavným oslávencom, kvôli Nemu sa radujeme. Tešíme sa, pretože Christos je Ten, Ktorý si nás zamiloval a miluje nás viac než ktokoľvek iný v živote. Je to Boh, strašný, obrovský, nekonečný Boh, Ktorý stvoril svet a človeka z lásky, a hoci my sme si vybrali život falošnosti, život sebeckej radosti a lásky, On nás neprestáva milovať a ponúkať Samého Seba, aby sme mohli, ak budeme chcieť, spojiť sa s Ním a stať sa takými, ako je On – z milosti bohmi.

On je Ten, Ktorý sa ponížil a nechal ponižovať, len aby nám dokázal Svoju lásku. On je Ten, Ktorý napriek tomu, ako veľmi nás miluje, hľadá a chce, aby sme boli pri Ňom, nenúti nás ani nevydiera, ale necháva nám slobodnú vôľu. Narodil sa ako prenasledovaný, bez strechy nad hlavou, v hnoji stajne, bez hluku, tajne a v pokore, aby nám ukázal, že neprichádza ako kráľ, ale ako náš sluha. Od prvého po posledný okamih Svojho pozemského života prežil všetky naše súženia a bôle, aby nám pomohol pochopiť, že nikoho nenecháva bez Svojej lásky a starostlivosti. Je to Boh, Ktorý sa z neba sklonil natoľko, aby aj ten najnižšie padlý človek mohol vyliezť na Jeho plecia a nájsť tam odpočinutie.

Prítomnosť Christa v živote človeka pretvára celý svet okolo neho – rodinu, školu, prácu, všetko. Len keď sa človek spojí s Christom – len vtedy zavládne skutočná láska a skutočný pokoj vo svete. A práve k takémuto mystickému spojeniu s Christom sme pozvaní prostredníctvom Prijatia Jeho Tela a Krvi na liturgii v deň sviatku Jeho Narodenia. Tam sa ukrýva pravá podstata Vianoc. Christos prichádza a ak nachádza čisté, otvorené a vrúcne srdce, vstupuje doň a znova sa rodí – a Jeho život sa stáva našim životom, Jeho Strasti našim uzdravením a Jeho Smrť našim vykúpením.

Žičím každému, aby v tomto roku prežil jedinečné Vianoce – rodinné, školské i pracovné. Z celého srdca všetkým prajem, aby tohtoročné Christovo Narodenie – Vianoce, rozptýlilo v našom živote akúkoľvek temnotu a prinieslo nám hojnosť Božej milosti do ďalšieho roka.

Štedré Christovo Narodenie a požehnaný nový rok 2018!

† RASTISLAV
pravoslávny arcibiskup prešovský,
metropolita českých krajín a Slovenska

Milá akademická obec,

univerzita je inštitúciou, ktorá vzdeláva ľudí. Dáva ľudstvu vedomosti, ktoré ho posúvajú dopredu a uľahčujú mu život. Nikto nespochybňuje dôležitosť vzdelávania, lebo ono napomáha skvalitňovaniu ľudskej existencie. Zabezpečia však samotné vedomosti šťastný, pokojný a radosný život? Skúsenosť nám hovorí, že aj vzdelaní ľudia zažívajú smútok, traumy a nespokojnosť.

Vianoce nás pozývajú do Božej školy, aby sme si vypočuli prednášku nebies, ktorá ak prenikne vnútro človeka, prináša jemu i jeho okoliu šťastie, pokoj a radosť. Je krátko a poslovia nebies anjeli ju zhutnili do slov: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!“ Tam, kde ľudia orientujú svoj život na Toho, ktorý je na výsostiach, vzdávajú mu úctu a slávu a rešpektujú Jeho vôľu, tam preniká ich duša pokoj.

Verím, že po tomto pokoji túžime všetci ľudia. Nájdu ho tí, ktorí sa nechajú poučiť nebeskou zvestou a v betlehenských jaslích našli svojho učiteľa a spasiteľa.

Prajem Vám radostné a pokojné Vianoce a požehnaný nový rok 2018.

Mgr. Slavomír SABOL
biskup VD ECAV

NA UNIVERZITE VYVRCHOLILI OSLAVY 20. VÝROČIA JEJ VZNIKU

Rok 2017 sa nesie v znamení osláv 20. narodenín Prešovskej univerzity v Prešove (PU), ako aj 350 rokov vzniku prvej vysokej školy v Prešove, známej ako Evanjelické kolégium, na tradíciu ktorého nadväzuje. Pri tejto príležitosti sa pod záštitou PU začiatkom decembra konal rad slávnostných a odborných podujatí.

Jedným z prvých podujatí, konanom 5. decembra, bolo slávnostné zasadnutie Vedeckej rady PU, v rámci ktorého bol udelený čestný titul Dr. h. c. dvom významným osobnostiam. V stredu 6. decembra sa v budove Divadla Jonáša Záborského v Prešove uskutočnil slávnostný program k 20. výročiu univerzity. Jeho súčasťou bolo odovzdanie pamätných medailí rektorom partnerských univerzít, zamestnancom PU a jej priaznivcom. Slávnostnú atmosféru podujatia umocnil adventný koncert,

plný spevu, hudby, melódií a skvelých výkonov jednotlivých interpretov. K výnimočnosti osláv výročí prispela aj medzinárodná vedecká konferencia, ktorá prebiehala v dňoch 4. – 7. decembra v priestoroch historickej budovy Evanjelického kolégia. Vedecké podujatie bolo venované 500. výročiu jednej z najvýznamnejších udalostí dejín modernej Európy, reformácie. Zúčastnilo sa ho viac ako 150 referujúcich z desiatich krajín Európy. Vzhľadom na počet vystupujúcich ide o jednu z najväč-

ších konferencií v stredoeurópskom priestore, zameranej na túto problematiku. Unikátnu medzinárodnú konferenciu s názvom Reformácia v strednej a juhovýchodnej Európe organizovala Prešovská univerzita spolu s jej partnerskými univerzitami. Súčasťou programu konferencie boli aj Slávnostné služby Božie, ktoré sa uskutočnili 4. decembra v Chráme svätej Trojice.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
hovorkyňa PU

UDELENIE ČESTNÉHO TITULU DVOM VÝZNAMNÝM OSOBNOSTIAM

Prešovská univerzita v Prešove (PU) udelila čestný titul Dr. h. c. dvom významným osobnostiam historickej vedy s európskym významom. Sú nimi bývalí dekáni fakúlt dvoch popredných svetových univerzít Humboldtovej univerzity v Berlíne a Karlovej univerzity v Prahe, prof. Heinz Alfred Schilling a prof. Jan Blahoslav Lášek.

Čestný titul „Doctor honoris causa“ je najvyšším ocenením, udeľovaným akademickou inštitúciou, spravidla popredným dejateľom vedeckého a akademického života. Nedá sa získať žiadnym obvyklým kvalifikačným postupom a nemôže byť nárokovateľný. Univerzita jeho udelením vyjadruje úctu, uznanie i vďaka významným osobnostiam za ich prínos pre rozvoj vedeckého poznania, vysokého školstva i vlastnej inštitúcie. Jeho udelenie je na návrh rektora plne v kompetencii vedeckej rady ako najvyššieho vedeckého orgánu univerzity.

V súlade s právnymi predpismi a zákonnými ustanoveniami Vedecká rada PU dňa 19. júna 2017 prerokovala a schválila návrh na udelenie čestného titulu Dr. h. c., ktorý bol 5. decembra z vedného odboru história udelený prof. Heinzovi Alfredovi Schillingovi a z vedného odboru pravoslávna teológia prof. Janovi Blahoslavovi Láškovi. Ich vedecké dielo spája jeden spoločný motív, ktorým je reformácia a jej dôsledky v spoločenskom a konfesionálnom vývine ranonovovekej Európy. „Dnešný deň je akademickým sviatkom našej univerzity. Do zoznamu niekoľkých desiatok popredných vedeckých, akademických i verejných činiteľov, nosiacich jej čestný titul, sa zaradili dve vzácné osobnosti. Som, v mene univerzity, nesmierne rád, že prijali naše ocenenie svojho vkladu do európskeho akademického a vedeckého

života a budú v ňom šíriť dobré meno našej alma mater,“ uviedol vo svojom príhovore rektor univerzity prof. Peter Kónya.

Významný český historik a teológ z Karlovej univerzity

„Profesor Lášek. nielenže patrí medzi najvýznamnejších odborníkov v oblasti teológie, ale ukázal sa byť rovnako skvelým dekanom, s vynikajúcimi odbornými aj ľudskými vlastnosťami. Slobodne sa pohybuje vo východnej, západnej i modernej teológii, ale aj v iných humánnych disciplínach. Preto som presvedčený, že udelenie čestného titulu v jeho prípade je viac ako na mieste,“ zdôraznil v laudatii dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU prof. Ján Šafin.

„Dovoľte mi, aby som sa vám predovšetkým poďakoval za poctu, ktorej sa mi na tejto univerzite dostalo, prijímam ju s vďačnosťou ako uznanie mojich odborných snáh,“ zneli slová prof. Láška pri preberaní titulu. Ako doplnil, s PBF PU ho spája dlhodobá spolupráca i osobné priateľstvá s tromi generáciami jej učiteľov.

Emeritný profesor dejín raného novoveku z Humboldtovej univerzity

Prof. Schilling je jedným z najvýznamnejších historikov, venujúcich sa reformácii v súčasnom svete. Vo svojej vedeckej činnosti intenzívne spolupracuje s krajinami strednej Európy, vrátane Slovenska. „Jeho prevratné práce už dlhý čas využívajú

pri svojich bádaniach historici a cirkevní historici z Prešovskej univerzity. Okrem toho s ním spolupracujú aj na báze osobných kontaktov,“ poznamenal v laudtiu doc. Ladislav Suháň, prorektor pre vonkajšie vzťahy a marketing PU. Emeritný profesor vďaka svojej práci a významným dosiahnutým prínosom získal viacero cien a ocenení. Je nositeľom vyznamenania Francúzskej republiky „Rytier Rádu akademických paliem“, ceny Dr. A.H.-Heinekena za históriu udelenú Kráľovskou holandskou akadémiou umení a vied, čestného doktorátu Teologickej fakulty Univerzity Georga Augusta v Göttingene a čestného doktorátu Univerzity v Trentone.

Predstavenie novej hry

Po odovzdaní čestných titulov nasledovalo uvedenie novej hry profesora PU Karola Horáka s názvom Od kráľovstva ducha ku kráľovstvu človeka alebo Lux mentium (Svetlo myslenia). Hra, ktorú stvárnilo Študentské divadlo PU v Prešove, bola venovaná práve výročiu Evanjelického kolégia v Prešove, ktoré je predchodcom PU. „Príbeh začína polemikou súčasných vysokoškolákov o téme Evanjelické kolégium, tá sa prelieha do čias 17. storočia, do obdobia vzniku tejto výchovno-vzdelávacej inštitúcie,“ priblížil autor hry prof. Horák.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
hovorkyňa PU

ODOVZDÁVANIE PAMÄTNÝCH MEDAILÍ

Súčasťou slávnostného programu venovaného 20. výročiu založenia Prešovskej univerzity v Prešove (PU) bolo udeľovanie pamätných medailí domácim a zahraničným rektorom partnerských univerzít, predstaviteľom cirkví, spoločenského a politického života, zamestnancom PU a jej priaznivcom.

Dňa 6. decembra sa v Divadle Jonáša Záborského konala akademická slávnosť, ktorej cieľom bolo pripomenúť si doterajšiu priazeň, spoluprácu, ako aj dlhoročnú vedeckú a pedagogickú prácu v prospech univerzity. „Pred dvadsiatimi rokmi sa začala písať história novej akademickej inštitúcie na Slovensku, ktorá dostala meno Prešovská univerzita v Prešove. Aj keď nie všetci jej vznik vítali, už v prvých rokoch existencie ukázala svoju životaschopnosť a opodstatnenosť pôsobenia na poli vedy a edukácie. Dnes je univerzita pevne ukotvená v stredoeurópskom vzdelávacom priestore a disponuje celou škálou akademických partnerských pracovísk na celom svete,“ zneli úvodné slova rektora PU prof. Petra Kónyu. Úspešnú cestu univerzity podľa jeho slov vo veľkej miere umožnila najmä existujúca akademická tradícia v meste Prešov. Vznik samostatnej univerzity bol v podstate spočiatku iba kontinuálnym pokračovaním činnosti prešovských fakúlt bývalej veľkej Univerzity Pavla Jozefa Šafárika. Pri tom už od vzniku UPJŠ v r. 1959 exis-

tovala jedna z dvoch jej zakladajúcich fakúlt v Prešove a v čase rozdelenia pôsobila v meste už polovica fakúlt univerzity.

„V súčasnosti patrí naša univerzita k najväčším, a podľa výsledkov komplexnej akreditácie vo viacerých oblastiach poznania, aj k najlepším na Slovensku,“ zdôraznil rektor. Tento úspech univerzity je predovšetkým výsledok práce jej zamestnancov, ako pedagogických, tak aj nepedagogických pracovníkov. „Dovoľte preto, aby som sa Vám úprimne a zo srdca poďakoval: kolegyniam a kolegom za dlhoročnú pedagogickú a vedecko-výskumnú prácu v prospech univerzity, partnerským pracoviskám doma i v zahraničí za spoluprácu a ďalším za priazeň a pomoc, ktorú univerzite už roky nezištne preukazujete,“ poznamenal.

Ako symbolické vyjadrenie vďaky odovzdal rektor PU 150 pamätných medailí. Na slávnostnom akademickom podujatí si ich prevzali rektorky a rektori zahraničných univerzít, Univerzity Karlovej, Univerzity v Miskolci, Univerzity Eötvösa Lóránda

v Budapešti, Reformovanej teologickej akadémii v Blatnom Potoku, Rzeszowskej univerzity, Podkarpatskej maďarskej vysokej školy Františka II. Rákócziho v Berehove, Univerzity Károlya Eszterházyho v Jágri, Uniwersyty Pedagogicznej w Krakowie, Univerzity Creştina Partium v Oradei, Państwowej Wyższej Szkoły Technicznej - Ekonomicznej im. Ks. B. Markiewicza w Jarosławiu, Univerzity v Kapošvári, Univerzity v Debrecene a Universitatea Babeş-Bolyai.

Z domácich univerzít si pamätnú medailu prevzali tieto rektorky a rektori: Dr. h. c. prof. Ing. Viera Cibáková, CSc. (Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave), Dr. h. c. prof. Ing. Tatiana Čorejová, PhD. (Žilinská univerzita v Žiline), prof. Ing. Ferdinand Daňo, PhD. (Ekonomická univerzita v Bratislave), prof. PaedDr. MgA. Mgr. Vojtech Didi (Akadémia umení v Banskej Bystrici) v zastúpení prevzal doc. Mgr. art. Matúš Olha, PhD., doc. Ing. Jozef Habánik, PhD. (Trenčianska univerzita Alexandra Dub-

čeka v Trenčíne), prof. ThDr. Jozef Jarab, PhD. (Katolícka univerzita v Ružomberku), Dr. habil. PaedDr. Györg Juhász, PhD. (Univerzita J. Selyeho v Komárne), prof. Ing. Stanislav Kmeť, CSc. (Technická univerzita v Košiciach), Dr. h. c. prof. Ing. Rudolf Kropila, CSc. (Technická univerzita vo Zvolene) v zastúpení prevzal RNDr. Andrej Jankech, PhD., Dr. h. c. doc. JUDr. Lucia Kurilovská, PhD. (Akadémia policajného zboru v Bratislave) v zastúpení prevzal Dr. h. c. doc. JUDr. Štefan Kočan, PhD., doc. PaedDr. Tomáš Lengyelfalussy, PhD. (Vysoká škola DTI), Dr. h. c. doc. Ing. Jozef Matúš, CSc., mim. prof. (Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave – in memoriam) v zastúpení prevzala doc. PhDr. Ružena Kozmová, CSc., Dr. h. c. prof. Ing. Marián Mesároš, DrSc. (Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach) v zastúpení prevzal Ing. Peter Lošonczy, PhD. MBA, prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD. (Univerzita Komenského v Bratislave), Dr. h. c. prof. MVDr. Jana Mojžišová, PhD. (Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach), prof. JUDr. Stanislav Mráz, CSc. (Vysoká škola Danubius), doc. Ing. Jozef Puttera, CSc. (Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika so sídlom v Liptovskom Mikuláši) v zastúpení prevzal doc. Ing. Peter Spilý, PhD., prof. RNDr. Pavlovi Sovák, CSc. (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach) prof. Stanislav Stankoci, akad. mal. (Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave) Dr. h. c. doc. ThDr. PaedDr. Marek Storoška, PhD. (Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove), prof. RNDr. Ľubomír Zelenický, CSc. (Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre) v zastúpení prevzala prof. Ing. Zdenka Rózová, CSc. Z radov cirkevných predstaviteľov boli ocenení J. E. Mons. Dr. h. c. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD. (prešovský arcibiskup metropolita Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku) v zastúpení prevzal Mons. doc. ThDr. Ľubomír Petrík, PhD., Jeho Blaženosť Rastislav (arcibiskup prešovský, metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku) v zastúpení

prevzal Mgr. Michal Švajko, J. E. Mgr. László Fazekas (biskup Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku), J. E. Slavomír Sabol (dištriktálny biskup Východného dištriktu evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku), J. E. Mons. Milan Chautura CSsR (košický eparcha Gréckokatolíckej eparchie Svätého Cyrila a Metoda v Košiciach), Židovská náboženská obec v Prešove v zastúpení prevzal PaedDr. Peter Chudý (kancelár Židovskej náboženskej obce v Prešove).

Pamätná medaila bola udelená taktiež generálnemu konzulovi Generálneho konzulátu Maďarska Attilovi Harasztimu, honorárnemu konzulovi Ukrajiny Stanislavi Obickému a honorárnej konzulke Švajčiarska Ing. Helene Virčíkovej.

Z predstaviteľov spoločensko-politického života možno spomenúť Mgr. Petra Krajňáka, štátneho tajomníka Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ing. Andreu Turčanovú, primátorku mesta Prešov, JUDr. Pavla Hagyarího bývalého primátora mesta Prešov a člena Správnej rady PU, ako aj Mgr. Emila Chlapečka, prednostu Okresného úradu v Prešove, či niektorých poslancov Mestského zastupiteľstva v Prešove.

Na slávnostnom poujatí si pamätnú medailu prevzali aj bývalí rektori PU prof. PhDr. Karol Feč, CSc., Dr. h. c. prof. PhDr. František Mihina, CSc. a prof. RNDr. René Matlovič, PhD., LL.M.

Medzi ocenenými nechýbali aj bývalí zamestnanci a akademickí funkcionári PU ako

prof. PhDr. Michal Belej, CSc., Dr. h. c. prof. PhDr. Michal Danilák, CSc., doc. František Matúš, CSc., a exprezident Slovenského červeného kríža PhDr. Milan Kručay, CSc. Pamätná medaila bola udelená taktiež súčasným dekanom a vedeniu PU a na návrh dekanov fakúlt a rektora PU aj niektorým zamestnancom PU. Medzi ocenenými boli aj niektorí členovia Správnej rady PU a priaznivci Prešovskej univerzity.

Pri príležitosti osláv 20. výročia založenia univerzity udelil Prešovskej univerzite na slávnostnom podujatí medailu Rzeszowskej univerzity rektor prof. dr. hab. Sylwester Czopek. Z rúk primátorky mesta Prešov si rektor Prešovskej univerzity prevzal ďakovný list za vzdelávanie a dlhoročnú aktívnu prácu s mládežou, ako aj šírenie dobrého mena mesta Prešov. Pamätný list v mene ministerky školstva, vedy, výskumu a športu SR JUDr. Mgr. Martiny Lubyovej, PhD. udelil univerzite aj štátny tajomník Mgr. Peter Krajňák.

ZVONČEKY ZVONILI...

Znova po roku začína ten čarovný, malými i dospelými obľúbený, predvianočný čas plný príprav a očakávania najkrajších sviatkov. To, že sa blížia Vianoce, nám už štyri týždne predtým signalizuje advent. V tomto období sa konajú adventné koncerty v mestách na Slovensku. Nebolo tomu inak ani na Prešovskej univerzite v Prešove (ďalej len Prešovská univerzita), keď v Divadle Jonáša Záborského v Prešove dňa 6. decembra 2017 sa konal VI. adventný koncert univerzity.

Po úvodných slovách moderátorky, ktorá navodila príjemnú atmosféru v hľadisku DJZ Prešov, sa začal odvíjať adventný „sujet“ spevu a hudobných melódií. Zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, pod taktovkou umeleckej vedúcej a dirigentky Anny Derevjaníkovej, svojím výkonom vniesol medzi divákov čarovnú adventnú náladu. Prítomní sa započúvali do prekrásnych bohoslužobných piesní *Bohoslovi duše moja hospodina* a *Nyni otpuščaješ od Eleny Junek* a pravoslávnych kolied *Nova radosť stala*, *Temneňkaja nička* a *Car Izrailev*. Trio s klavírom si vybralo od talianskeho skladateľa Antónia Vivaldiho z cyklu štyroch husľových koncertov „*Štyri ročné obdobia*“, ktoré

zobrazujú ročné obdobia v prírode *Zimu – časť largo*, ktorú predniesli v komornejšej verzii pre trio a klavír. Aj v tomto prevedení mala svoju hudobnú, resp. nástrojovú kvalitu. Pani Renáta Kočišová (violončelo), Ljubov Gunder (klavír), Lýdia Kušnírová (husle) a Katarína Jurčová (husle) sa svojím prednesom postarali o hudobné obohatenie Adventného koncertu. Štvorčlenné hudobné zoskupenie pôsobilo v ucelenej konsonancii. Pre speváčku Luciu Novotnú z Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity bol tento rok mimoriadne úspešný, čo sa týka vystúpení na medzinárodnej scéne. Predovšetkým 3. miesto na medzinárodnej interpretačnej súťaži v sólovom speve v Prahe v silnej

konkurencii bolo veľkým úspechom. Publika sa predstavila muzikálovou piesňou *Love Never Dies* od *Andrew Lloyd Webera*. Od prvých tónov si získala publikum na svoju stranu. Spevácky zbor sv. Romana Sladkopevca Gréckokatolíckej teologickej fakulty – malá skupina pod vedením Davida Kravca, dominovala farbou mužského zvuku. Interpretovali ľudové koledy v úprave Pavla Vasiľa. Tradične v ich prevedení imponoval vokálny a osobitý prejav. Mário Gapa Garbera (saxofón) a *Arpád Farkaš* (klavír) patria nesporne k významným inštrumentalistom, k hudobným stáliciam jazzu na Slovensku. Symbiózou klasickej hudby a jazzu sa publiku predstavili veľmi

zaujímavým programom. V ich interpretácii zazneli vianočné koledy, ktoré tvoria jednu zo súčastí vianočných piesní. Zamatová farba saxofónu sa prelínala so zvukom klavíra a *spoločne vytvorili* dokonalú súhru. Bolo to veľmi pekné.

Ženský spevácky zbor Iuventus paedagogica a Nostro Canto pod vedením zbormajsterky a dirigentky Tatiany Švajkovej patria v súčasnosti k najlepším a najúspešnejším umeleckým telesám univerzity. Skladba *Ave Maria* od Gustava Holsta, anglického skladateľa, ktorá odznela v podaní Ženského speváckeho zboru Iuventus paedagogica, zanechala silný zážitok. Obidva zbory sa prezentovali vyspelou speváckou technikou, hlasovou kultúrou a charakteristickým zvukovým prejavom. Ich výkony sa stretávajú s veľkým úspechom u širokého publika, čo dokumentovali aj na tomto koncerte. Svojou interpretáciou vianočných piesní a kolied veľmi citlivo vystihli sviatočnú atmosféru týchto dní. Diváci záverečným potleskom ocenili spevácke umenie obidvoch zborov. Vo výkone oboch zboroch prevládalo nadšenie, vzlet, cit, vyvážený zvuk, čistý prejav, intonačná istota, čo je zásluhou dirigentky.

Finále adventného koncertu vrcholilo. Bolo to skutočne GRAND FINÁLE. Maďarský klavirista Fülei Balázs z Budapešti neostal nič dlhý svojej povesti držiteľa Ceny Ferenc Liszta. Jeho tri časti z cyklu *Vianočný stromček od Ferenc Liszta* boli vysokým umeleckým zážitkom. Interpretačný protagonista zvládol klavírny part

bezpečne, s ľahkosťou, virtuositou, s výrazným lyrickým nábojom. Operná speváčka a sólistka Národného divadla v Ostrave Marianna Pillarová v hudobnom sprievode Ľudovej hudby Stana Baláža dali koncertu najvyšší punc umeleckého večera. Najväčšia operetná love story *Emericha Kalmána Čardášová princezná* zožala neutíchajúci potlesk a sympatie obecnstva. Jej zvučný hlas, čistý, lyrický soprán si podmanil celé publikum. Spevácky prejav v Čardáši od *Vittoria Montiho* bol dokonalou speváckou artikuláciou, hlasovou suverenitou. Stano Baláž brilantnou husľovou technikou opäť demonštroval, že patrí k špičkovým huslistom na Slovensku. Vystúpenie oboch protagonistov bolo brilantné, hudobným terminologickým slovníkom grandioso, agitato, grazioso. Prídavok *Ave Maria od Charles Gounoda* nenechal ani jedného diváka bez silného emocionálneho zážitku. Potešujúce bolo, že Ľudovú hudbu Stana Baláža tvoria bývalí vynikajúci študenti a pedagógovia Prešovskej univerzity. Patrí im vďaka a úcta, že prišli svojou hudbou

nou zdravicou zablahoželať a vzdať hold svojej alma mater. Ďakovačka účinkujúcich sa zmenila na mohutné MAESTOSO TUTTI najznámejšej vianočnej koledy „*Tichá noc, svätá noc*“. Bol to svetský, anjelský chór 80 spevákov a muzikantov, ktorým právom, po posledných akordoch piesne, publikum prejavilo dlhotrvajúce STANDING OVATION. Adventný koncert Prešovskej univerzity v Divadle Jonáša Záborského bol absolútnym vrcholom osláv 20. výročia vzniku. Biblia hovorí o venci ako o prejave úcty, radosti a víťazstva. Bol to nádherný Adventný veniec spevu, hudby, nádherných melódií, skvelých výkonov jednotlivých interpretov. Prekrásny nezabudnuteľný zážitok. Blížiac sa Vianoce sú inšpiráciou pre všetkých hudobníkov priniesť niečo nové na túto slávnostnú tému. To sa našim účinkujúcim podarilo naplniť. Boli sme svedkami entuziazmu všetkých interpretov. ĎAKUJEME.

PhDr. Viliam TARJÁNYI, PhD.
RPU

PREZIDENT KISKA NAVŠTÍVIL NAŠU UNIVERZITU DRUHÝ RAZ

Prešovská univerzita v Prešove privítala dňa 9. novembra na svojej pôde prezidenta Slovenskej republiky Andreja Kisku. PU je tak univerzitou, ktorú prezident po nástupe do funkcie navštívil ako prvú spomedzi všetkých univerzít a svoje prvenstvo si drží aj v tomto prípade, keďže ako jediná hostila prezidenta po druhýkrát.

Po oficiálnom prijatí sa prezident spoločne s rektorom presunuli na stretnutie s vedením PU, ako aj dekanmi a dekanmi jednotlivých fakúlt univerzity. Na úvod stretnutia rektor univerzity bližšie oboznámil prezidenta so základnými charakteristikami univerzity, pričom vyzdvihol skutočnosť, že Prešovská univerzita je, čo sa počtu študentov týka, treťou najväčšou na Slovensku a zároveň najväčšou mimobratislavskou univerzitou. V rámci spoločnej diskusie sa prítomní dotkli viacerých aktuálnych otázok a problémov slovenského školstva. „Diskutovali sme

o tom, čo teší, ale aj čo bolí univerzitu a som rád, že je o ňu zo strany študentov veľký záujem. Pozitívne oceňujem taktiež jej úspech a mimoriadne výsledky, ktoré dosahuje vo vedeckej oblasti. V rámci diskusie sme sa, samozrejme, dotkli aj toho, že ministerstvo školstva má hádam každý rok nového ministra a chýba tu systémové riešenie. Analyzovali sme taktiež dôvody odlivu študentov do zahraničia, ktorý je v niektorých prípadoch spôsobený nedostatočnou schopnosťou našich univerzít predat sa,“ uviedol prezident Andrej Kiska. „Stretnutie sa uskutočnilo v konštruk-

tívnej atmosfére, som rád, že sa pán prezident živo zaujímal o aktuálne problémy univerzity, ale predovšetkým o to, čím žijú, aké majú názory a ako vnímajú súčasnú realitu študenti PU,“ doplnil rektor PU Peter Kónya.

Prezident Andrej Kiska sa následne podpísal do kroniky univerzity a presunul sa na stretnutie s autormi odbornej publikácie Atlas rómskych komunít na Slovensku, na ktorom sa prítomní zhodli, že na riešenie rómskej problematiky nie je dostatočné rozhodnutie a presvedčenie politických elít, ako aj väčšiny ľudí

na Slovensku. „Rómov nikdy nesmie-
me posudzovať ako celok. Je medzi
nimi obrovské množstvo ľudí, ktorí
sú skutočne úžasnými členmi našej
spoločnosti a môžeme byť na nich
hrdí. Žiaľ, často si vytvárame obraz
o rómskej komunite na základe činov
jednotlivcov,“ poznamenal prezident.
Poslednou zastávkou prezidenta
na pôde PU bola prednášková aula,
v ktorej sa stretol a živo diskutoval
so študentmi. Tí sa prezidenta pýtali
na možnosti riešenia v súvislosti
s nedostatočnou uplatniteľnosťou
mladých absolventov v praxi, pre-
dovšetkým na východe Slovenska.
Do diskusie s prezidentom sa zapojila
aj mladá ukrajinská študentka PU,
ktorá poukázala na neľahkú situá-

ciu vo svojej rodnej krajine a cestu
za vzdelaním na Slovensko.
„Teší ma, že sa pán prezident rozho-
dol po takmer troch rokoch zavítať
na pôdu našej univerzity. Zároveň
to berieme ako záväzok do budúcnosti,
aby si naša univerzita udržala svoje
miesto v slovenskom akademickom
priestore, ako aj vysokú úroveň vzde-
lávania vedeckého výskumu, ktorú
doposiaľ dosiahla,“ zhodnotil rektor
univerzity, ktorý prezidentovi pri prí-
ležitosti 20. výročia vzniku univerzity
odovzdal pamätnú medailu.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
hovorkyňa PU
Foto: Marcel MRAVEC,
AVS CCKV PU

DEŇ VEDY, TECHNIKY A UMENIA PONÚKOL BOHATÝ PROGRAM

Prešovská univerzita v Prešove zorganizovala počas Týždňa vedy a techniky na Slovensku akciu pod názvom Deň vedy, techniky a umenia, a to 8. novembra 2017 v priestoroch ZOC Max Prešov od 10.00 do 17.00 hod. Univerzita pripravila zaujímavý program. Účastníci podujatia mohli zažiť, napr. pohyb v číslach, kúzelnú fyziku, zistiť v čom sú najlepší či navštíviť fyzioterapeutické poradenstvo, alebo sa pristaviť pri rôznych umeleckých súboroch. Každá fakulta si pripravila pre návštevníkov osobitý program, ktorým vynikala.

Filozofická fakulta PU si pripravila rôzne jazykové kvízy a všeobecné testovania vedomostí v oblasti humanitných vied.

Gréckokatolícka teologická fakulta PU si pripravila tvorivé animačné dielne (maľovanie na tvár a iné), teologické lahôdky, odhalila, ako sa riešia spory a taktiež predstavila kultúrnu tvorbu fakulty, napr. v podobe hudobnej skupiny ANASTASIS.

Fakulta humanitných a prírodných vied PU zaujala témou „*Stopni nudu, zaži vedu!*“. Katedry tejto fakulty si pripravili samostatné programy. Katedra geografie predstavila spoznávanie pomocou hry, Katedra biológie ponúkla divákovi, aby si prečítali ich vlastnú DNA. Fyzika predstavila zaujímavé pokusy. Matematika odkryla hravú i vážnu stránku tejto vedy. Katedra techniky ukázala, ako môžu vznikať

stroje a Katedra pedagogiky, andragogiky a psychológie predstavila projekt *V čom si top* formou zábavných, ale i serióznych testov.

Fakulta manažmentu PU priniesla environmentálny filmový dokument, predstavila EKO- produkt a poučila záujemcov o tom, ako správne separovať odpad.

Pedagogická fakulta PU predstavila prvé vedecké aktivity pre deti pred-

školského a mladšieho školského veku z informatiky, matematiky, prírodovedy a vlastivedy.

Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU

priniesla zaujímavý príspevok a vystúpenie speváckeho zboru pod vedením PaedDr. Anny Derevjaníkovej, PhD.

Fakulta športu PU ponúkla pohyb v číslach (testovanie frekvenčnej rýchlosti), Driving test (schopnosť riadiť polohu ťažiska) alebo aj test vertikálneho výskoku.

Fakulta zdravotníckych odborov PU ponúkla taktiež veľmi bohatý program v rámci katedier. Mohli ste si nechať odmerať tlak, hodnoty glykémie. Budúce mamičky mohli na modeli počuť tlkot srdca plodu alebo si dať odmerať rozmery panvy. Neviete správne poskytnúť prvú pomoc? Toto sa tiež stalo súčasťou programu, tak isto aj fyzioterapeutické poradenstvo a iné.

Prešovská univerzita pre všetkých návštevníkov i zvedavcov pripravila vskutku zaujímavý a bohatý program, s touto tradíciou bude určite pokračovať, napr. aj na Dni otvorených dverí PU.

Bc. Alžbeta BAHÚLOVÁ
FF PU

HAPPY BIRTHDAY, ERASMUS!

Prešovská univerzita oslávila 30 rokov programu Erasmus+ prostredníctvom podujatia s názvom ERASMUS+ DAY 2017, ktorý sa konal 7. novembra 2017 a bol bohatý na množstvo sprievodných aktivít.

ERASMUS+ je program Európskej únie, ktorý podporuje aktivity v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy mládeže a športu. Pôvodný Erasmus naštartoval svoje pôsobenie v roku 1987. Za posledných 30 rokov sa program výrazne rozrástol a dal príležitosť viac ako 9 miliónom ľudí. Otvorením programu dostali mnohí ľudia všetkých vekových kategórií a rôznych spoločenských vrstiev možnosť študovať, školiť sa, vykoná-

vať dobrovoľnícku službu, spolupracovať na medzinárodných projektoch a získať nové skúsenosti v zahraničí. Rok 2017 sa niesol v znamení osláv 30. výročia a cieľom slávnostných podujatí bolo predstaviť úspechy programu a možnosti jeho využitia. Prešovská univerzita od roku 1998 prostredníctvom rôznych zahraničných mobilit umožnila vycestovať vyše 3000 záujemcom do celej Európy. 30. výročie programu Erasmus

naša univerzita oslávila prostredníctvom podujatia ERASMUS+ DAY 2017, ktorý sa konal 7. novembra 2017. V rámci podujatia si Oddelenie zahraničných vzťahov pripravilo niekoľko sprievodných aktivít. Veľmi sympatickou a úspešnou aktivitou bolo Language Café. Podujatie umožnilo našim študentom neformálnym a uvoľneným spôsobom spoznať zahraničných študentov a zlepšiť si svoje komunikačné

schopnosti pri šálke kávy v priestoroch kaviarne. Language Café spája ľudí, vytvára nové známosti a rozširuje obzory a v takomto duchu sa nieslo toto podujatie aj tentokrát. Konverzácia pri stoloch prebiehala v cudzích jazykoch a účastníci si ju vychutnávali v príjemnej spoločnosti a pri chutnej káve.

Študenti a ostatní účastníci si zároveň nenechali ujsť príležitosť poprezerať si galériu fotografií študentov zo zahraničia (Pozdravy z mobilít) či otestovať si svoje vedomosti o programe v Erasmus kvíze. Kvízu sa zúčastnilo približne 100 ľudí, z ktorých bolo 9 vyžrebovaných a ocenených darčekom.

Záujemcovia o študentskú mobilitu v rámci programu Erasmus+ mali možnosť navštíviť informačný seminár venovaný Erasmus+ mobilitám, kde získali mnohé užitočné informácie týkajúce sa vycestovania do zahraničia za účelom štúdia alebo stáže. Študenti si zároveň mohli vypočuť zaujímavé zážitky a skúsenosti bývalých účastníkov mobilit v rámci diskusie, ktorá nasledovala po prednáške. Aj toto podujatie sa nieslo v priateľskej a uvoľnenej atmosfére a dúfame, že všetkých zúčastnených študentov motivovalo k prihláseniu sa na mobilitu v rámci programu Erasmus+ na nasledujúci akademický rok.

Súčasťou Erasmus dňa boli aj prezentácie zahraničných univerzít, s ktorými má Prešovská univerzita v Prešove podpísané bilaterálne dohody, umožňujúce výmenné pobyty študentov, pedagógov a nepedagogických zamestnancov v rámci programu Erasmus+. Záujemcovia si mohli vybrať zo širokej ponuky prezentovaných propagačných materiálov, informujúcich o možnostiach študijných pobytov na zahraničných

univerzitách a vysokých školách. Nasledujúci deň sa konalo stretnutie so všetkými Erasmus koordinátormi PU, ktorého sa zúčastnil aj prorektor pre vonkajšie vzťahy a marketing doc. Ing. Ladislav Suhányi, PhD. MBA, ktorý všetkých prítomných privítal a poďakoval sa za vykonanú prácu a aktívnu spoluprácu v rámci programu Erasmus od jeho začiatkov na našej univerzite. Okrem narodeninovej torty a štedrého pohostenia v príjemnej spoločnosti boli všetci hostia odmenení darčekomými taškami.

Program Erasmus odštartoval v Európe pred tridsiatimi rokmi ako projekt na podporu mobility študentov. Priniesol ohromné výsledky a vychoval celú generáciu Európanov – generáciu Erasmus. V rámci Európskej únie je považovaný za najúspešnejší

program, ktorý poskytuje konkrétny príklad vplyvu európskej integrácie a medzinárodného dosahu. Prešovská univerzita v Prešove je poctená a vďačná, že sa môže zúčastniť a prispieť svojimi aktivitami v rámci programu Erasmus k úspešným výsledkom tohto projektu za tridsať rokov jeho existencie a cieľom podujatí, organizovaných pri príležitosti tohto výročia našou univerzitou, bolo pripojiť sa k pripomenutiu a oslave všetkého toho, čo program Erasmus doteraz dosiahol nielen v Európe, ale aj u nás. Zo srdca ďakujeme všetkým, ktorí vytvárajú Erasmus rodinu PU a tešíme sa na ďalšie úspešné roky.

Mgr. Jana GRUŠKOVÁ
Mgr. Veronika TÓTHOVÁ
koordinátorky Erasmus RPU

BLAHOŽELANIE JUBILANTOM

Pokračovanie v začatej tradícii, aj tak by sa dalo nazvať priateľské stretnutie, ktoré sa pri príležitosti významných životných jubileí zamestnancov Prešovskej univerzity v Prešove, konalo už po štvrtýkrát.

Rektor PU prof. Peter Kónya zblahoževal a vzdal úctu všetkým oslávencom, ktorí dovŕšili 50., 60. a 70. výročie svojich narodenín. „Univerzita je o ľuďoch, je pre ľudí a funguje vďaka práci a činnosti ľudí. Naše životné a pracovné tempo je nesmierne náročné, ale musíme si nájsť čas na chvíľu sa zastaviť, zhodnotiť prínos toho druhého. A toto podujatie nám na to dáva priestor,“ zaznelo v úvodnej reči rektora. Zároveň dodal, že dané stretnutie je príležitosťou na to, ako si pripomenúť nielen jubilantov, ale predovšetkým ľudí, ktorí dlhodobo prispievali a stále prespievajú k všestrannému rozvoju Prešovskej univerzity. „Každý z Vás prežil na univerzite veľa rokov, niektorí dokonca viacero desaťročí, myslím si, že si zaslúžite, aspoň takéto symbolické a morálne ocenenie,“ uviedol rektor, ktorý sa všetkým prítomným oslávencom poďakoval za svedomitú a dlhoročnú prácu.

Slávnostného stretnutia, nesúceho sa v priateľskej a uvoľnenej atmosfére, sa zúčastnilo celkovo 26 jubilantov, ktorí si z rúk rektora prevzali ďakovné listy.

„Pre koho je práca radosťou, pre toho je život šťastím.“

Maxim Gorkij

Všetkým jubilantom srdečne blahoželáme!

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
hovorkyňa PU
Foto: Marcel MRAVEC, AVS CCKV PU

NOVÝ PREDSEDA PSK NAVŠTÍVIL UNIVERZITU

Prešovskú univerzitu (PU) v Prešove navštívil nový predseda Prešovského samosprávneho kraja (PSK) Milan Majerský. Na jeho prvej oficiálnej návšteve univerzity ho prijal rektor PU Peter Kónya.

Prvé kroky novozvoleného predsedu PSK smerovali na Prešovskú univerzitu. „Som rád, že ste si našli čas a krátko po nástupe do úradu ste navštívili práve našu univerzitu,“ vítal predsedu na pôde univerzity rektor Peter Kónya. Ako doplnil, spoločne diskutovali o vzájomnej spolupráci PSK a univerzity, ako aj o nových prienikoch, ktoré by túto spoluprácu mohli ešte zintenzívniť.

„Prešovský samosprávny kraj ponúka pomocnú ruku Prešovskej univerzite. Som rád, že kraj oživa a prosperuje aj vďaka študentom, ktorí na nej študujú,“ uviedol na stretnutí predseda Milan Majerský. Podľa jeho slov by bolo ideálne, aby študenti po skončení štúdií ostali pracovať a žiť v Prešovskom kraji.

Na stretnutí, ktoré sa nieslo v priateľskej a otvorenej atmosfére, rektor univerzity predsedu PSK informoval o štruktúre štúdií na Prešovskej univerzite, o jej zameraní, činnostiach, ale aj o celkovom počte študentov a súčasnom postavení univerzity. Rektor PU Kónya vyzdvihol, že univerzita počas svojej dvadsaťročnej existencie dokazuje, že je stabilnou súčasťou a pilierom vzdelávania na východnom Slovensku.

V rámci diskusie sa taktiež dotkli otázky pripravovanej rekonštrukcie Univerzitného viacúčelového športového areálu PU na Ul.17.novembra, ktorá má byť financovaná na základe združenej investície PU a PSK. Hlavným zámerom projektu je zlepšenie aktívneho štýlu života vo všetkých vekových kategóriách populácie Prešovského kraja a Východoslovenského regiónu. Vybudovaná infraštruktúra má slúžiť širokej verejnosti dotknutého regiónu na vytvorenie

pozitívneho vzťahu k rôznym pohybovým aktivitám a vytvoriť predpoklad pre socio-ekonomickú udržateľnosť a rozvoj regiónu.

Na záver stretnutia rektor univerzity pozval predsedu PSK na pripravovaný Adventný koncert, ktorý je súčasťou sprievodných podujatí venovaných oslavám 20. výročiu založenia univerzity.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
hovorkyňa PU

ŠTUDENTI DISKUTOVALI SO ŠTÁTNYM TAJOMNÍKOM MINISTERSTVA ŠKOLSTVA

Koncom októbra na pôde Univerzitnej knižnice PU diskutovali študenti a pedagógovia so štátnym tajomníkom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR Mgr. Petrom Krajňákom. Hlavnou témou besedy boli aktuálne otázky v oblasti školstva.

Štátny tajomník vyjadril v úvode potešenie a vďaka za možnosť vystúpiť s prednáškou a zároveň pripomenul, že je absolventom PU v Prešove. Hlavným organizátorom podujatia bol Inštitút politológie FF PU pod vedením riaditeľky doc. PhDr. Iriny Dudinskej, CSc.

Mgr. Peter Krajňák označil za jeden z najväčších problémov slovenského školstva nedostatok finančných prostriedkov, ale zároveň vyjadril názor, že aj napriek tomu existuje mnoho možností, ako vylepšovať a skvalitňovať oblasť vzdelávania. Jednou z kľúčových alternatív je strategický dokument Učiace sa Slovensko, ktorý predstavuje východisko pre reformu nášho vzdelávacieho systému od materských škôl až po celoživotné vzde-

lávania. Uvedený dokument obsahuje viacero významných zmien, ktoré by mali mať zásadný vplyv na oblasť celého školského systému na Slovensku. Okrem toho štátny tajomník prízvukoval študentom, aby využívali stáže pomocou rôznych programov, ako je napríklad Erasmus+. Tieto typy aktivít sú zamerané na podporu vzdelávania a odbornej prípravy. Program umožňuje študentom, žiakom odbornej prípravy, ale i pedagógom stráviť určité obdobie v zahraničí a zvýšiť si svoje poznatky, zručnosti a možnosti uplatnenia na trhu práce. V tejto súvislosti Mgr. Peter Krajňák hovoril aj o potrebe duálneho vzdelávania žiakov, ktorí by sa mali pripravovať na výkon povolania podľa potrieb a požiadaviek zamest-

návateľov. Praktickým vyučovaním u zamestnávateľa si žiaci rozvíjajú pracovné návyky, ktoré sú mimoriadne dôležité pre úspešné zaradenie sa na trh práce po ukončení štúdia.

Po vystúpení hlavného rečníka vznikla k načrtnutým otázkam konštruktívna diskusia, do ktorej sa zapojili prítomní študenti a pedagógovia. Otázky boli zamerané nielen na oblasť vysokého, ale i stredného a predprimárneho vzdelávania. Živá debata na záver umocňuje skutočnosť, že pre Slovensko obzvlášť platí, že jedným z najväčších bohatstiev je náš ľudský potenciál, ktorý musíme spoločne perspektívne rozvíjať.

Mgr. Vladimír BOKŠA
doktorand FF PU

NOVÁ SOCIÁLNA EDUKÁCIA ČLOVEKA

Pri príležitosti 20. výročia založenia Prešovskej univerzity a v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku sa konal na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove v poradí už šiesty ročník medzinárodnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie pod názvom Nová sociálna edukácia človeka. Konferenciu svojím príhovorom otvoril dekan PBF prof. ThDr. Ján Šafin, PhD. Cieľom konferencie bolo priblížiť duchovné, antropologické, filozofické, psychologické a sociálne aspekty terapie, výchovy, vzdelávania a poradenstva dneška so zreteľom na sociálnu prácu.

Konferencia bola zorganizovaná v spolupráci s časopisom PROHUMAN pod záštitou prof. PhDr. Márie Machalovej, CSc., ktorá bola i vedeckým garantom. Prof. Machalová je uznávanou odborníčkou v psychológii, v edukačnej sociálnej práci a edukačnom sociálnom poradenstve. V súčasnosti pôsobí na Katedre kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF PU v Prešove. Vo svojom celoživotnom usilovnom výskume a diele sa venuje konceptu biodromálnej psychológie pre pomáhajúce profesie, rekvalifikačnému poradenstvu, sociálno-andragogickému výcviku, komunikácii pre sociálnych pracovníkov a mnohým ďalším oblastiam v sociálnej práci. Zároveň bola moderátorkou priebehu konferencie. Svojím odborným a taktiež ľudským slovom vniesla medzi prítomných účastníkov neopísateľnú atmosféru, naplnenú túžbou po poznaní a zdieľaní praktických skúseností. Svojou účasťou poctili konferenciu v hojnom počte aj významní zahraniční hostia a vysokokvalifikovaní odborníci z Poľska: za Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie to boli ks. Dr hab. Bogdan Zbroja; Dr. Katarzyna Kutek-Sładek; Dr. Katarzyna Wojtanowicz. Za Instytut Filozofii i Socjologii Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie v zastúpení Dr. Grzegorza Kubińskiego. Za Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie vystúpili prof. dr hab. Maciej Gitling; prof. dr hab. Andrzej Lipczyński; Dr. Jarosław Kinal; Dr. Sławomir Wilk; Magdalena Pokrzywa, PhD.; Klara Łukasiewicz, B.A.; Dorota Rynkowska, doktor nauk hum; Mgr. Krzysztof Jamroży. Z Českej republiky boli prítomní významní akademici z Karlovej univerzity

v Prahe, predovšetkým doc. PaedDr. Mojmir Vážanský. V domácom zastúpení Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave to boli prof. PaedDr. Milan Schavel, PhD.; doc. PhDr. Stanislava Hunyadiová, PhD.; PhDr. Bc. Jaroslava Malček. Z Univerzity Komenského v Bratislave prijala pozvanie PaedDr. Mgr. art. Silvia Adamová. Trnavskú univerzitu reprezentovali Ing. Jozef Ržonca, PhD., a PaedDr. Miroslav Kazík, PhD. Za Katolícku univerzitu v Ružomberku svoju účasť potvrdil PhDr. Mgr. Ján Knapík, PhD., a Mgr. Ľubica Ďurajdová. Dobré akademické vzťahy v rámci Prešovskej univerzity v Prešove boli podporené aktívnou účasťou odborníkov z FHPV: prof. PhDr. Igor Kominarec, PhD.; doc. PhDr. Ivana Pirohová, PhD.; PhDr. Katarína Mayer, PhD., a z FF: doc. PhDr. Edita Kominarec, PhD. Vo vysokom zastúpení konferenciu podporili i akademickí pracovníci PBF, spolu s ktorými celkový počet prihlásených predstavoval približne 50 referátov. Konferencia bola rozdelená do štyroch blokov a po každom z nich nasledovala skutočne bohatá diskusia expertov

na nevyčerpatelné témy ohľadom edukácie dneška v spoločnosti. Za zorganizovaný a hladký priebeh konferencie od samotnej registrácie, zabezpečenia technických záležitostí až po večernú recepciu vďačíme organizačnému výboru. Môžeme konštatovať, že tento v poradí už šiesty ročník vedeckej konferencie sa stal akoby tradíciou PBF PU v Prešove a skutočne sa niesol v tvorivom, rodinnom a kolegiálnom duchu. Interdisciplinárny charakter konferencie bol naplnený jednotlivými vedeckými referátmi, ktoré boli skvostným prínosom pre sociálne, psychologické, pedagogické, zdravotné, filozofické i teologické vedy, pomáhajúce profesie aj nadšencov celoživotného vzdelávania – pretože s meniacou sa spoločnosťou je potrebná i „Nová sociálna edukácia človeka“. Výstupom z konferencie bude vedecký recenzovaný zborník príspevkov, ktorý si, pevne veríme, nájde široký okruh čitateľov nielen z akademického prostredia, ale tiež odborníkov z praxe.

Mgr. Natália BUŠOVÁ
doktorandka PBF PU
Foto: archív PBF PU

FAKULTA MANAŽMENTU PODPÍSA LA ZMLUVU O SPOLUPRÁCI

Na PU v Prešove študuje v súčasnosti značný počet študentov z Ukrajiny. Vysoké školy a univerzity na Ukrajine prejavujú neustály záujem o spoluprácu so slovenskými univerzitami vrátane PU v Prešove. Jedným z konkrétnych príkladov je aj návšteva predstaviteľov ukrajinskej univerzity Uman National University of Horticulture na Fakulte manažmentu PU, ktorej výsledkom bolo podpísanie bilaterálnej dohody o spolupráci.

Na FM PU študuje v súčasnosti veľký počet študentov z Ukrajiny. Záujem o štúdium na fakulte zo strany ukrajinských študentov neustále narastá, ale práve naopak, neustále narastá. Zároveň rastie aj záujem zo strany ukrajinských vysokých škôl a univerzít o nadviazanie spolupráce vo všetkých oblastiach akademického života a na všetkých úrovniach vysokoškolského štúdia. Ponuky na takúto spoluprácu s FM PU zo strany ukrajinských univerzít a fakúlt sú časté. Iniciatívu v tejto oblasti vynaložila aj Uman National University of Horticulture. Ide o jednu z popredných ukrajinských univerzít, na ktorej v súčasnosti študuje viac ako 7000 študentov na šiestich fakultách vrá-

tane Fakulty manažmentu a Fakulty ekonómie a podnikania. Predstavitelia tejto univerzity prejavili seriózný záujem o návštevu FM PU a so stretnutím s jej predstaviteľmi. Svoju návštevu na pôde fakulty uskutočnili dňa 6. 10. 2017, kedy sme v priestoroch budovy našej fakulty privítali hlavných zástupcov tejto ukrajinskej univerzity. Delegáciu ukrajinskej univerzity Uman National University of Horticulture viedla jej rektorka prof. Olena Nepochatenko. Spolu s ňou sme privítali dekanu Katedry manažmentu doc. Nataliu Verniuk, Ph. D., a riaditeľa pre vonkajšie vzťahy doc. Vitalia Rybchaka, Ph. D. Zo strany FM sa na stretnutí zúčastnili členovia vedenia fakulty na čele

s jej dekanom prof. Ing. Róbertom Štefkom, Ph.D. Ďalšími prítomnými členmi vedenia boli doc. Miroslav Frankovský, CSc, prvý prodekan FM PU a prodekan pre vedu a výskum doc. Ing. Ján Dobrovič, PhD., prodekan pre prax, uplatnenie absolventov, kvalitu a rozvoj Fakulty manažmentu a Mgr. Eva Benková, PhD., prodekan-ka pre zahraničné vzťahy. Stretnutie otvoril dekan prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D., ktorý srdečne privítal hostí na pôde fakulty a všetkých ostatných prítomných. Následne vyzval ukrajinských partnerov, aby bližšie predstavili svoju univerzitu a ich predstavu o budúcej spolupráci s našou fakultou. Rektorka Uman National University of Horticultu-

re priblížila a opísala organizačnú štruktúru celej univerzity, jednotlivé fakulty, študijné programy a počet študentov tejto ukrajinskej univerzity. Zároveň predstavila ich víziu budúcej spolupráce s našou fakultou. Predstavitelia ukrajinskej univerzity prejavili záujem o spoluprácu vo všetkých základných oblastiach akademického pôsobenia vrátane vedecko-výskumnej, publikačnej a pedagogickej činnosti. V ďalšom priebehu stretnutia predstavil dekan Fakulty manažmentu organizačnú štruktúru FM PU, jej študijné programy, počet študentov, činnosti a aktivity, ktoré sa na fakulte rozvíjajú spolu s pedagogickým procesom. Zdôraznil snahu fakulty o prepojenie štúdia a praxe vytvorením stredísk študentskej praxe, praktického vyučovania a transferu výskumu a navýšením počtu odpracovaných hodín študentov na praxi v rôznych podnikoch so zameraním na výrobu, obchod, manažment, marketing, turizmus a kúpeľníctvo. Značná časť stretnutia bola venovaná predstaveniu projektov a grantov, v ktorých je FM PU zapojená a ktoré rozvíja. Zároveň sa viedla diskusia o spoločných záujmoch v oblasti vedy a výskumu, ako aj o možnostiach vytvorenia spoločného vedecko-výskumného projektu s ukrajinským partnerom. Výsledkom stretnutia predstaviteľov slovenskej a ukrajinskej univerzity bolo podpísanie zmluvy o spolupráci v niekoľkých základných oblastiach, a to v oblasti vývoja a implementácie vedeckých projektov, v oblasti vzdelávania, mobility študentov, akademických aj neakademických pracovníkov, v oblasti spoluorganizovania vedeckých, spoločenských a kultúrnych udalostí, exkurzií a praxe študentov a v oblasti spoločnej vedeckej publikačnej činnosti. Ukrajinskí partneri dostali pozvanie participovať na vedeckej konferencii, ktorú bude FM PU organizovať na začiatku akademického roka 2018, a to osobnou účasťou a zaslaním príspevku do konferenčného zborníka. Zástupcovia fakulty dostali pozvanie navštíviť Uman National University of Horticulture a zároveň pozvanie na vedeckú konferenciu, ktorú organizuje ukrajinská univer-

zita. Stretnutie sa nieslo v priateľskej atmosfére a na jeho konci zdôraznili predstavitelia obidvoch univerzít úprimnú snahu o vytvorenie pevných základov budúcej spolupráce vo všetkých oblastiach spoločného záujmu a o naplnenie cieľov stanovených v podpísanej bilaterálnej dohode.

Mgr. Eva BENKOVÁ, PhD.
FM PU

foto: Marcel KUŠNÍR
AV Štúdio, CCKV PU v Prešove

JESENNÝ DEŇ MATERSKÝCH ŠKÔL

Jesenný deň materských škôl sa organizuje už tretí rok na pôde Pedagogickej fakulty PU v Prešove v rámci sprievodných aktivít k Dňu materských škôl na Slovensku. Tento deň sa realizuje pre fakultné materské školy a je odporúčaný pre všetky materské školy na Slovensku v Pedagogicko-organizačných pokynoch, ktoré vydáva Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR na daný školský rok.

Z iniciatívy Slovenského výboru Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (SV OMEP) vznikla myšlienka usporiadať Deň materských škôl na Slovensku. Ak chceme pochopiť súčasnosť, tak musíme načrieť trochu do histórie.

Významnou osobnosťou, ktorá sa veľkou mierou zaslúžila o zrod inštitucionálnej predškolskej výchovy vo vtedajšom Uhorsku, a teda aj na území Slovenska, bola grófká Mária Terézia Brunswická-Korompová. Táto zapálená filantropka, rodáčka z Bratislavy (27. 7. 1775 – 17. 9. 1861), prejavovala veľký záujem o otázky výchovy. Študovala rôzne pedagogické systémy, cestovala po Európe a navštevovala vznikajúce predškolské zariadenia. Osobne sa stretla s J. H. Pestalozzim v Yverdone, ktorého pedagogické náhľady na potrebu starostlivosti o deti predškolského veku ju značne ovplyvnili. Podob-

ne ju ovplyvnili aj Wilderspinove názory a jeho dielo o edukácii detí v predškolskom veku. Po prečítaní tohto diela a osobných skúsenostiach vyhlásila: „Ukrižujte ma, aj na kríži budem propagovať: Detské opatrovne musíme zriadiť!“

Svoje vedomosti a skúsenosti aplikovala v praxi a začala zriaďovať detské opatrovne. Významným medzníkom v dejinách predškolskej pedagogiky na Slovensku je 4. november 1829 – dátum vzniku 1. detskej opatrovne na našom území v Banskej Bystrici. Grófká Mária Terézia Brunswická počas liečenia v Sliaci jedla s mestskou radou o založení detskej opatrovne. Jej list prediskutovala rada mesta 1. októbra 1829. Dňa 9. októbra 1829 dala súhlas na založenie filantropického ústavu v lone Banskej Bystrice pod ochranou magistrátu. Prvú fundáciu poskytol dvorný sekretár na odpočinku Mikuláš Zmeškal

so želaním, aby sa ústav otvoril v deň menín cisárovnej Karolíny. Jeho želanie bolo splnené a 4. novembra 1829 bola slávnostne otvorená prvá detská opatrovňa v dome na Striebornej ulici. O otvorení detskej opatrovne zaslala písomnú správu Márii Terézii Brunswickej členka bystrického Ženského spolku pani Paula Súmraková. Dozorným orgánom opatrovne bol Ženský spolok, ktorý združoval vzdelané ženy a podnecoval aktivitu potencionálnych mecenášov a podporovateľov. Spočiatku bola existencia ústavu závislá na daroch a podporách majetných, filantropicky a humanisticky zmýšľajúcich mecenášov. Prvým učiteľom v banskobystrickej opatrovni bol Matej Kern, ktorého Brunswickovej doporučil profesor Wagner ako svojho najlepšieho žiaka. Pôsobil tu do roku 1834. Učiteľmi mohli byť iba muži, ženy pôsobili ako opatrovateľky, pomocníčky. Požia-

davka vzdelania a výchovy sa kládla aj na učiteľov a učiteľky opatrovní. Učiteľky svoje vzdelanie získavali na dvojročnom kurze pre učiteľky materských škôl v Prešove. Tu sa kandidátky nielen učili, ale čítali si Komenského Informatórium, rozoberali Pestalozziho diela, oboznamovali sa s Wilderspinovými názormi na výchovu detí predškolského veku. Deň vzniku prvej detskej opatrovne si SV OMEP vybral za Deň materských škôl na Slovensku. Tento významný deň nielen pre materské školy, ale aj pre náš štát, si pripomíname 4. novembra.

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove už tretí rok oslavuje tento deň, nazvala ho Jesenný deň materských škôl a tento rok sa uskutočnil 25. októbra. Do priestorov fakulty prišli deti s pani učiteľkami zo šiestich fakultných materských škôl (MŠ Bajkalská, Bernolákova, Budovateľská, Čapajevova, Jurkovičova a Mirka Nešpora), ktoré prijali naše pozvanie v čase od 9.00 do 11.00 hod. Študentky 2. ročníka študijného magisterského programu predškolská pedagogika pripravili pre deti v tento deň aktivity plné hier, tvorivosti a radosti. Pomáhali aj štyria študenti bakalárskej formy štúdia. Detičky sa na chvíľu stali veľkými školákmi, ktorí plnili rôzne zaujímavé úlohy. Aktivity boli rozdelené do štyroch učební, využitá bola aj chodba. Každá aktivita mala svoj názov, obsah a splnenie úloh deťmi bolo odmenené pečiatkou na diplom, ktorý si odniesli domov ako pamiatku na tento deň.

Podujatie otvorila dekanka PF PU doc. Jana Burgerová, ktorá privítala deti spolu s pani učiteľkami na pôde našej fakulty. Akcie sa zúčastnilo 60 detí spolu so svojimi učiteľkami. Pre deti bolo pripravené malé občerstvenie a spoločné zážitky umocnil spev hymny Dňa materských škôl na Slovensku, záverečné tancovanie a spoločné fotenie.

Fakultné podujatie pod názvom Jesenný deň materských škôl, organizované študentmi a učiteľmi PF, má ambíciu stať sa tradičnou aktivitou pre fakultné materské školy. Chceme tak rozšíriť spoluprácu s fakultnými materskými školami, zároveň sa zapojiť do sprievodných aktivít Dňa materských škôl na Slovensku a podporiť tak význam, poslanie a opodstatnenie materskej školy v živote dieťaťa.

PaedDr. Monika MIŇOVÁ, PhD.
PF PU

POZNÁME NAŠICH POLSKÝCH SUSEDOV?

Pol'ská hudba, film, gastronómia, jazyk. Prvý novembrový týždeň sme mohli lepšie spoznávať našich severných susedov. Katedra stredoeurópskych štúdií Filozofickej fakulty PU, ktorá sa orientuje aj na pol'ský jazyk a kultúru, už druhý raz pripravila Pol'ské dni na Prešovskej univerzite.

Už prvý ročník pol'ských dní vyvolal veľmi pozitívne ohlasy, preto sa pracovníci Katedry stredoeurópskych štúdií FF PU rozhodli zorganizovať v dňoch 6. – 12. 11. 2017 repete, teda druhý ročník. Účasť prisľúbilo viacero domácich i zahraničných hostí. Okrem Poľského inštitútu a Katedry stredoeurópskych štúdií FF PU sa na organizácii (v rámci univerzity) podieľali aj Univerzitná knižnica PU a Katedra hudobnej výchovy FF PU. Na prezentáciách pol'skej kultúry (v prípade hudobných a výtvarných diel), ktoré sa konali mimo priestorov PU, participovali kluby Ponorka a Christiania, ako aj reštaurácia s galériou Átrium. Počas prvého dňa sa uskutočnilo stretnutie študentov Katedry stredoeurópskych štúdií s pánom Jackom Gajewským, ktorý priblížil prácu a fungovanie Poľského inštitútu nielen v Bratislave, ale aj vo svete, keďže inštitút má svoje pobočky v mnohých

krajinách. Predstavil projekty, ktoré sa už realizovali, ale aj vízie do budúcnosti.

V podvečerných hodinách sa v UK PU premietal pol'ský film „Bogowie“ („Bohovia“), ktorý mimoriadne oceňuje nielen pol'ská filmová kritika, ale aj diváci. Film s lekárskou tematikou (o prvej transplantácii srdca v Poľsku, ktorá sa uskutočnila v roku 1983 a ktorú vykonal doktor Zbigniew Religa) prilákal do knižnice nielen študentov, ale aj milovníkov súčasného (nielen poľského) filmu. Kvalitu filmu a filmovej hudby ocenil aj pán riaditeľ Poľského inštitútu, ktorý film niekoľkými slovami uviedol.

Počas utorkového popoludnia sa v priestoroch UK PU slávnostne otvorila výstava za účasti Jeho Exceľencie Leszka Soczewicu, veľvyslanca Poľskej republiky v SR. Po krátkom hudobnom privítaní sa slova ujala riaditeľka IUSŠ pani doc. Wojteková, ktorá privítala vzácných hostí, ko-

legov a študentov a poďakovala sa poľskému veľvyslanectvu aj Poľskému inštitútu za prejavenu podporu i dôveru. Zdôraznila dlhoročnú tradíciu poľského lektorátu, ktorý sa na FF PU prvý raz otvoril v roku 1969. Následne pán veľvyslanec mimoriadne ocenil prešovskú polonistiku a zdôraznil, že napriek etnickej, kultúrnej, historickej a v neposlednom rade aj jazykovej blízkosti sa Slovensko a Poľsko poznávajú veľmi málo. Aj preto pozitívne zhodnotil usporadúvanie podobných akcií a vyjadril nádej, že v prípade Prešova druhý ročník nebol posledným. Riaditeľ Poľského inštitútu pán J. Gajewski podobne ocenil aktivity PU, predovšetkým však Katedry stredoeurópskych štúdií a všetkých prítomných osobne pozval nielen na avizovanú výstavu, ale aj na iné podujatia organizované Poľským inštitútom. Tak ako pán prorektor pre vonkajšie vzťahy a marketing docent L. Suhányi, aj pán dekan FF PU prof. V. Gluchman ocenili polonistiku a jej aktivity v rámci PU a vyjadrili potešenie z početnej účasti na podujatí, čo je jasným signálom toho, že táto akcia má svoj zmysel a postupne sa radí medzi tradičné akcie organizované na PU. Po hudobnej bodke sa prítomní presunuli k obrazom, ktoré prezentujú poľský jazyk a abecedu hravou, vtipnou, ale pritom poučnou formou. Pätnásť obrazov, ktoré zapožičal Poľský inštitút v Bratislave, si budú môcť všetci, ktorých táto téma zaujala, pozrieť do konca novembra.

Streda sa niesla vo vedeckejšom duchu. Pozvanie na Poľské dni prijala pani doktorka Anita Račáková, ktorá pôsobí na UMB v B. Bystrici. Pre študentov si pripravila zaujímavú

prednášku o podobnostiach a rozdieloch v poľskom a slovenskom jazyku, ktoré môžu byť problematické pre (nielen začínajúcich) prekladateľov a tlmočníkov. Uviedla množstvo príkladov, s ktorými sa študenti môžu stretnúť a poukazovala na možné spôsoby prekladania jednotlivých slovných spojení. Zároveň študentom predstavila prácu prekladateľa, uviedla niektoré prekladateľské omyly a spôsoby, ako sa im vyhnúť. Záver dňa patril diskotéke, ktorá sa konala v klube Ponorka a ktorá bola plne v rukách poľského dídžeja.

Študenti, polonisti, mali možnosť zapojiť sa do súťaže o najlepšiu esej na tému „Od neslobody k slobode“, ktorá bola vyhlásená pri príležitosti deväťdesiateho deviateho výročia vyhlásenia poľskej samostatnosti (z 11.11.1918). Táto súťaž sa vo štvrtok ráno vyhodnotila aj za účasti predstaviteľov Poľského inštitútu, ktorí ocenili snahu študentov naštudovať si túto tému a zaujať k nej stanovisko.

V podvečerných hodinách sa v priestoroch galérie Átrium konala výstava diel súčasných poľských výtvarníkov – Iwony Jankowskej-Kozak a Józefa Franczaka. Navyše počas výstavy mali prítomní možnosť ochutnať tradičné poľské jedlá a zákusky. Večer završil koncert džezovej kapely Smakosze z Rzeszowa, ktorý sa konal v priestoroch klubu Christiania.

Nielen organizátori a študenti, ale aj početní hostia a návštevníci znova mimoriadne ocenili usporiadanie podujatia, ktoré predstavilo našich severných susedov z viacerých hľadísk. Hoci máme pocit, že to, čo nám je blízke, dobre poznáme, aj počas Poľských dní na PU sa ukázalo, že je stále mnoho zákutí poľskej kultúry, ktoré nepoznáme, ale oplatí sa ich spoznať. Preto veríme, že druhý ročník poľských dní definitívne naštartoval projekt do budúcnosti a dokázal všetkých presvedčiť, že navzdory rôznym stereotypným predstavám je Poľsko viac než zaujímavou krajinou s bohatou kultúrou, ktorá sa ani zďaleka nekončí v Nowom Targu, Krynici či Zakopanem.

Mgr. Miroslava KITKOVÁ
doktorandka FF PU
Foto: UK PU

LETNÁ ŠKOLA Z GLOBÁLNEJ ANALÝZY

V predposledný augustový víkend sa uskutočnila 22. zo série medzinárodných letných škôl z globálnej analýzy. Na organizácii tohto podujatia sa už tradične organizačne podieľajú členovia Katedry fyziky, matematiky a techniky Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove.

Miestom konania bol tentoraz Krakov, ktorý je považovaný za centrum Poľska nielen z kultúrneho a historického pohľadu, ale je aj centrom vedy a vzdelávania vzhľadom na prítomnosť 7 univerzít a 20 ďalších inštitúcií vyššieho vzdelávania v tomto meste. Letná škola tak prvýkrát bola usporiadaná mimo územia Slovenska a Českej republiky, kde sa konalo predchádzajúcich 21 ročníkov z tejto série.

Hlavným organizátorom podujatia bol Uniwersytet Jagielloński v Krakove, ktorá disponuje viacerými priestormi vhodnými na organizovanie podujatí medzinárodného charakteru. Prednášky sa uskutočnili v Collegium Maius historickej budovy Muzea Uniwersytetu Jagiellońskiego blízko centra mesta. Aj táto voľba umocnila atmosféru podujatia. Organizátori umožnili účastníkom školy vstup do expozícií príslušného múzea, čo väčšina s nadšením využila. Mohli tak vidieť napríklad historicky prvý glóbus zobrazujúci americký kontinent či univerzitné záznamy o Mikulášovi Kopernikovi, absolventovi tejto univerzity. V átriu budovy každú celú hodinu zaujal pozornosť návštevníkov orloj s pohybujúcim sa akademickým sprievodom v podobe sošiek.

Ďalšími organizátormi školy, okrem našej univerzity, boli Lepage Research Institute so sídlom na FHPV PU v Prešove, Univerzita Loránd

Eötvösa v Budapešti, VŠB – Technická univerzita v Ostrave a Technická univerzita v Lodži. Títo partneri okrem organizovania letných škôl spolupracujú aj v rámci iných projektov vedy a výskumu. Pred dvoma rokmi získali Višegradský grant na usporiadanie jubilejnej 20. letnej školy v Starej Lesnej.

Tohtoročnej školy sa zúčastnilo 37 prevažne mladých vedeckých pracovníkov, čím sa táto akcia zaradila na druhé miesto v tejto sérii škôl z pohľadu počtu účastníkov. Zastúpenie malo 17 krajín z celého sveta vrátane Číny, Indie, Japonska, Južnej Kórei a USA, čo svedčí o širokom medzinárodnom dosahu tohto podujatia.

Prítomnosť účastníkov bola spôsobená najmä atraktívnym vedeckým programom školy. Hlavné série prednášok viedli renomovaní výskumníci Arjan van der Schaft (University of Groningen, Holandsko) a Ekkehart Winterroth (University of Torino, Taliansko). Dopoludňajšie série prednášok boli venované Geometrickému modelovaniu a riadeniu multifyzikálnych systémov a Teórii poľa (variačné postupnosti a bikomplexy). V rámci popoludňajších workshopov vystúpilo s aktuálnymi výsledkami svojho výskumu 14 účastníkov vrátane autora tohto príspevku.

Posledný deň podujatia bol venovaný spoznávaniu Krakova a jeho okolia. Organizátori pripravili pre účastní-

kov jednak komentovanú prehliadku historických častí Krakova a tiež návštevu soľnej bane Wieliczka. Obe akcie určite zanechali v zúčastnených príjemné spomienky, čo je tiež jedným z cieľov tejto série letných škôl. Hneď na podujatí sa mnohí z účastníkov rozhodli prísť aj na budúcoročnú letnú školu, ktorá sa uskutoční v rumunskom Brašove. Tešíme sa teda na stretnutie.

Mgr. Ján BRAJERČÍK, Ph.D.
FHPV PU

KONFERENCIA TALENTED EUROPE

Členky Katedry interkulturálnej komunikácie Fakulty manažmentu PU v Prešove sa zúčastnili konferencie a workshopu programu Talented Europe, konaných v Košiciach na pôde Technickej univerzity za účasti španielskeho partnera. Ide o platformu pre podporu zamestnanosti absolventov vysokých škôl s cieľom ich úspešného uplatnenia sa po skončení vysokoškolského štúdia.

Konferencia a workshop, organizované ako súčasť projektu realizovaného Katedrou jazykov Technickej univerzity v Košiciach, sa konali dňa 12. októbra 2017. Podujatie prebiehalo v priestoroch knižnice na pôde Technickej univerzity v Košiciach. Cieľom podujatia bolo oboznámenie sa s fungovaním programu Talented Europe, predstavenie a definovanie úloh a zámerov tohto programu, v ktorom ide o podprogram programu Erasmus+ K2. Program Talented Europe bol predstavený ako platforma o zamestnaní, zamestnanosti a úspechu absolventov vysokých škôl. Podujatie otvoril prorektor pre zahraničné vzťahy Technickej univerzity v Košiciach, ktorý informoval prítomných o rozvojových aktivitách univerzity, ako je otvorenie vedeckého parku, zakladanie vzdelávacích centier a startupov. Potom sa slova ujal zástupca španielskeho partnera projektu, ktorý predstavil možnosti využívania programu Talented Europe. Definoval ho ako platformu určenú pre akademické inštitúcie, pre študentov, učiteľov a zamestnávateľov. Ide o aplikáciu, ktorú si jej užívatelia môžu stiahnuť do mobilných telefónov a po za-

registrovaní môžu začať používať. Vytvorí si profil, ten môžu ostatní užívatelia vidieť. Študent môže požiadať učiteľa, aby mu dal referencie, ktoré mu môžu pomôcť nájsť si budúceho zamestnávateľa. Študentom sa odporúča, aby sa vo svojom profile zamerali na uvedenie svojich schopností, zručností a talentu, teda na ich jedinečné charakteristiky, ktorými by sa odlišili od ostatných uchádzačov o zamestnanie. Zamestnávateľom môže táto platforma pomôcť nájsť si šikovných a talentovaných zamestnancov. Súčasťou konferencie boli aj prezentácie, ktoré súviseli s talentom a schopnosťami ľudí, tie by pomohli uchádzačom o prácu zvýšiť ich šance na úspech pri hľadaní zamestnania. Prvá prezentácia bola v podaní manažérky ľudských zdrojov a zástupkyne spoločnosti T-Com Slovensko. Prítomní účastníci v hľadisku dostali zaujímavé a dôležité rady a návody, ako sa čo najlepšie pripraviť a prezentovať na osobnom pohovore do práce, ako správne napísať životopis, ktorý by potenciálneho zamestnávateľa zaujal a neodradil, ako čo najlepšie vystihnúť svoj talent a zručnosti, ktoré nám zaručujú

našu jedinečnosť na trhu práce. Ďalšia prezentácia bola o časovom manažmente a o tom, ako si správne zadeliť úlohy, aby sme ich vykonávali efektívnejšie a rýchlejšie. Záverečná prezentácia sa venovala pojmu talent, talentovaným ľuďom z histórie ľudstva a konkrétnym návodom, ako svoj talent rozvíjať a využívať pri hľadaní práce a v zamestnaní. Po skončení konferencie sa uskutočnil workshop pre všetkých záujemcov o aplikáciu Talented Europe, ktorí si ju na mieste stiahli do mobilných telefónov a spolu s koordinátormi projektu zo Španielska sa naučili ako sa prihlásiť, registrovať, vytvoriť profil a používať ju. Problém zamestnanosti, resp. nezamestnanosti je problémom, ktorému čelí celá Európa. Otázku uplatnenia absolventov riešia aj slovenské vysoké školy. Platforma Talented Europe je jedným z možných riešení, ako eliminovať problém nezamestnanosti. Je to možnosť, ako si študenti môžu zvýšiť svoje šance uplatnenia sa na trhu práce.

Mgr. Eva BENKOVÁ, PhD.
FM PU

QUO VADIS ZDRAVOTNÍCTVO III

Pri príležitosti 15. výročia vzniku Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove sa 26. – 27. októbra 2017 konala medzinárodná vedecká konferencia QUO VADIS ZDRAVOTNÍCTVO III, ktorá má na fakulte už svoju tradíciu. Záštitu nad konaním konferencie prevzala dekanka FZO Dr. h. c. prof. PhDr. Anna Eliašová, PhD., a primátorka mesta Prešov Ing. Andrea Turčanová.

Dekanka FZO PU v Prešove v reprezentačných priestoroch hotela Dukla v prvý deň konferenciu oficiálne otvorila privítaním domácich a zahraničných vedeckých a odborných pracovníkov, ktorí prišli do Prešova, aby prezentovali svoje názory, konfrontovali skúsenosti a v neposlednom rade nadviazali nové pracovné či osobné kontakty. Medzinárodnú vedeckú konferenciu FZO PU v Prešove organizovala v spolupráci s Podhalaňskou Państwowa Wyższą Szkołą Zawodową v Nowym Targu. Účastníkom konferencie bol tlmočený pozdrav nadzwyczajnego doktora habilitowanego Stanislava Gulaka, rektora participujúcej vzdelávacej ustanovizne, ktorý sa pre pracovné povinnosti nemohol konferencie osobne zúčastniť. Na organizácii konferencie participovali Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek, Slovenská komora fyzioterapeutov, Slovenská komora zdravotníckych záchranárov a FALCK záchranná, a. s. V úvode prišiel účastníkov konferencie pozdraviť prorektor pre vedu, umenie, šport a akreditáciu PU v Prešove prof. PhDr. Milan Portik, PhD. V zastúpení primátorky mesta Prešov Ing. Andrey Turčanovej pozdravil účastníkov konferencie viceprimátor mesta Prešov Ing. Štefan Kužma. Po úvodných príhovoroch pokračovala konferencia podľa plánovaného programu v jednotlivých odborných sekciách, v ktorých boli prezentované desiatky zaujímavých prednášok

z oblasti ošetrovateľstva, pôrodnej asistencie, urgentnej zdravotnej starostlivosti, fyzioterapie, dentálnej hygieny, rádiológie, laboratórnych vyšetrovacích metód, nevynímajúc ani oblasť medicíny. Program konferencie po ukončení odborných sekcií pokračoval vo večerných hodinách v inom, veľmi slávnostnom „šate“, ktorý účasťou poctilo mnoho významných hostí, pracovníkov i priateľov FZO PU v Prešove. Večerný program konferencie otvorila prodekanka pre vedeckú a výskumnú činnosť FZO PU v Prešove doc. PhDr. Ľubica Derňarová, PhD. MPH. Po ukončení vznešených, povzbudivých a priateľských pozdravov ctených hostí program pokračoval odovzdávaním ocenení tvorivým pracovníkom, priateľom a spolupracovníkom FZO PU v Prešove. Bronzovú medailu pri príležitosti 15. výročia vzniku FZO PU v Prešove udelila dekanka FZO PU v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Anna Eliašová, PhD., za prínos v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu FZO PU týmto osobnostiam: doc. PhDr. Alexandre ARCHALOUSOVEJ, PhD., PaedDr. Bc. Helene GALDUNOVEJ, PhD., doc. MUDr. Jánovi KMECOVI, PhD., Ing. Bc. Danke BOGUSKEJ, PhD., doc. MUDr. Františkovi NĚMETHOVI, PhD., doc. MUDr. Eleonóre KLÍMOVEJ, CSc., PhDr. Magdaléne SVATOVEJ, PhDr. Lucii KENDROVEJ, PhDr. Dagmar MAGUROVEJ, PhD., PhDr. Ludmile MAJERNÍKOVEJ, PhD., Mgr. Lucii HUDÁKOVEJ, PhD.; za zásluhy o rozvoj FZO PU v Prešove týmto osobnos-

tiam: Ing. Andrei IŠKOVIČOVEJ, PhDr. Tatiane KOSTŮOVEJ, PhD. MPH, a kolektívu zamestnancov Oddelenia pre vzdelávanie, medailu prevzala pani Beáta Oľšavská; za spoluprácu v oblasti vzdelávania medzi FNsP J. A. Reimana v Prešove a FZO PU v Prešove: PhDr. Márii HARAKSIMOVEJ, MBA. Striebornú medailu za zásluhy o rozvoj FZO PU v Prešove a jej dobré meno dekanka FZO PU v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Anna Eliašová, PhD. udelila týmto osobnostiam: Dr. h. c. prof. PhDr. Petrovi KÓNYOVI, PhD.; za prínos v odbore v celostátnom a medzinárodnom kontexte: doc. PhDr. Zuzane SLEZÁKOVEJ, PhD., MPH, prof. MUDr. Vladimírovi KRČMĚRYMU, DrSc., za mimoriadnu vedeckú a vzdelávaciu činnosť v medzinárodnom kontexte: doc. MUDr. Alexandrovi Kiškovi, CSc.; za spoluprácu v oblasti vzdelávania medzi mestom Prešov a FZO PU v Prešove: Ing. Andrei TURČANOVEJ. Na základe návrhu dekanky FZO PU v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Anny Eliašovej, PhD., VR FZO PU v Prešove schválila na svojom zasadnutí dňa 12. októbra 2017 udelenie zlatej medaily pri príležitosti 15. výročia za významné prínosy a zásluhy o rozvoj FZO PU v Prešove: Mgr. Ivete LAZOROVEJ, MUDr. Jozefovi KARAŠOVI, MPH, MSc. Odovzdaním ocenení večerný program konferencie pokračoval v slávnostnom a zároveň priateľskom duchu, ktorý umocnili vystúpenia tanečníkov tanečného štúdia Soul

Natálky Vráblikovej a Daniela Gro-mosa, Mažoretkového klubu Flowers Prešov, folklórneho súboru Svinianka a Dominiky Cinovej spevom a hrou na ukulele.

Medzinárodná vedecká konferencia pokračovala druhým dňom v priestoroch FZO PU v Prešove. Rovnako ako v predchádzajúci deň konferencie sa zúčastnilo mnoho aktívnych i pasívnych účastníkov, ktorí si mali možnosť vypočuť zaujímavé, inšpirujúce prednášky či zúčastniť sa odborných workshopov a posterových sekcií.

Veríme, že mesto Prešov i priestory FZO PU v Prešove boli pre účastníkov medzinárodnej vedeckej konferencie Quo vadis zdravotníctvo III inšpiráciou do ďalších tvorivých ro-

i spomienok. Oslavy životných jubileí či iných dôležitých udalostí v živote, spomienky – to všetko nás naplňa nádherným pocitom, kedy si viac ako inokedy uvedomujeme, čo znamenajú slová ľudský život, aká je sila a tvorivosť ľudského ducha. Sú to chvíle, ktoré nás nútia zamyslieť sa, vrátiť sa v myšlienkach späť a trochu si zaspomínať. Pretože spomienky sú nielen momenty náhle premietnutej histórie, ale často aj ten najcennejší zdroj vnútornej sily a energie. Prví prijatí študenti boli v rovnakej pozícii ako my – osoby stojace na druhej strane „barikády“. Pedagógovia disponujúci odbornými a pedagogickými skúsenosťami začali prvýkrát učiť na vysokej škole. Rovnako ako prví študenti,

dijnom odbore ošetrovateľstvo a fyzioterapia boli fakulte priznané práva na vykonanie rigorózných skúšok. Na fakulte poskytujeme špecializačné štúdium v špecializačných odboroch ošetrovateľská starostlivosť v odboroch vnútorného lekárstva, anesteziológia a intenzívna starostlivosť, ošetrovateľská starostlivosť v komunite a fyzioterapia v športe a telovýchove. A čo želim fakulte do budúcnosti? Robiť len veľké veci. Som presvedčená, že aj veľké veci je možné robiť ohľaduplne a čestne, že spolupráca a lojalita znamenajú oveľa viac ako osobný prospech, že názorová jednotnosť sa nevytvára príkazom, ale buduje sa v diskusii a rešpekt sa dá vybudovať aj vtedy, keď vedenie fakulty je dostupné

kov, ako aj nadviazaním priateľských kontaktov. Všetkým účastníkom konferencie – či už aktívnym ako, aj pasívnym, sa chceme veľmi pekne poďakovať, že si našli čas, aby túto konferenciu poctili svojou návštevou a tešíme sa na ďalšie stretnutia. V závere si dovoľujeme, vzhľadom na to, že to bolo významné podujatie spojené s oslavou 15. výročia vzniku FZO PU v Prešove, upriamiť pozornosť na významné myšlienky zo slávnostného príhovoru dekanke FZO PU v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Anny Eliašovej, PhD., ktorý predniesla na spoločenskom večere v hoteli Dukla: „Je mi ctou vysloviť zdanlivo obyčajné a jednoduché konštatovanie: Naša fakulta oslavuje 15 rokov od svojho založenia. V tejto jednej vete je ukrytých veľa životných príbehov, udalostí, zážitkov, nádejí

aj oni mali svoju „premiéru“ za katedrou fakulty, poskytujúcej vzdelanie zdravotníckym pracovníkom v nelekárskych študijných programoch. Ak sa pozriem na zoznam našich kolegov vtedy a teraz, vidím, že svoje rozhodnutie neľutujú a mnohí sú súčasťou fakulty doteraz. Som rada a súčasne hrdá na to, že napriek relatívne krátkej existencii našej fakulty, sa nám podarilo vychovať prvé generácie vlastných pedagógov. Niektorí naši študenti, ktorých si pamätáme ešte ako promujúcich magistrov, sú v súčasnosti už našimi kolegami – pedagógmi fakulty. Výsledkom tvorivej práce kolektívu učiteľov je dnes na základe výsledkov komplexnej akreditácie akreditovaných sedem študijných programov na prvom, bakalárskom stupni štúdia, dva študijné programy na druhom, magisterskom stupni štúdia. V štu-

a otvorené nie len pre zamestnancov, ale aj pre študentov. Len spoločne môžeme budovať pevnú inštitúciu a robiť už spomínané veľké veci. Našou hlavnou ambíciou a zároveň aj záväzkom na nasledujúce obdobie je aktivizovať a všestranne rozvíjať ako oblasť pedagogickú, tak aj vedecko-výskumnú. Vysokoškolské vzdelávanie má výnimočnú úlohu – poskytnúť dnes špičkové znalosti s cieľom dokázať riešiť problémy zajtrajška.“

doc. PhDr. Ľubica DERŇAROVÁ, PhD., MPH
PhDr. Mgr. Jana CINOVÁ, PhD.
PhDr. Ivana FEDURCOVÁ, PhD.
FZO PU

AKÉ BOLI TOHTOROČNÉ SÚRADNICE ESTETIKY UMENIA A KULTÚRY?

Estetika, umenie a kultúra v „mantineloch“ Európy sa 8. a 9. novembra stali predmetom a poľom vášnivých diskusií. Na Filozofickej fakulte PU sa stretlo medzinárodné grémium odborníkov, pozvaných Inštitútom estetiky a umeleckej kultúry. Tretie pokračovanie stretnutí na platforme „Súradníc...“ sa nieslo v znamení „sviežeho závanu“ nami nepoznaných koncepcií kolegov z rozličných kútov starého kontinentu. Stretnutie o európskej estetike a kultúre bolo naozaj „európske“.

Inštitút estetiky a umeleckej kultúry a Spoločnosť pre estetiku na Slovensku usporiadali tretí ročník vedeckej konferencie *Súradnice estetiky, umenia a kultúry* s tematickým zameraním *Európske estetické myslenie a umelecká tvorba: pramene, metamorfózy a ich relevancia*. Medzinárodná konferencia sa konala 8. a 9. novembra 2017 s rozmanitým zastúpením zúčastnených krajín. Slávnostne ju otvoril dekan Filozofickej fakulty PU Vasil Gluchman a riaditeľka inštitútu Slávka Kopčáková. Prezentácia príspevkov sa odohrávala v dvoch sekciách: v miestnosti 91, v hlavnej budove Vysokoškolského areálu PU (ktorá je prispôbená potrebám tlmočenia) a v zasadačej sieni dekana FF PU. Príspevky traktovali jednotlivé estetické koncepcie vybraných osobností súčasnej i novej estetiky; problémy moderného a aktuálne vznikajúceho vizuálneho umenia s presahom do populárnej kultúry; estetiku hudby a hudobnú históriu a tradične aj divadelno-teoretické témy. Pre výrazne medzinárodné zloženie prezentujúcich bola rokovacím jazykom angličtina. Vďaka plodnej spolupráci s Inštitútom anglistiky a amerikanistiky FF PU (pod vedením Miroslavy Gavurovej) mohla byť konferencia tlmočená. Novinkou bola v celku náročná technická podpora, ktorú zabezpečil František Franko z AV Štúdia pri PU. Streda bola naozaj tematicky pestrá. Vlnu otázok a diskusných príspevkov podnietil Dan O'Brien (Veľká Británia), ktorý predstavil výtvarný kubizmus z pohľadu filozofie umenia. Malgorzata Szyszkowska (Poľsko) po-

núkla interpretáciu vybraných Ingridenových názorov a Ancuta Mortu (Francúzsko) otvorila aktuálnu problematiku potreby redefinovať termín „svetového umenia“. Petrohradský kolega Artem Radeev predniesol príspevok k európskej estetike filmu a Silvia Giurgiu (Rumunsko) odhalovala linkovanie estetiky a etiky. Tento ročník konferencie priniesol aj príspevky vo forme videozáznamu. Takto svoje výskumy predstavili Gerald Cipriani (Írsko) a James Kirwan (Japonsko). Otázky, ktoré vyvolali ich predstavenie, napokon ostali diskutované bez autorov samotných v auditóriu.

Stretnutie s hudbou (a jej súčasne reflexie) nám poskytli významné osobnosti na tomto poli: Yvetta Kajánová, Irena Medňanská, Renáta Beličová, Slávka Kopčáková a Karol Medňanský. Študentov tiež zaujali vlastné výskumné preferencie ich vyučujúcich (Jana Migašová, Miron Pukan, Eva Kušnírová, Michal Hottmar). Štvrtok sa niesol už „v pokojnejšom“ duchu, s menším počtom príspevkov. Po prvom dni bola atmosféra priateľská a v sekciách sa viedli uvoľnené, no o to plodnejšie diskusie. Sekciu medzinárodných, tlmočených príspevkov otvorila dlhoročná spolupracovníčka inštitútu Eva Kapsová (Nitra) s mimoriadne zaujímavou témou *Európska kultúrna pamäť a jej umelecká a estetická reflexia*, kde sa dotkla aj aktuálneho slovenského umenia. V rámci tejto sekcie u študentov, ale aj v diskusii výrazne zarezonoval ďalší príspevok z riše myslenia o vizuálnom umení. Referát Michaely Paštékovej (Bratislava) s názvom

How to evaluate photography in the era of Instagram? sa dotkol naozaj aktuálne žitého diania. Pre nás, ktorí sme vyrastali už v digitálnom svete, je toto „naša galéria“. Sekciu, ktorá prebiehala v zasadačke napokon uzatvorila štvorica príspevkov, ktoré predchádzali veľmi zápalistej diskusii. Ako inak vo vystúpeniach Lukáša Makkyho (IEUK) a Adriána Kvokačku (IEUK) zaznieval toľkokrát skonštatovaný kontroverzný postreh, že „umenie skončilo“. Ďalší referujúci – Štefan Haško (IEUK) a Mariana Lechmanová (Ružomberok), sa z pozície svojich výskumov tiež témou zaoberali, a tak sa mohli prítomní študenti tešiť z „odbornej argumentačnej prestrelky“. Môžeme skonštatovať, že toto podujatie napokon poskytlo odkaz, ako je veľmi dôležité diskutovať. Zrejme len v živom rozhovore sa môžu „posúvať“ koncepcie a korigovať zdanlivo nemenné postuláty. Celkovým leitmotívom podujatia bola „pestrosť“, ale aj konsenzus a vôľa ku komunikácii. Tešíme sa na ďalší ročník, vidíme sa na „Súradniciach“.

Bc. Alžbeta BAHÚLOVÁ
študentka FF PU

BRATISLAVSKÉ STRETNUTIA POD TATRAMI

Ako každý rok aj v tomto roku sa konala v Ružomberku medzinárodná konferencia rusistov pod názvom *Братиславские встречи под Татрами*, ktorej organizátorom je Asociácia rusistov na Slovensku (ARS) s jej riaditeľkou prof. Evou Kollárovou, Ruské centrum vedy a kultúry v Bratislave – s podporou fondu *Русский мир*, ruského fondu kultúry, Veľvyslanectva Ruskej federácie v Slovenskej republike, Filologickej fakulty Ruskej univerzity družby národov, a Katolícka univerzita v Ružomberku.

Konferencia sa konala v dňoch 24. – 27. októbra 2017 v príjemnom prostredí hotela Kultúra v Ružomberku. To, že mala táto konferencia medzinárodný charakter, dokazuje účasť hostí z niekoľkých krajín. Tento rok sa konferencie okrem hostí zo Slovenska a Ruskej federácie zúčastnili aj hostia z Česka, Bulharska, Litvy, Srbska, Veľkej Británie, Nemecka, Bieloruska, Rakúska a ďalších iných krajín. Celkovo sa konferencie zúčastnilo viac ako sto rusistov. Konferencia sa niesla vo veľmi priateľskej atmosfére, vystupovali tu profesori, učitelia, ale aj študenti. Téma tohtoročnej konferencie bola *учебник как перекресток культур* (učebnica ako križovatka kultúr). V úvode nás milým slovom privítala hlavná organizátorka konferencie, predsedkyňa ARSu prof. Eva Kollárová. Milým slovom sa prihovril aj prvý tajomník ruského veľvyslanca na Slovensku pán Vladislav Kulikov a tiež dekan Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku. Úvod konferencie spestril ruský národný umelec Andrej Mežulis, ktorý zaspieval niekoľko krásnych romanci 20. storočia. Debatovalo sa za tromi „okrúhlymi stolmi“. V prvý deň konferencie prebehli dve debaty. Hlavnou problematikou prvého okrúhleho stola bola potreba nových učebníc ruského jazyka pre základné školy, nakoľko učebnice, s ktorými sa pracuje v súčasnosti, sú staršieho vydania. Učitelia z rôznych slovenských škôl prezentovali svoje návrhy, pripomienky a nápady, učitelia zo zahraničných škôl mohli ponúknuť tipy a nápady a porovnať slovenské učebnice so zahraničnými. Bol vytvorený kolektív autorov, ktorý prisľúbil, že do dvoch rokov budú vydané nové učebnice ruského jazyka pre základné školy na úrovni A1 a A2. Za druhým okrúhlym stolom sa riešila problematika učebníc pre úrovne B1 a B2.

Poobede sme sa trochu prešli po meste, našli sme dom, v ktorom sa narodil lekár Dušan Makovický, ktorý bol osobným lekárom a veľmi dobrým priateľom ruského spisovateľa Leva Nikolajeviča Tolstého. Po prehliadke mesta sme sa vrátili späť do hotela, kde nás čakal príjemný program. Večer pre nás organizátori pripravili módnu prehliadku z novej kolekcie ruskej módnjej návrhárky Tatiany Dobroľubovej a vystúpil moskovský súbor «Солнцеворот», v ktorého prevedení sme si vypočuli a zaspievali niekoľko ruských ľudových piesní. Po vystúpení bolo pre účastníkov konferencie prichystané chutné pohostenie, počas ktorého sme sa mohli medzi sebou porozprávať na rôzne témy. Vo štvrtok nás čakala ďalšia debata za okrúhlym stolom. Konkrétne sa diskutovalo o výučbe ruského jazyka na vysokých školách. Profesori jednotlivých škôl predstavili ako výučba vyzerá v súčasnosti a ako by asi mala vyzeráť, čo v tejto výučbe ešte chýba. Medzi profesormi vystúpil aj prof. Jozef Sipko z našej univerzity. Vo svojom prejave poukázal na to, akým spôsobom učí a vedie svojich študentov, aby bol pre nich ruský jazyk zaujímavejší a viac lákavý. Zdôraznil, že dôležitejším prvkom ako učebnica vo vyučovaní je práca učiteľa so svojimi študentmi a práve učiteľ by mal byť najlepšou učebnicou pre svojich študentov – viesť ich, pomáhať im, nájst taký spôsob a také témy z daného predmetu, ktoré ich najviac zaujmú, ktoré im učenie uľahčia a spríjemnia a prostredníctvom ktorých skôr porozumejú preberanému učivu. Pán profesor sa vo svojich prácach venuje hľadaniu prepojení jazyka a etnokultúry a záujem o túto tému sa snaží rozvíjať aj u svojich študentov. Posledná debata bola venovaná študentom, budúcim autorom učebníc

ruského jazyka. Až do posledného momentu sme nevedeli, že to bola vlastne olympiáda. Prezentovali sa tu študentky z Nemecka, Rakúska a Slovenska. Debatovali sme na viaceré témy, napr. či je podľa nás lepšie využívať vo vyučovaní učebnice alebo moderné technológie, ako sú tablety a počítače, ale tiež sme vyjadrili svoj názor, ako by asi mali vyzeráť učebnice pre súčasných žiakov. Niektoré súťažiacie už mali skúsenosť s učením, preto sa s nami podelili o svoje skúsenosti. Vyjadrili sme svoje názory na výhody a nevýhody nie len učebníc, ale aj moderných technológií. Nakoniec sme aj my dospeli k jedinému záveru (ako už predtým povedal prof. Sipko), že najlepšou učebnicou pre žiaka je jeho učiteľ, ktorý vedie svojich žiakov.

Na konci celej konferencie sa ešte raz zhrnuli závery, ku ktorým sme dospeli a vyhlásili sa výsledky olympiády. Víťazkou študentskej olympiády sa stala Xénia Windecker z Nemecka, na druhom mieste sa umiestnila študentka našej univerzity Martina Paulinová a spolu s ňou študentka z Rakúska Julia Bürgmayr. Tretie miesto obsadila tiež naša študentka Barbora Fritzová. Dievčatá získali diplomy a možnosť absolvovať letnú školu na Ruskej univerzite družby národov v Moskve. Po vyhlásení výsledkov sme sa rozlúčili so zahraničnými priateľmi a odišli domov plní nových zážitkov a skúseností. V Ružomberku sme sa cítili veľmi dobre, prežili sme krásne dva dni, zoznámili sme sa s novými ľuďmi. Ja ako študentka som mala opäť možnosť porozprávať sa v ruštine, vďaka ktorej som sa zoznámila s dievčatami z Nemecka a Rakúska, s ktorými som stále v kontakte. Dúfam, že takýchto milých stretnutí bude ešte viac.

Bc. Martina PAULINOVÁ
študentka FF PU

VEDECKÁ KONFERENCIA PBF V BARDEJOVSKÝCH KÚPEĽOCH

Katedra kresťanskej pedagogiky a psychológie PBF PU v Prešove v spolupráci s Dobročinným spolkom Sv. Jána Šanghajskeho a Sanfranciského zorganizovali začiatkom akademického roka 2017/2018 vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou pod názvom Vybrané aspekty duchovného života z pohľadu učenia Pravoslávnej Cirkvi.

Toto výnimočné akademicko-duchovné podujatie sa konalo v konferenčnej miestnosti Liečebného domu Ozón, v príjemnom a oddychovom prostredí Bardejovských kúpeľov. Cieľom konferencie bolo predovšetkým zdôrazniť význam duchovného života človeka dneška, ako základného piliera jeho existencie v modernej spoločnosti, a poukázať na nástrahy a riziká súčasnej doby. No zároveň diskutovať a ponúknuť odpovede na otázky, ako sa týmto nástrahám vyhnúť z pohľadu Pravoslávnej cirkvi, so zreteľom na učenie svätých otcov a pravoslávnej Tradície. Ešte pred samotným začiatkom konferencie sa veriaci stretli v neďalekej Kaplnke svätého Jána Šanghajskeho a Sanfranciského, kde sa konal Akafist – oslavná bohoslužba v česť sv. Jána, veľkého filantropa a divotvorcu. Konferenciu svojím príhovorom zahájil dekan PBF PU prof. ThDr. Ján Šafin, PhD., srdečným privítaním všetkých aktívnych účastníkov, hostí a veriacich, ktorí sa zišli v skutočne veľkom počte. Rovnako pán dekan privítal i vystupujúcich zahraničných hostí, profesora ukrajinskej Národnej akadémie maľovania Olega Soskina a doktora Andrzeja Konachowicza z Lublinského inštitútu Pravoslávnej kultúry v Poľsku, a nasledovalo samotné prezentovanie príspevkov na rôzne témy, napr.: Metafyzika a mystika v Pravoslávnom chápaní, v ktorej sa prof. ThDr. Ján Šafin, PhD., venoval otázke bytia človeka z pohľadu pravoslávneho učenia; Novodobí starci – ochrancovia duchovnej kultúry Pravoslávia ako vzory pre život moderného človeka, o tých sa zmienila

doc. PhDr. Mária Belovičová, CSc.; na prvý pohľad provokačný názov príspevku „Christova selfie“, v ktorom doc. ThDr. Ján Husár, PhD., opísal biblicko-sociálny pohľad na tak aktuálny a všadeprítomný fenomén zdieľania fotografií samých seba; doc. ThDr. Štefan Pružinský, PhD., svojím príspevkom pod názvom Biblicko-patristické učenie o požehnaní a prekliatí poukázal na duchovnú silu ľudských slov vo vzťahu k iným ľuďom, ale i k sebe samému; PhDr. Andrej Nikulin, PhD., svojím príspevkom o Odcudzení človeka v pravoslávnom učení o hriechu poukázal na dôsledky hriechu nielen z duchovného, ale i psychologického hľadiska; a mnoho ďalších tém, z ktorých výstupy budú uverejnené v recenzovanom zborníku príspevkov pod názvom Vybrané aspekty duchovného života z pohľadu učenia Pravoslávnej Cirkvi. Radi by sme sa v mene PBF PU osobitne poďakovali doc. PhDr. Márii Belovičovej, CSc., lekárske interné ambulancie Bardejovských kúpeľov. Pani docentka všetkých zúčastnených pozvala na príjemné umelecko-duchovné sporenie konferencie v podobe návštevy výstavy fotografií prod. dr hab. Mariusza Wideryńského. Tento výnimočný poľský fotograf, animátor, teoretik fotografie a vyštudovaný geológ má zmysel pre pozoruhodné zachytenie vzťahu reality a umenia optikou fotoaparátu. V súčasnosti vyučuje na Vysokej škole výtvarných umení vo Varšave a vo Varšavskej filmovej škole. Výstava jeho fotografií, ktorá bola v areály Bardejovských kúpeľov, zachycovala život otca archim. Gabriela

a tiež život ním vytváraného Skitu prepodobných Antonija a Feodosija Kyjevo-Pečerských počas rôznych ročných období a sviatkov. O Skite prepodobných Antonija a Feodosija Kyjevo-Pečerských sa môžete dočítať na stránke <https://odrynki.pl/skit,galeria> (v anglickom a poľskom jazyku), kde je pre záujemcov dostupná aj galéria fotografií zo spomínanej výstavy. Dúfame, že sa v Bardejovských kúpeľoch rovnako stretneme aj budúci akademický rok, a toto vedecké podujatie s výnimočným poslaním ostane každoročnou tradíciou spolupráce Katedry kresťanskej pedagogiky a psychológie PBF PU a Dobročinného spolku Sv. Jána Šanghajskeho a Sanfranciského.

Mgr. Veronika KOMÁROVÁ
doktorandka PBF PU

UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ ĽUDSTVA A DILEMA HRANÍC

V dňoch 8. – 9. novembra sa pod organizačným vedením Inštitútu politológie Filozofickej fakulty PU uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia „Udržateľný rozvoj ľudstva a dilema hraníc“, ako súčasť dlhoročne organizovanej konferencie „Filosofie a sociálne vedy“, ktorá sa každoročne v novembri koná v Prahe v Centre globálnych štúdií pri Filozofickom ústave AV ČR a taktiež v jednom vybranom slovenskom meste.

Prešovská časť konferencie tematicky nadviazala na jej pražskú časť, ktorá niesla názov *Udržateľný rozvoj, udržateľné ľudstvo? Rozvojové ciele v ére globálnych konfliktů*. Rovnako tak nadviazala na projekty prebiehajúce na Inštitúte politológie, ako aj ďalších pracoviskách Prešovskej univerzity. Keďže jedna z hlavných výskumných profilácií Inštitútu politológie PU spočíva vo výskume hraníc („border studies“), cieľom konferencie bolo interdisciplinárne poňaté spracovanie tejto problematiky nielen v perspektíve dominujúceho empirického prístupu, ale aj v širšej teoretickej perspektíve „(ne)udržateľnosti prekračovania rôznych hraníc“ v ére globalizácie. Interdisciplinárny prístup, ktorý charakterizuje konferenciu *Filosofie a sociálne vedy*, ako aj projekt *Globálne konflikty a lokálne súvislosti. Kulturní a spoločenské výzvy* realizovaný na Akademii

věd České republiky, ktorý vedie doc. PhDr. Marek Hrubec, PhD. (riaditeľ *Centra globálnych štúdií*) ponúka vhodný rámec pre spracovanie tejto problematiky. Ztohto pohľadu sa ako kľúčový javil pokus zodpovedať otázku, aký posun v chápaní „hraníc“ je nutné vziať na zreteľ ako dôsledok globálneho kapitalizmu. Jednotlivé príspevky potom smerovali k týmto tematickým okruhom: geografické poňatie hraníc: teoretické problémy vytyčovania hraníc, aké konsekvencie plynú z neadekvátneho vytýčenia hraníc v minulosti, možné riešenia problémových regiónov sveta v budúcnosti, kde diskusia o existujúcich hraniciach nie je uzavretá, resp. je nanovo otvorená a pod; empirické („vecné“) poňatie hranice: rozmanité aspekty interakcie na hraniciach od cezhraničnej spolupráce, problémové zóny, lokálne konflikty, ochranu vonkajšej hranice EÚ, hrani-

ca EÚ – Ukrajina, situácia na hranici medzi Mexikom a USA, ako aj v ďalších oblastiach sveta a pod.; kultúrne a civilizačné poňatie hranice: hranice medzi kultúrami, hranica a interakcia medzi dominantnou kultúrou a subkultúrami, civilizačné strety, civilizačná analýza a pod.; sociálne poňatie hranice: sociálna stratifikácia, sociálna mobilita, vylúčenie, zneuznanie, imaginárne a reálne vytváranie hraníc a pod.; etické a morálne poňatie hranice: migranti, globálni chudobní, hranica konzumizmu, hranica mobility, hranica ekonomického rastu, environmentálne limity a pod. Konferencia priniesla nielen zaujímavé príspevky a podnetné diskusie, ale privítaním hostí z viacerých slovenských univerzít, ako aj Českej republiky, otvorila priestor pre rozmanité formy ďalšej spolupráce.

Mgr. Ľubomír DUNAJ, PhD.
FF PU

PASTORÁCIA A SPREVÁDZANIE ROZVEDENÝCH KATOLÍKOV

V priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove sa dňa 10. 10. 2017 konala vedecká konferencia v spolupráci s Hnutím na pomoc rozvedeným kresťanom. Konferencia niesla názov *Pastorácia a sprevádzanie rozvedených katolíkov* po pápežskej exhortácii *Amoris laetitia* a jej úlohou bolo podať rozvedeným katolíkom informáciu o novej situácii, ktorá vo vzťahu voči nim vznikla v Katolíckej cirkvi po publikovaní pápežskej exhortácie *Amoris laetitia*.

Konferenciu otvoril úvodným slovom dekan fakulty Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., následne sa prihovoril účastníkom konferencie aj Mons. Milan Chautur, CSsR, košický eparcha.

Prvým aktívnym účastníkom konferencie bol Mons. ThDr. Peter Holec, dlhoročný súdny vikár cirkevného súdu Košickej arcidiecézy, so svojím príspevkom *Reflexia nad bodmi 131. a 132. apoštolskej exhortácie pápeža Františka Amoris laetitia*. Vo svojej prednáške predstavil nové aspekty vnímania manželstva, ktoré sa nachádzajú v apoštolskej exhortácii pápeža Františka.

Doc. Damián Němec, dr. z Univerzity Palackého v Olomouci sa venoval v príspevku s názvom *Nové akcenty v pastoračnom a právnom prístupe k rozvedeným v adhortácii Amoris Laetitia* novým perspektívam farskej pastorácie manželstiev, ktoré vyplývajú z apoštolskej exhortácie *Amoris laetitia*. Ďalším odborníkom v tejto oblasti bol ks. prof. UKSW dr. hab. Stanisław Biały, ktorý je profesorom na Univerzite kardinála Štefana Wyszyńskiego vo Varšave. V príspevku *Troska pastoralna w zakresie małżeństw rozwiedzionych w polskim kościele katolickim* (po publikovaní adhortácie apoštolskej *Amoris laetitia*). Aspekt komunii sviätej sa zaoberal situáciou a skúsenosťami pastorácie manželstiev v Poľskej republike. Mons. JCDr. Tibor Hajdu, PhD., ktorý je prideľným súdnym vikárom Bratislavskej arcidiecézy sa na základe svojich vedomostí a skúseností z praxe venoval v príspevku *Kánonický proces o vyhlásenie neplatnosti manželstva*

v zmysle najnovších predpisov pápeža Františka jednotlivým fázam cirkevného procesu o vyhlásenie neplatnosti manželstva. Doc. JCDr. František Čitbaj, PhD., ktorý ako pedagóg prednáša kánonické právo, zaoberá sa aj manželským právom a je sudcom cirkevných súdov Prešovskej a Košickej eparchie, poukázal prednáškou *Teologicko-kánonický pohľad na katolícke manželstvo* na hlavné aspekty katolíckeho manželstva. Ďalším účastníkom konferencie bol doc. JCDr. Jozef Marčín, PhD., príspevok *Účasť rozvedených a znovu zosobášených na živote Cirkvi* bol zameraný na možnosti realizácie rozvedených na živote Cirkvi. Jedným z posledných účastníkov bol Matej Trizuliak MS z rehoľnej spoločnosti Saletínov. V príspevku *RozVEDENÍ k Bohu v radosti lásky* sa venoval vedeniu rozvedených, ktoré realizujú

vo svojej činnosti členovia rehole saletínov.

Okrem spomenutých odborníkov svoje skúsenosti vo vlastných príspevkoch predniesli aj laickí členovia Hnutia na pomoc rozvedeným kresťanom: Bc. Slávka Kolesárová s príspevkom *Spoločenstvo Hnutie na pomoc rozvedeným kresťanom* a Mgr. Peter Michančo s prednáškou na tému *Ťažkosti pastorácie rozvedených z pohľadu laikov*. Účastníkmi konferencie boli aj študenti GTF PU a množstvo ďalších ľudí z celého Slovenska, ktorých daná problematika zaujíma alebo sa ich prakticky priamo dotýka.

doc. JCDr. František ČITBAJ, PhD.
GTF PU

ŠPORTÁČIK ROZŠÍRIL SVOJ OBZOR

Fakulta športu PU každoročne cez letné prázdniny organizuje detský športový tábor Športáčik. Na podnet rodičov, ale i detí samotných sa Športáčik rozhodol otvoriť svoje brány aj počas školského roka vo forme cvičebných jednotiek, ktorých obsahom je všestranná pohybová príprava detí.

Prečo? Objem a intenzita pohybovej aktivity mládeže školského veku je v súčasnosti na dolnej hranici požadovaných a dostatočne zdôvodnených hodnôt. Pozorovateľná je tendencia poklesu pohybovej aktivity s narastajúcim vekom. Pri posudzovaní pohybovej aktivity detí je potrebné brať do úvahy, že detská populácia je pohybovo najaktívnejším segmentom populácie. Deti majú biologickú potrebu byť spontánne aktívne, majú len nízku toleranciu pre inaktivitu. Pokiaľ objem pohybovej aktivity detí presiahne 60 minút za deň, možno očakávať aj zdravotný efekt. Cieľom všeobecnej pohybovej prípravy Športáčik je ponúknuť deťom široké a podnetné spektrum pohybových činností, ktoré ich budú motivovať, baviť a zároveň podporia rozvoj nielen fyzickej, ale aj psychickej stránky osobnosti. Športáčik – pohybová príprava detí nie je orientovaná len

na jeden šport, znamená to, že ponúka všestrannú pohybovú prípravu bez predčasnej športovej špecializácie. Na zvládnutie zložitých pohybových štruktúr v konkrétnych športoch je potrebné dokonalé zvládnutie elementárnych pohybových zručností, medzi ktoré patrí napríklad hádzanie a chytanie, váhanie a kotúľanie, šplhanie, dvíhanie a nosenie, skákanie, chôdza a beh či plazenie. Osvojovanie aj týchto motorických zručností je predpokladom pre rozvoj pohybových schopností (vytrvalosť, sila, rýchlosť, koordinácia pohybov), to isté platí aj opačne. Účasť na tejto pohybovej príprave je však vhodná aj ako doplnok popri riadenej športovej príprave.

Pre deti ponúka Športáčik – pohybová príprava detí aj ďalšie benefity, ako napríklad somatometriu, diagnostiku pohybových schopností, ale aj športového talentu. Na základe výsledkov

v motorických testoch dokážeme dieťaťu určiť športy, na ktoré má z hľadiska somatických a pohybových ukazovateľov najlepšie predpoklady. Mysleli sme aj na rodičov. Hypokinetický spôsob života sa snažíme napraviť nielen u detí, ale aj ich rodičov, ktorým ponúkame jedinečnú možnosť venovať sa svojmu zdraviu v rámci cvičebných jednotiek určených pre dospelých. Cvičenie rodičov prebieha súčasne v rovnakom čase s cvičením pre deti. Dokonca na vybraných hodinách cvičia deti spolu s rodičmi. Tieto aktivity ponúkajú možnosť aktívneho trávenia voľného času nielen deťom, ale aj ich rodičom.

Urobte niečo pre zdravie! Prihláste sa k nám aj Vy so svojimi deťmi!

Tim Športáčika
Foto: FŠ

FLORANCE ROKA 2017

Fakulta zdravotníckych odborov PU v Prešove tento rok už druhýkrát spoluorganizovala ako odborný garant celoslovenskú súťaž Florance, určenú študentom 3. ročníka odboru ošetrovateľstvo a stredných zdravotníckych škôl vo vyššom odbornom štúdiu v odbore diplomovaná sestra v Slovenskej republike.

Vyhlasovateľom a organizátorom súťaže je spoločnosť Svet zdravia, a. s., v spolupráci s hlavným partnerom súťaže zdravotnou poisťovňou Dôvera, a. s. Mediálnymi partnermi súťaže tento rok boli odborný týždenník Zdravotnícke noviny a dvojmesačník Sestra.

Súťaž nesie meno Florence Nightingale (1820 – 1910), zakladateľky moderného ošetrovateľstva. Počas Krymskej vojny v roku 1854 v Turecku ošetrovala ranených. Kritizovala podmienky, v ktorých sa vojaci nachádzali, stretla sa však len s nezáujmom a s nečinnosťou lekárov a dôstojníkov. Na vizity chodila radšej v noci, preto ju volali „dáma s lampou“. Vytvorila a prakticky uplatňovala zásady zdravého prostredia

v ošetrovni: čistý vzduch (vetranie, udržiavanie teploty, uloženie pacienta v miestnosti), čistá voda (zdroj infekcií), kanalizácia (riziko epidémií), čistota a svetlo (priame, slnečné). Jej teória tzv. manažmentu maličkostí sa týkala aj hluku, zloženia stravy a jej podávania. Za pol roka sa vďaka jej opatreniam znížila úmrtnosť vojakov zo šesťdesiat na dve percentá. V roku 1860 založila prvú školu pre ošetrovateľky na svete a v roku 1869 bola spoluzakladateľkou prvej dievčenskej vysokej školy medicíny v Londýne. Tento rok bola súťaž vyhlásená 20. 9. 2017. Prostredníctvom internetovej stránky www.floranceroka.sk sa zaregistrovalo 162 študentov, ktorí online vyplnili prihlášku a vypracovali vedomostný test, ktorého obsahom boli aj

prípadové štúdie (kazuistiky) z oblasti ošetrovateľskej praxe. Na základe výsledkov kvízu sa do finálovej dvadsiatky dostalo 5 študentiek z FZO PU: na 1. mieste Veronika Bajlová, na 4. mieste Barbora Hladová, na 16. mieste Denisa Magáčová, na 19. mieste Dominika Valcerová a na 20. mieste Mária Buková. Študenti, ktorí sa prebojovali do finálového kola získali aj tento rok hodnotné vecné ceny.

Súťažné finálové kolo sa konalo 27. – 29. 10. 2017 v Nemocnici Vranov nad Topľou – Svet zdravia a. s. Prebiehalo ako trojdňové sústreďenie, ktoré pozostávalo zo série odborných workshopov a zo záverečnej súťaže, kde bol vyhlásený hlavný víťaz hlavnej finančnej ceny.

Finálové nemedicínske workshopy boli zamerané na tieto témy:

- ako zdravotné poisťovne platia nemocnice,
- orientácia na pacienta – princípy ošetrovateľstva nemocnice novej generácie v Michalovciach,
- komunikácia s pacientom a s jeho rodinou: zvíťazil tím 5 študentiek, kde bola aj naša študentka Barбора Hladová,
- hygiena rúk – prevencia nozokomiálnych infekcií.

Finálové ošetrovateľské workshopy prebiehali v nasledujúcich témach:

- pôrodná asistancia pri fyziologickom pôrode v priestoroch mimo zdravotníckeho zariadenia (zvládnutie stresovej situácie a materiálne zabezpečenie v provizóriu, základné ošetrovanie novorodenca a príprava rodičky na transport, odovzdanie informácií,
- zhotovenie EKG záznamu a posúdenie patologického nálezu, tu zvíťazila študentka FZO PU Barbora Hladová,
- príprava transfúzie krvi,
- ošetrovanie dekubitov (praktický tréning na kurčatách).

V kategórii najlepší tím bola ocenená aj študentka FZO PU Veronika Bajlová.

Hlavnou cenou pre celkového víťaza súťaže Florence roka 2017 bola finančná odmena vo výške 3 000 eur. Pre študenta, ktorý v súťaži obsadil 2. miesto, bola pripravená finančná odmena vo výške 500 eur a pre študenta, ktorý v súťaži obsadil 3. miesto, finančná odmena vo výške 300 eur. Všetkým dvadsiatim finalistom bolo ponúknuté garantované pracovné miesto v sieti nemocníc Svet zdravia a polikliník ProCare

a tiež zaujímavé ceny podľa jednotlivých finálových kategórií.

Okrem toho mali finalisti možnosť získať v špeciálnej kategórii zdravotnej poisťovne Dôvera finančnú cenu 1000 eur.

Súťaž zhodnotil generálny riaditeľ siete polikliník ProCare a nemocníc Svet zdravia Marek Duban takto: „Druhý ročník súťaže potvrdil, že študenti v odbore ošetrovateľstva si zaslúžia svoju odbornú súťaž. Svedčí o tom aj dvojnásobný počet prihlásených oproti minulému roku. Víkendové finále ukázalo, že budúce sestry by privítali viac praktických skúseností už počas svojho štúdia. Rovnako by privítali väčší dôraz na komunikáciu a tímovú spoluprácu. Je pravdepodobné, že práve pozícia sestry bude musieť prejsť úpravou kompetencií, na čo by malo následne zareagovať aj naše školstvo. Dúfam, že sa nám podarilo svojou časťou prispieť k zvýšeniu atraktivity slovenských nemocníc,

aby budúci absolventi zdravotníckych škôl ostávali vo väčšej miere pracovať a ďalej sa profesionálne rozvíjať v slovenskom zdravotníctve. To mladú krv potrebuje ako soľ.“

Touto cestou ďakujeme študentom odboru ošetrovateľstvo FZO PU v Prešove za účasť a dôstojné reprezentovanie svojej alma mater v súťaži, ako aj pedagógom fakulty za kvalitne odvedenú prácu pri príprave študentov na ich budúce povolanie a za ich účasť pri organizovaní súťaže.

PhDr. Ľubica RYBÁROVÁ, PhD.
PhDr. Dagmar MAGUROVÁ, PhD.
FZO PU

JESENNÁ BURZA KNÍH

*„Nemiluj knihy, aby si nimi
ozdobil svoj príbytok, ale preto, aby
si nimi vyzdobil srdce i ducha.“*

Jan Patočka

Dňa 7. 11. 2017 sa na Pedagogickej fakulte PU v Prešove uskutočnila Jesenná burza kníh, ktorú usporiadali študentky druhého a tretieho ročníka bakalárskej formy štúdia. Nakoľko prvý ročník, ktorý sa konal koncom marca, priniesol veľmi pozitívne ohlasy nielen z radov študentov, ale aj z radov učiteľov a ďalších zamestnancov PU, druhý ročník na seba nenechal dlho čakať.

Nadšení milovníci kníh si v tento deň prišli na svoje, nakoľko študenti pripravili akciu, v rámci ktorej mohli ľudia vopred, ale aj priamo v daný deň darovať knihy, prísť si vymeniť knihy alebo si jednoducho vybrať a zadarmo zobrať domov knihy pre seba či svojich blízkych. Okrem toho si študenti pripravili množstvo sprievodných aktivít a tvorivých dielní, ktoré pomohli vniesť trochu slnka a pohody do sychravého novembrového dňa a prinútili okoloidúcich sa na chvíľu zastaviť. V rámci tvorivých dielní si študenti, ale aj zamestnanci, mohli namaľovať „čarovné“ kamene, vyrobiť si vankúšik zo starých tričiek. Práve tieto handmade vankúše sa stanú súčasťou oddychových zón PF PU a veríme, že budú slúžiť na spríjemnenie chvíľ, keď študenti musia čakať na chodbách alebo majú

prestávku. Návštevníci tejto akcie sa tiež mohli zapojiť do fakultných Guinnessových rekordov, a to hneď v niekoľkých lákavých disciplínach, ako napr. *najrýchlejšie čítanie, najrozvinutejšia slovná zásoba, najväčšia kapacita pamäte, najlepší fotograf či najknihomudrc*. Súbežne prebiehala fotosúťaž v piatich zaujímavých kategóriách: *najvtipnejšie foto, najkreatívnejšie foto, najromantickejšie foto, najjesennejšie foto* či v kategórii *najviac ľudí na foto*. Súčasťou burzy bolo aj netradičné občerstvenie a odmeny za zapojenie sa do aktivít, lákavá ponuka knižných čajov (Roz-

právkový čaj, Čaj „Poézia“, Romantic-
ký a Detektívny čaj), domáce koláče,
muffiny i ovocie.

Návštevníci Jesennej burzy kníh mohli nechať aj odkaz vo fakultnej kronike, v ktorej vyjadrenia hovoria samy za seba: „Veľmi sa mi táto akcia páči, je to veľmi milé ozvláštnenie študentského života. Zaujímavé aktivity, je tu príjemná atmosféra. Úžasná akcia, robte ju každý mesiac.“

PaedDr. Lucia ŠEPELÁKOVÁ, PhD.
PF PU

UNESCO PHILOSOPHY DAY/NIGHT ZAUJALO

Vo Wave, prešovskom nezávislom centre kultúry, sa vo štvrtok 9. novembra filozfovalo od rána do neskorého večera. Zaujemcovia o filozofiu mali možnosť spoznať zákutia tejto vednej disciplíny prostredníctvom podujatia UNESCO Philosophy Day/Night, ktoré pri príležitosti Svetového dňa filozofie organizovala Katedra bioetiky FF PU.

UNESCO Philosophy Day/Night je celodenným podujatím, ktorého cieľom bolo uctiť si filozofiu a sprostredkovať ju širokej verejnosti. Koná sa pod záštitou UNESCO, pričom si každý rok pripomína prínos tohto vedného odboru vždy v tretí novembrový štvrtok. Táto tradícia sa zachováva od roku 2005. Program otvorila prednáška Viery Bilasovej, ktorá pôsobí na Inštitúte etiky a bioetiky PU, a končil sa v neskorých večerných hodinách.

Podujatie chce byť popularizáciou vedy vied

Vďaka tomuto podujatiu sa môžu aj návštevníci, ktorí v každodennom živote s filozofiou neprichádzajú do kontaktu, zúčastniť na zaujímavých prednáškach, textových seminároch či workshopoch. Na textových seminároch si mohli vyskúšať prácu s filozofickými textami, interpretovať ich a analyzovať. Popri získavaní nových poznatkov dáva podujatie priestor aj pre kritické uvažovanie a diskusiu. Organizátori sa snažia širokej verejnosti sprostredkovať, že filozofiu netvorí len nudné spisy a knihy. „UNESCO Philosophy Day/Night nemá byť len o teoretickej filozofii, má mať presahy aj do širokej

spoločenskej a kultúrno-umeleckej roviny,“ vysvetlila význam podujatia jedna z organizátoriek Katarína Komenská, ktorá pôsobí na Inštitúte etiky a bioetiky PU.

Odborné prednášky a diskusie viedli profesori a odborní asistenti z PU. Tento rok si organizátori prizvali aj hostí z ďalších slovenských univerzít. Prešov navštívil Andrej Rozemberg z Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Andrea Javorská z Nítry a Martin Vacek zo Slovenskej akadémie vied. Do verejnej diskusie o filozofii v každodennom živote prispeli Peter Medviď a Juliána Sokolová, ktorí sa aktívne angažujú v kultúrnej a umeleckej oblasti.

Objavili sa aj kontroverzné témy

Hoci bol program bohatý a organizačne náročný, Philosophy Day/Night prebehol bez problémov a podujatie pritiahlo mnoho zvedavcov. „Myslím si, že organizačne to náš malý tím veľmi dobre zvládol, ľudia prišli, čo nás veľmi teší, a bola aj pekná účasť. Na verejnú diskusiu prišli nielen ľudia z univerzity a študenti, ale aj ľudia z Prešova, čo je veľmi pozitívne. Dáva to pekný impulz do budúcnosti,“ zhodnotila priebeh

podujatia Katarína Komenská. Počas jednotlivých sekcií vzniklo viacero podnetných diskusií, čo podujatiu pridáva na atraktivnosti. „Mali sme tu prednášky, ktoré boli aj kontroverznejšie a otvárali témy, na ktoré na akademickej pôde nie sme zvyknutí. Je to možno aj tým, že máme aj pozvaných hostí, ktorí nepôsobia na PU a nie sme oboznámení s tým, akým otázkam sa vo svojich prácach venujú. Je to však pre nás niečo nové a inovatívne,“ uviedla Komenská. Program bol tematicky bohatý. Okrem prednášok ponúkol aj moderovanú videoprojekciu i svetový experiment v podobe divania sa do očí – World's Biggest Eye Contest. Čím nás môže Philosophy Day/Night obohatiť? „Študentom môže určite ponúknuť nové otázky, nové spôsoby hľadania odpovedí. Pre študentov je to isté oživenie. Chceme ukázať, že filozofia nie je len niečo, čo si majú načítať na hodinách, ale že sa s filozofiou a etikou dá pracovať v každodennosti. Kontexty a roviny etického a filozofického myslenia sa pretavujú do našich každodenných rozhodnutí a skúseností,“ zhrnula Komenská.

Bc. Dominika GROŠKOVÁ
študentka FF PU

TÝŽDEŇ CELOŽIVOTNÉHO UČENIA

V rámci Týždňa celoživotného učenia boli po celom Slovensku realizované podujatia podporujúce myšlienku celoživotného učenia. Katedra andragogiky FHPV PU sa zúčastnila viacerých z nich, pričom jedno podujatie ponúkla do celoslovenského programu.

Asociácia inštitúcií vzdelávania dospelých v SR (AIVD) každoročne organizuje sériu podujatí venovaných celoživotnému vzdelávaniu pod hlavičkou *Týždeň celoživotného učenia* (TCU). V tomto roku prebiehali akcie v termíne od 9. do 15. októbra. Katedra andragogiky spolu so študentmi a študentkami sa počas tohto týždňa zúčastnila viacerých zaujímavých a podnetných podujatí. Týždeň celoživotného učenia predstavuje sériu podujatí, ktorých cieľom je upozorniť na význam celoživotného učenia pre zdravie občianskej spoločnosti pomocou organizovania prednášok, workshopov a diskusií po celom Slovensku. V októbri tohto roku sa uskutočnil už 17. ročník tohto výnimočného projektu, ktorý vytvára priestor pre vzdelávacie inštitúcie, neziskové organizácie a kultúrne inštitúcie na prezentáciu vlastných aktivít i na širokú diskusiu o stave, vývoji a význame vzdelávania na Slovensku.

V rámci TCU prebehlo na celom Slovensku 64 podujatí. Ich počet sa každoročne zvyšuje, čo dokazuje, že relevantné inštitúcie sa s posolstvom, ktoré AIVD aj prostredníctvom TCU rozširuje, čoraz hlbšie a vo väčšom

počte stotožňujú. Katedra andragogiky, ktorá je kolektívnym členom Asociácie inštitúcií vzdelávania dospelých v SR (člen katedry M. Lukáč je tiež členom jej výkonného výboru), sa počas Týždňa celoživotného učenia zúčastnila troch podujatí. Jedno z nich sama pripravila a zorganizovala ako súčasť celoslovenského programu.

Prvým podujatím bola konferencia „Učiac sa mestá“, ktorej sme sa v početnej zostave spolu so študentmi zúčastnili 11. októbra v Bardejove. Okrem miestami búrlivej diskusie k jednotlivým zaujímavým referujúcim stojí za zmienku najmä to, že sa konferencie zúčastnil aj významný predstaviteľ UNESCO Arne Carlsen (do júna 2017 pôsobil ako riaditeľ UNESCO Institute for Lifelong Learning). Informoval veľmi pútavým a zrozumiteľným spôsobom o koncepte Učiac sa mestá (o danom koncepte budeme informovať v inom čísle). O deň nato sme spolu so študentkami a študentmi navštívili partnerskú vzdelávaciu inštitúciu VaV Akademy, ktorá v rámci TCU pripravila Deň otvorených dverí. Strávili sme tam príjemné dopoludnie, počas ktorého sme boli oboznámení s činnosťou

spoločnosti a ponukou vzdelávacích aktivít, z ktorých sme viaceré aj priamo „ochutnali“. Tak sa študentky a študenti mali možnosť zúčastniť ukážky hodiny angličtiny Callanovou metódou, prejsť základným kurzom prvej pomoci, nechať sa skrášliť vizážistkami či vyskúšať si autotrenažér. V priestoroch Caraffovej väznice v Prešove (ďakujeme partnerskej inštitúcii PKO Prešov za poskytnutie priestorov) sa na ďalší deň uskutočnila posledná akcia tohto náročného týždňa, a to diskusia na tému „Edukácia dospelých odsúdených – poznatky a skúsenosti“. Podujatie, ktoré pripravili členovia katedry (S. Lukáčová a M. Lukáč) malo ojedinelý charakter, keďže obdobná platforma pre zdieľanie praktických skúseností z tejto oblasti na Slovensku neexistuje. Zúčastnili sa ho zástupcovia Zboru väzenskej a justičnej stráže (z Košíc a Prešova) a učiteľky a učelia zo škôl, ktoré vzdelávanie v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody realizujú. Sme radi, že akcie sa zúčastnili aj naše študentky a učiteľky a učelia z katedry. Podľa vyjadrení zúčastnených bolo toto stretnutie hodnotené ako zmysluplné a podľa všetkého vyústí do užšej spolupráce a vzájomnej výmeny poznatkov aj v ďalšom období.

Už teraz sa tešíme na ďalší ročník Týždňa celoživotného učenia v roku 2018.

PhDr. Marek LUKÁČ, PhD.
FHPV PU
Foto: autor a VaV Akademy

VZDELÁVANIE PROSTREDNÍCTVOM PREDNÁŠOK ODBORNÍKOV Z PRAXE

V priestoroch knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove sa uskutočnila prednáška v dňoch 23. a 26. októbra 2017 s Mgr. Andreou Sivaničovou, konateľkou cestovnej agentúry, ktorá študentom študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo sprostredkovala svoje dlhoročné praktické skúsenosti.

Na získanie praktických skúseností a rozšírenie teoretických znalostí konkrétnymi aspektmi z praxe sa Katedra turizmu a hotelového manažmentu FM PU rozhodla zorganizovať pre študentov tretieho (bakalárskeho) ročníka prednášku v rámci predmetu technológia služieb cestovného ruchu na tému cestovné kancelárie a cestovné agentúry. Prednáška sa uskutočnila za spolupráce s pani Mgr. Andreou Sivaničovou, konateľkou cestovnej agentúry Dovolenka so špecializáciou na predaj zájazdov pobytových a poznávacích, pobyty (zájazdy) pre kolektívy, školy a na vyžiadanie špeciálne ponuky na mieru, predaj leteniek do celého sveta, trajekty, vstupenky na kultúrne podujatia. Prednáška sa uskutočnila v dňoch 23. a 26. októbra 2017 v priestoroch knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove. Študenti sa mohli dozvedieť niečo

bližšie o rozdieloch medzi cestovnou kanceláriou a cestovnou agentúrou, ako aj o možnostiach založenia cestovnej kancelárie alebo agentúry. Pri nákupe dovolenky sa často stretneme s pomenovaním cestovná kancelária, touroperátor alebo cestovná agentúra. Bežnému spotrebiteľovi je to celkom jedno, najmä ak dosiahne dobrú cenu a zájazd podľa jeho predstáv. Rozdiel však môže byť viditeľný, najmä pri získavaní prehľadných informácií a pri celkovom jednaní vo veci obstarania zájazdu. Počas prednášky získali prítomní študenti informácie o Slovenskej asociácii cestovných kancelárií a cestovných agentúr, ktorá je dobrovoľným, nezávislým združením cestovných kancelárií, cestovných agentúr a ďalších firiem a inštitúcií, ktoré sa zaoberajú cestovným ruchom. Hlavným poslaním asociácie je prispievať k rozvoju cestovného

ruchu. V ďalšej časti prednášky boli študenti oboznámení so Zákonom č. 281/2001 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr. Pani Mgr. Sivaničová predstavila jednotlivé cestovné kancelárie a ich katalógy, kde upriamila pozornosť študentov na produkty, ktoré vybrané cestovné kancelárie majú v ponuke. Počas prednášky prebiehala aj diskusia, v ktorej mali študenti najväčší záujem o konkrétne skúsenosti s klientmi pri predaji zájazdu, ale najviac ich zaujímali rôzne formy reklamácií, s ktorými sa cestovné kancelárie a agentúry bežne stretávajú. Študenti privítali takúto formu prednášky, ktorá obohatila ich teoretické vedomosti aj o konkrétne praktické poznatky.

Mgr. Tünde DZUROV VARGOVÁ
doktorandka FM PU

TAKE ME OUT – ZOBER MA VON!

Od septembra 2016 do augusta 2018 učители z Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie PF PU v Prešove aktívne participujú na medzinárodnom projekte pod názvom *Taking learning outdoors – Supporting the skills of pre-school teachers in outdoor education and care – TAKE ME OUT*. Hlavným koordinátorom je občianske združenie INAK (SK) v zastúpení: Adriana Kováčová, Janka Sýkorová, ktorého snahou je robiť veci inak, podľa možností aspoň trochu INovatívne A Kreatívne. Ďalšími spoluriešiteľmi sú: STROM ŽIVOTA (SK) pod vedením Jozefa Kahana, Stanislavy Blahovej, Michaely Valachovičovej. Strom života je environmentálna, mimovládna, dobrovoľná a nezisková organizácia.

Strom života ponúka programy environmentálnej výchovy, ktoré sú založené na systémových (holistických) základoch a zameriavajú sa na tému čistoty ovzdušia, na tému vodného a odpadového hospodárenia, biodiverzity, na tému globálneho otepľovania a spotreby energie a tému ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva vrátane záchranu technických pamiatok. Ďalšími zahraničnými partnermi sú: LEARNING THROUGH LANDSCAPES TRUST (UK, SCOTLAND) v zastúpení Ruth Staples-Rolfe, Mary Jackson a Matthewa Robinsona, STOCKHOLMSGAVE CENTRUM (DK) s odborníkmi ako sú Søren Emil Markeprand a Trine Andreasen a nesmieme zabudnúť ani na učiteľky z materskej školy RUKKILILLE LAS-

Každé dieťa v predškolskom veku by malo tráviť dostatok času vonku. Vonkajšie prostredie je predsa plné neodolateľných podnetov a kontextov pre hru. Vzdelávacie aktivity realizované vonku navyše podporujú sociálne učenie sa, umožňujú realizovať vysvetľujúce rozhovory, podporujú získavanie praktických zručností a budovanie vzťahu medzi deťmi a prírodou. A práve kvôli tejto podpore prichádza medzinárodný projekt TAKE ME OUT.

TEAED (EE), a to Margery Lilienthal, Triin Tiits a Maret Jürgenson. Ako vychovať zdravšiu a spokojnejšiu generáciu, ktorá má vzťah k životnému prostrediu? Odpoveď je jednoduchá – outdoorovým vzdelávaním počas pobytu vonku v našich materských školách. To je primárnym zámerom tohto projektu. Zaviesť, obohatiť a inšpirovať učiteľov materských škôl a predškolských zariadení o outdoorový prístup s cieľom umožniť našim najmenším tráviť čo najviac času vonku, mimo tried. Hlavnými výstupmi v rámci projektu, na ktorom pracujú slovenskí partneri spolu so zahraničnými, bude vytvorenie metodických materiálov, tréningového programu, motivačných aktivít a podporných služieb pre učiteľov a dospelých, ktorí s deťmi v predškolskom veku pracujú. Tie by mali pomôcť učiteľovi a umožniť vytvoriť pre deti predškolského veku podnety a námety pre zdravé, prírodné, motivujúce a kreatívne prostredie pre efektívnejší pobyt vonku. Sme nesmierne radi, že PF PU bola prizvaná a aktívne participuje na takomto projekte, kde ide aj o prepojenie akademického, neziskového a prostredia materského školstva, čo je z hľadiska jej kvality nesmierne dôležité. Bližšie informácie o projekte a možnosti zapojenia sa nájdete aj na stránke: <http://takemeoutproject.eu/>.

Mgr. Vladimír FEDORKO, PhD.
PF PU
Foto: Archív projektu

PREŠOVSKÍ GEOGRAFI VYSTÚPILI NA NAJvyšší VRCHOL BRANISKA

Geografi z Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove zostali verní tradičným výstupom na atraktívne vrcholy pohorí v blízkom i vzdialenejšom okolí Prešova. V rámci prebiehajúceho zimného semestra zdolali najvyšší vrchol Braniska – Smrekovicu (1 200 m n. m.).

Tretí októbrový piatok tohto roka patrilo na Katedre geografie a aplikovanej geoinformatiky FHPV PU turistickému dňu, počas ktorého vystúpili na Smrekovicu, najvyšší vrchol pohoria Branisko, najvýchodnejšieho pohoria Fatransko-tatranskej oblasti. Takmer 30 účastníkov výstupu, študentov, pracovníkov a priateľov katedry tak malo možnosť prechádzať zaujímavým a krajinársky bohatým územím, ktoré je skôr pre verejnosť známe rovnomenným horským prechodom či tunelom. Po spoznávaní Slanských vrchov, Čergova, Bachurne, Čiernej hory a Slovenského raja to bol už v poradí šiesty výstup prešovských geografov.

„Brána zo Šariša na Spiš“

Východiskovým bodom výstupu bola pre účastníkov obec Lipovce, v súčasnosti známa predovšetkým výskytom viacerých minerálnych prameňov, z ktorých najznámejším je prameň Salvator (Spasiteľ), no v minulosti bola známa taktiež vďaka kúpeľom, ktoré hojne navštevovali šľachtické rodiny z regiónu neďalekého Prešova. Prechod miestami náročnejším lesným územím odľahčovalo príjemné jesenné počasie a družné rozhovory medzi účastníkmi, z ktorých najmladší nemal ešte ani rok. Významným bol prechod Prírodnou rezerváciou Šindliar, zaujímavou predovšetkým výskytom bohatej bryoflóry, t. j. rôznych druhov machov a rašelinníkov. Po krátkej prestávke a občerstvení

pod vrchom Kravcová čakal účastníkov výstupu posledný úsek trasy na vrchol Smrekovice, prechádzajúci miestami so zničenými lesnými porastami a v závere mierne náročným stúpaním. O to krajší pocit a výhľad sa naskytl všetkým, ktorí vyšli až na vrchol. Okrem výhľadov, či už na samotné pohorie Branisko, ale aj okolité pohoria a kotliny území Šariša a Spiša, Smrekovica ponúkla aj vďaka peknému poseдению a miestu na oddych a nabratie nových síl. Zostupnou trasou vedenou cez Sedlo Smrekovica a pod vrch Homôlka sa účastníci dostali do cieľového bodu tohto výstupu, obce Šindliar, a odtiaľ autobusovým spojením naspäť do Prešova.

Nové poznatky a pozitívna odozva

V rámci trasy boli účastníkom výstupu prezentované zaujímavé odborné informácie o prírodnom a kultúrno-historickom bohatstve navštíveného regiónu a taktiež mali možnosť pracovať s modernými GPS zariadeniami, ktoré zároveň skĺbili s tradičnou orientáciou v menej známom priestore pomocou topografických resp. turistických máp. Tieto nové poznatky a prácu s týmito zariadeniami a pomôckami tak môžu študenti využiť aj počas samotného štúdia geografie, v rámci ktorého katedra zabezpečuje aj organizovanie povinných terénnych praktík pre študentov. Výstup priniesol opäť pozitívnu odozvu zo strany pracovníkov a študentov geografie, čím naďalej potvrdzuje význam takýchto, ako aj obdobných aktivít na katedre, prepájajúcich samotné vysokoškolské štúdium geografie s praktickými zručnosťami a skúsenosťami uskutočňujúcimi sa priamo v teréne. Pozitívne reakcie sú preto podnetom a motiváciou pre realizáciu ďalších výstupov v nasledujúcom období.

Mgr. Tomáš PASTERNÁK
Mgr. Matúš MAXIN
FHPV PU

ŠTUDENTI TURIZMU SPOZNÁVAJÚ SLOVENSKO – ČASŤ DRUHÁ

Geografickú exkurziu vybraných destinácií Slovenska absolvovali študenti 3. ročníka študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo a 2. ročníka študijného programu manažment FM PU v Prešove. Konala sa v dňoch 18. – 22. 9. 2017 a v jej druhej polovici sme zamierili na Záhorie juhovýchodne cez Trnavu k Dunaju do Štúrova. Napokon cez Dudince späť Juhoslovenskou a Košickú kotlinou do Prešova.

V stredu ráno naša cesta smerovala na Záhorie s prvou zastávkou v Skalici, kde sme si na trojuholníkovom námestí prezreli Dom kultúry (secesná budova, ktorej projekt spracoval architekt Dušan Jurkovič), Kostol sv. Michala Archanjela a Karner sv. Anny, blízko centra mesta Rotundu sv. Juraja (symbol Skalice, najstaršia historicko-architektonická stavba v meste, ktorá bola postavená v ranorománskom štýle už v 11. storočí a bola viackrát prestavaná, plnila funkciu kostolíka s malou plochou na pochovávanie) a neďalekú kalváriu.

Cestou k viatym pieskom sme prechádzali významným pútnickým miestom Šaštín-Stráže, preto sme sa zastavili v Bazilike Sedembolestnej Panny Márie, kde sa pred pár dňami konala celoslovenská púť. Za Borským Mikulášom sme si v oblasti viatych pieskov urobili krátku zástavku, pretože takýto typ krajiny je pre študentov netradičný a veľmi zaujímavý.

Viaty piesky boli vyvíjate západnými vetrami z rieky Moravy a ak by Mária Terézia nenariadila výsadbu borovicových lesov, vietor by piesky „posúval“ krajinou oveľa intenzívnejšie, ako je tomu v súčasnosti. V tejto lokalite sme sa nezdržali dlho, pretože nás čakala dvojhodinová prehliadka pod vedením marketingovej manažérky Marianny Schweitzerovej v Kúpeľoch Smrdáky. Tie sú z hľadiska jedinečného zloženia minerálnej vody s vysokým obsahom sírovodíka 680 mg/liter jedny z najvýznamnejších nielen na Slovensku, ale aj v Európe. Minerálna voda sa vyznačuje charakteristickým zápachom a neobyčajnými účinkami pri liečbe neinfekčných kožných ochorení. Obsahuje aj minerály a soli, najmä na báze Na, Mg a Ca (3400 mg/l), ktoré priaznivo prispievajú k liečebným účinkom. Pretekaním sírovodíkovej vody cez sprašové zeminu vznikli v tejto oblasti sírne peloidy. Sú vysoko účinné vo forme zábalov na kĺby a chrbticu.

Vo štvrtok sme cestou k jaskyni Driny prechádzali okolo Smolenického zámku, ktorý je v súčasnosti Kongresovým centrom SAV. K Jaskyni Driny sme stúpali lesným chodníkom približne jeden kilometer. Počasie nám, žiaľ, neprialo – mrholilo celou cestou a fúkal nepríjemný vietor. No, našťastie, v jaskyni sme mohli na chvíľu naše pršíplášte a dáždniky odložiť. Jaskyňa Driny je jedinou jaskyňou na západnom Slovensku, sprístupnená verejnosti Slovenskou správou jaskýň. Nachádza sa v Smolenickom krase Malých Karpát, priemernú teplotu má 7,1 – 7,8 °C. Našou ďalšou zastávkou bola Trnava, slovenský „malý Rím“. Prvé mesto na území dnešného Slovenska, ktoré dostalo výsady slobodného kráľovského mesta. Udelil jej ho kráľ Belo IV. v roku 1238. Význam Trnavy vzrástol v 16. storočí, keď sa sem pred blížiacim sa tureckým nebezpečenstvom v roku 1543 presťahovalo ostrihomské arcibiskupstvo s kapitulou. Historickým

centrom Trnavy nás sprevádzal oficiálny sprievodca z turistického informačného centra Slavomír Dzvoník, ktorý nás už na prvý pohľad upútal dobovým historickým oblečením a následne vynikajúcimi historickými vedomosťami a schopnosťou nás zaujať. Z Trnavy sa naša cesta uberala smerom na juhovýchod k výnimočnému plávajúcemu vodnému mlynu v Kolárove, ktorý je postavený na dvoch rovnobežných čnoch, ukotvených o breh rieky. Nachádza sa tu Múzeum vodného mlynárstva, inštalované priamo v plávajúcom mlyne, ku ktorému sme sa dostali zastrešeným dreveným mostom. Poslednou našou zastávkou bolo Štúrovo. Autobusom sme zastali pri Dunaji, aby sme sa mohli pokochať výhľadom na Ostrihomskú katedrálu (najväčší kostol Maďarska, ktorý patrí medzi najväčšie kostoly Európy a v celosvetovom rozsahu je na 18. mieste.) a Most Márie Valérie postavený v roku 1895. Po dvojhodinovej prestávke sme sa po pokochaní sa na osvetlenú katedrálu a jej odraz v Dunaji pobrali do Dudinciev do hotela Flóra.

Posledný, piaty deň exkurzie sme v Dudinciach začali prehliadkou areálu rímskych kúpeľov, pozostávajúcich z 32 travertínových kôp. Ešte v uplynulom storočí tu vyvierali minerálne pramene, ale všetky zanikli po zachytení a koncentrácii do kúpeľného zdroja. Krátkou prechádzkou

sme sa dostali do kúpeľného domu Rubín, kde nás čakala manažérka PR a reklamy Mgr. Andrea Petrušová. Prezreli sme si balneoterapeutickú časť, kde sa aplikujú minerálne vane, vodoliečba, elektroliečba a i. a spojovacou chodbou sme sa z hotela Rubín dostali do kúpeľného domu Smaragd, kde sme mali možnosť vidieť novo zrekonštruované izby druhého poschodia, spoločenskú miestnosť, novú kaviareň a letnú terasu na streche hotela. Na záver sme ochutnali minerálnu vodu s výnimočným zložením, s jedinečnou kombináciou oxidu uhličitého a sírovodíka, ktorá umožňuje liečbu rôznych ochorení súčasne. Vodu podobného zloženia nájdeme už len vo Vichy (Francúzsko) a v Japonsku. Dudince boli našou poslednou zastávkou a čakala nás už len cesta domov. Prechádzali sme okolo Zádielskej tiesňavy, ktorá je typickým kaňonom vytvoreným riekou Blatnica vo vápencoch, a okolo Turnianskeho hradného vrchu so zručeninami Turnianskeho hradu z 13. storočia, kde je bohatý výskyt vzácnych druhov rastlín. Najznámejšou z nich je endemit Rumenica turnianska. Exkurziu sme šťastne ukončili v Prešove. A už teraz sa tešíme o rok, kedy okrem stredného Slovenska navštívime krásy Kysúc a Oravy.

RNDr. Jana MITRÍKOVÁ, PhD.
FM PU

Foto: Bc. Miroslava POLÁČKOVÁ, Samuel DŽUBÁK
študenti FM PU

ZAHRANIČNÁ NÁVŠTEVA Z POĽSKA

Podpisom Zmluvy o spolupráci medzi FM PU a Wyzsrou Szkolou Bezpieczeństwa i Ochrony im. Marszałka Józefa Piłsudskiego z siedziba w Warszawie a Regionalnego Centra Edukacji Zawodowej w Nisku sa začala užšia spolupráca, ktorej prvá fáza spočívala v osobnej návšteve predstaviteľov oboch inštitúcií na pôde našej fakulty.

Dňa 25. 10. 2017 navštívili FM PU zástupcovia poľskej Wyzsey Szkoły Bezpieczeństwa i Ochrony im. Marszałka Józefa Piłsudskiego z siedziba w Warszawie: Dr. Marta Poweska, dekanka strediska v Nisku a bývalý dekan tohto strediska Dr. Ing. Antoni Piel. S touto vysokou školou má naša fakulta podpísanú zmluvu o spolupráci, ktorá vyplynula zo vzájomnej dobrej spolupráce, či už účasťou na spoločných konferenciách, alebo vo forme vzájomnej výmeny pedagogických pracovníkov. Spolu s nimi navštívil FM riaditeľ Regionalneho Centra Edukacji Zawodowej w Nisku Dr. Ing. Michal Piel a 23 študentov, ktorí prejavili záujem o štúdium na našej fakulte. S touto strednou školou, vzhľadom na jej vhodné odborné zameranie, podpísali vedúci predstavitelia oboch inštitúcií v januári tohto roka zmluvu o spolupráci, ktorá otvorila ich budúcu užšiu vzájomnú spoluprácu. Niekoľko dní po podpise tejto zmluvy vycestovali zástupcovia FM do Poľska, kde osobne prezentovali možnosti štúdia na našej fakulte. Vyústením tohto procesu bola ich osobná návšteva a exkurzia v Prešove. Počas celodennej exkurzie sa študenti a pedagógovia stretli s prorektorom pre vonkajšie vzťahy a marketing

PU doc. Ing. Ladislavom Suhányim, PhD., MBA. Ten študentom a pedagogickým pracovníkom školy predstavil univerzitu ako modernú vzdelávaciu inštitúciu, ktorá poskytuje študentom dostatočný priestor aj pre voľnočasové aktivity, ako je napr. šport či umelecké vyžitie. Študenti navštívili moderné vzdelávacie a študijné priestory – posluchárne a knižnicu PU, kde mohli nazrieť priamo do vzdelávacieho procesu. Prehliadka ďalej pokračovala návštevou študentského domova. Popoludňajšia časť exkurzie pokračovala na pôde FM, kde sa im prihovoril doc. Ing. Ján Dobrovič, PhD., prodekan pre prax, uplatnenie absolventov, kvalitu a rozvoj fakulty. Ten študentom pred-

stavil vzdelávacie priestory fakulty. Možnosti štúdia, ktoré im fakulta ponúka, predstavili prodekan pre vzdelávanie: doc. Ing. Emília Hutmanová, PhD., a doc. Ing. Juraj Tej, PhD. Prodekan pre vedu a výskum doc. PhDr. Miroslav Frankovský, CSc., informoval poľských partnerov o možnostiach spolupráce vo vedecko-výskumnej oblasti a prodekan pre zahraničné vzťahy Mgr. Eva Benková, PhD., predstavila fakultu z hľadiska jej medzinárodného pôsobenia. Stretnutia sa zúčastnili aj predstavitelia spoločnosti Deutsch-Slowakische Akademien, a. s., predseda predstaviteľstva na čele s Ing. Marekom Nikeľom a PhDr. Gabrielou Krahulcovou. Táto spoločnosť je najväčším zriaďovateľom súkromných materských, základných a stredných škôl na Slovensku a na SSOŠ Polytechnickej DSA v Nitre bude pripravovať mechatronikov aj pre spoločnosť Jaguar Land Rover.

Na záver svojej celodennej exkurzie navštívili študenti centrum mesta, o ktorom sa dozvedeli veľa zaujímavých informácií. Mali možnosť presvedčiť sa, že Prešov je študentským mestom s množstvom možností pre športové, kultúrne či spoločenské vyžitie.

doc. Ing. Ján DOBROVIČ, PhD.
FM PU

PAVOL PLESNÍK NA FAKULTE MANAŽMENTU

Doc. RNDr. Pavol Plesník, PhD., geograf, cestovateľ a pedagóg, prednášal v druhej polovici októbra na Katedre turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu PU.

Aktivity Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM PU v rámci zahraničného výmenného programu Erasmus+, zastrešujúceho mobility a stáže študentov a učiteľov, majú dlhú tradíciu. Členovia katedry sa každoročne sami zúčastňujú zahraničných pobytov a tiež prijímajú na pôde katedry pedagógov z partnerských zahraničných univerzít. Naposledy to bola návšteva doc. RNDr. Pavla Plesníka, PhD., z Ústavu lázeňstvá, gastronómie a turizmu Filozoficko-prírodovedeckej fakulty Slezskej univerzity v Opave v termíne od 23. 10. do 26. 10. 2017. Doc. RNDr. Plesník, PhD., vyštudoval geografiu na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave, ktorej sa venuje dodnes. Doktorský titul obhájil na Matematicko-fyzikálnej fakulte UK, kde sa venoval výskumu v oblasti matematického modelovania geografických vzťahov. Niekoľko rokov pôsobil v oblasti výskumu radarovej a družicovej meteorológie a vývoja aplikačného softvéru pre automatizovaný systém ARMS. Bol jedno desaťrocie riaditeľom cestovnej kancelárie, aktívnym sprievodcom a v oblasti podnikania cestovného ruchu poskytoval konzultačnú činnosť. Je autorom a spoluautorom mnohých odborných publikácií, výukovej literatúry, odborných príspevkov, patrí medzi pravidelných účastníkov a prispievateľov konferencií a workshopov v oblasti cestovného ruchu. Svoje poznatky obohacuje predovšetkým cestovaním po svete a osobným poznávaním navštívených krajín. Medzi jeho najväčšie koníčky patrí fotografovanie. Keďže sa profesijne venuje

cestovnému ruchu, aj svoje cesty spája s prieskumom a výskumom. Ako sám hovorí: „*Nemôžem svojich študentov niečo naučiť, keď som to sám nespoznal. A tak cestujem, rozhliadam sa, skúšam, hľadám zaujímavosti, posudzujem ponuku i možnosti. Svojim poslucháčom vštepujem krédo – kto necestuje, nemôže byť odborník na cestovný ruch. Som presvedčený, že jedna exkurzia dá študentom viac ako desať prednášok v učebni. Nikde inde sa nestretnú s aktuálnymi trendmi, zákulisím hotelov či prípravou ponuky pre turistov, než práve v praxi a pri praktikoch*“. Študenti druhého a tretieho roka štúdia bakalárskeho študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo mali možnosť zažiť prednášky doc. RNDr. Pavla Plesníka, PhD., na tieto tri témy: 1. Udržateľnosť cestovného ruchu v medzinárodnom kontexte. 2. Metodika sprievodcovskej činnosti. 3. Mimoeurópske destinácie cestovného

ho ruchu – Peru, Maroko. Na záver svojho ERASMUS+ pobytu vyjadril odhodlanie budovať aj naďalej nadštandardné pracovné vzťahy na poli pedagogickom, výskumnom aj publikačnom.

Ing. Anna ŠENKOVÁ, PhD.
RNDr. Jana MITRIKOVÁ, PhD.
FM PU

Foto: doc. RNDr. Pavol Plesník, PhD. a autorky

EXPERT NA PRÁVNÝ JAZYK NA INŠTITÚTE ROMANISTIKY

Inštitút romanistiky pozval JUDr. Mgr. Iva Petrů, Ph.D., z Filozofickej fakulty Jihočeskej univerzity v Českých Budějoviciach, aby študentom prekladateľstva a tlmočníctva priblížil problematiku právneho jazyka a problémy prekladu právnych textov.

Inštitút romanistiky FF PU v Prešove dlhodobo spolupracuje s Ústavom romanistiky FF Jihočeskej univerzity v Českých Budějoviciach. Okrem študentskej a učiteľskej mobility Erasmus+ spolupracujú obe pracoviská aj na projekte Strategické partnerstvá „*Systèmes juridiques et droit des entreprises dans l'UE: traduire et interpréter dans la diversité*“ (Právne systémy a právo obchodných spoločností v EU: preklad a tlmočenie v rozmanitosti). Táto úzka spolupráca medzi romanistickými pracoviskami sa uplatnila aj pri riešení projektu KEGA 039PU-4/2017 *Tvorba študijných materiálov pre výučbu odborného prekladu vo francúzštine a ich formálna a obsahová inovácia*. Keďže projekt je zacielený na odborný preklad a na jeho vyučovanie, riešiteľský kolektív oslovil na spoluprácu experta, ktorý je právnikom a romanistom zároveň. JUDr. Mgr. Ivo Petrů, Ph.D., sa venuje problematike právneho jazyka a prekladu právnych textov. Na základe pozvania Inštitútu romanistiky FF PU sa o svoje zistenia prišiel podeliť so študentmi prekladateľstva a tlmočníctva. Prednáška v českom jazyku oslovila študentov všetkých programov, a to aj vďaka exemplifikácii vo francúzskom a v anglickom jazyku.

Prednášajúci v úvode predstavil nový český *Občiansky zákonník*, zaujímavý nielen z hľadiska predmetného, ale aj z pohľadu lingvistu, keďže bol preložený do angličtiny a rovnako do francúzštiny. Problematické formulácie a ich prekladateľské riešenia podrobil analýze a zameral sa na javy, akými sú polysémia, homonymia, návrat k tradičným pomenovaniám v kontraste k neologizmom, ale aj upúšťanie od internacionalizmov, či dokonca slovakizmov.

V časti venovanej problémom s prekladaním právnych textov skonštatoval, že ich existencia je dôsledkom problémov vyplývajúcich z porozumenia právneho jazyku. Upozornil

na rozdiel medzi právnym a právnickým jazykom (*langue du droit* ≠ *langage juridique* / *language of law* ≠ *legal language*), ktoré sa často zamieňajú, no rozdiel medzi nimi je markantný. Právnický jazyk predstavuje metajazyk právnikov. Právny jazyk je jazykom systému. Funkčne ide o prostriedok komunikácie v rámci práva ako normatívneho systému a systémovo je súčasťou každého spisovného jazyka. Existuje mnoho jeho definícií, z ktorých Dr. Petrů vybral tri, ktoré považuje za výstižné. Podľa Deborah Caovej je právny jazyk „a variety of language (sub-language) appropriate to different legal situations of use“. Jean-Claude Gémard ho definuje ako „l'une des langues de spécialité les plus complexes. Ses éléments constitutifs sont le sens, la syntaxe, le lexique et le style, dont le premier serait le plus impénétrable“. A napokon Michal Tomášek považuje právny jazyk za „jazykový subsystém funkčne väzaný na označovanie právnych skutočností“. Po definovaní právneho jazyka poukázal prednášajúci na jeho vlastnosti, akými sú 1. účelovosť, t. j. oproti všeobecnému jazyku je preň príznačná nižšia miera deskripcie a vysoká performatívnosť; 2. *technickosť*, čo znamená, že pomenúva odborné skutočnosti, no oproti iným technickým jazykom mu chýba jednoznačnosť a, naopak, javí sa ako neurčitý kvôli vysokej miere abstraktnosti a vágnosti výrazov; 3. *miestna ukotvenosť* ako sociálno-kultúrny fenomén vlastný danému spoločenstvu s dôrazom na nízku mieru univerzálnosti a vysokú mieru rozmanitosti.

V časti prednášky venovanej právnej lexike upozornil JUDr. Mgr. Ivo Petrů, Ph.D., na to, že ju charakterizuje výskyt právnych termínov, špecifických slovných spojení a jazykových šablón. Priblížil aj právny diskurz, ktorý sa prejavuje ako tvorba práva (napr. právne texty a predpisy), ako prejav realizácie práva (napr.

súdne a správne rozhodnutia) a nakoniec ako informačné texty (napr. odborné a novinové články).

Po uvedení do problematiky právneho jazyka upriamil prednášateľ pozornosť na preklad právnych textov. Zdôraznil význam pragmatickej ekvivalencie pri realizácii transferu právnych textov a vysvetlil, prečo je dôležité sústrediť sa práve na túto ekvivalenciu. Prednášku uzavrel vlastným definovaním právneho prekladu ako bikultúrne či multikultúrne podmieneného javu, ktorý predpokladá nielen jazykovú znalosť, ale aj znalosť východiskovej a cieľovej právnej kultúry, ktorá nie je len transkódovaním, ale vyžaduje aj komparáciu pojmov a textových útvarov.

Prednáška zaujala, usmernila a potvrdila, že výskum zacielený na právny jazyk a problematiku jeho prekladu má v translatológii svoje miesto a opodstatnenie.

Mgr. et Mgr. Adriána KOŽELOVÁ, Ph.D.
FF PU

Dr. LUTY NA ERASMUS+ POBYTE

Začiatkom zimného semestra absolvoval svoj pobyt na Fakulte manažmentu PU v rámci programu ERASMUS+ Dr. Piotr Luty z Ekonomickej univerzity vo Wroclawe. Vo svojej prednáškovej činnosti sa venoval predovšetkým problematike akvizícií.

Jednou z úloh univerzity a jej fakúlt v 21. storočí je nadväzovanie zahraničných kontaktov, ktoré umožnia jej zamestnancom odborne napredovať a zlepšovať sa. V tomto duchu kontinuálne pracuje aj Fakulta manažmentu vysielaním svojich pracovníkov na významné zahraničné univerzity (A.T.E.I. Thessaloniki, University of Miskolc, Istanbul Kemerburgaz University, Vienna University of Technology a iné) a zároveň umožňuje zahraničným odborníkom zavítať na pôdu našej fakulty a univerzity v rámci programu ERASMUS+. Program ERASMUS+ je prínosným pre učiteľov z viacerých pohľadov. Výmenné pobyty podporujú nielen

ich osobnostný rast, ale prostredníctvom nich aj rast ich študentov, kolegov a spoločnosti vo všeobecnosti. Jedným z takýchto odborníkov bol aj Dr. Piotr Luty z Ekonomickej univerzity vo Wroclawe (Wrocław University of Economics), ktorá je zaradená medzi top ekonomické univerzity v Poľsku a predstavuje významné centrum vedy a výskumu v tejto krajine. Dr. Luty sa vo svojom výskume venuje problematike akvizícií, t. j. špecifickej forme majetkového prepojenia firiem a jej dopadom na činnosť samotných firiem. Práve téme akvizícií v podmienkach Poľska a Slovenska boli venované prednášky a semináre so študentmi a odborné

diskusie s členmi Katedry ekonómie a ekonomiky a Katedry manažmentu FM PU. V rámci svojej Erasmus+ mobility Dr. Luty spoznal taktiež areál našej univerzity, taktiež samotnej fakulty, stretol sa s prodekanou FM PU pre zahraničné vzťahy Mgr. Evou Benkovou, PhD., a vo voľnom čase spoznával krásy historického centra Prešova. Sme veľmi radi, že sa Dr. Luty rozhodol práve pre našu fakultu a pevne veríme, že v budúcnosti FM PU privíta ďalších zahraničných odborníkov, ktorí prispievajú k zvyšovaniu odbornosti jej vlastných vedeckých pracovníkov.

PhDr. Roman VAVREK, PhD.
FM PU

IMATRIKULÁCIA PRVÁKOV

K dobrým tradíciám Fakulty manažmentu PU v Prešove patrí, že v prvom roku štúdia sú študenti prijímaní do zväzku univerzity tým, že zložia imatrikulačný sľub a prevezmú imatrikulačný list. Imatrikulačný akt je aj pre FM PU vážnou chvilou a vážnou udalosťou.

Imatrikulácia pre novoprijatých študentov v prvom roku denného a externého bakalárskeho štúdia na FM PU sa v akademickom roku 2017/2018 konala 7. novembra 2017. Na slávnostnom akademickom akte, ktorý sa konal v aule budovy FM PU na Konštantínovej ulici, sa zúčastnilo vedenie fakulty na čele s jej dekanom prof. Ing. Róbertom Štefkom, PhD., prodekan, členovia akademického senátu, vedúci katedrií, akademickí a neakademickí pracovníci fakulty a študenti prvého ročníka. Ceremoniu imatrikulácie prvákov viedol a moderoval PhDr. Vladimír Čema, PhD., ktorý slávnostný akt otvoril. Následne sa slova ujal dekan fakulty, ktorý sa vo svojom slávnostnom príhovore prihovril najmä novoprijatým študentom, ale aj ostatným prítomným. V mene profesorov, docentov a ostatných učiteľov FM PU oznámil, že v akademickom roku 2017/2018 sa na bakalárske štúdium prihlásilo spolu 1046 uchádzačov, z toho na dennú formu štúdia

907 a na externú formu štúdia 139 uchádzačov. Na magisterské štúdium sa spolu prihlásilo 277 uchádzačov, z toho na dennú formu štúdia sa prihlásilo 210 uchádzačov a na externú formu štúdia bolo doručených 67 prihlášok. Uchádzači boli na štúdium prijatí podľa § 58 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Na bakalársky študijný program manažment sa do 1. roka štúdia zapísalo spolu 372 študentov, z toho 321 na dennú formu štúdia a na externú formu štúdia sa zapísalo 51 študentov. Na bakalársky študijný program turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo sa zapísalo spolu 186 študentov, z toho na dennú formu štúdia 162 študentov a na externú formu štúdia sa zapísalo 24 študentov. Na bakalársky študijný program environmentálny manažment sa na dennú formu štúdia zapísalo 13 študentov. Na magisterský študijný program manažment sa zapísalo spolu 221 študentov, z toho

na dennú formu štúdia sa zapísalo 166 študentov a na externú formu štúdia sa zapísalo 55 študentov. Na magisterský študijný program environmentálny manažment sa na dennú formu štúdia zapísalo 12 študentov. Spolu sa na FM PU vo všetkých troch stupňoch štúdia prihlásilo 1 352 uchádzačov, čo fakultu dlhodobo udržiava na jednom z popredných miest záujmu o vysokoškolské štúdium v rámci celého Slovenska. V súčasnosti študuje na fakulte vo všetkých ročníkoch a vo všetkých stupňoch a formách štúdia 1 943 študentov (z toho 187 študentov zo zahraničia). Novoprijatí študenti sa slávnostným aktom stali súčasťou akademicko-jej obce a tento vstup potvrdili slávnostnou prisahou, ktorou sa zaviazali dodržiavať a plniť všetky povinnosti a vykonávať všetky práva študenta FM PU.

Mgr. Eva BENKOVÁ, PhD.
FM PU

FAKULTA ŠPORTU NA VEDECKEJ KONFERENCII

V dňoch 2. až 4. októbra 2017 sa v slovinskom prímorskom meste Portorož konala v poradí už 9. medzinárodná vedecká konferencia s názvom „A Child in Motion“ (Dieťa v pohybe). Členovia Fakulty športu PU boli prítomní.

Hlavnými organizátormi konferencie boli Inštitút výskumu kineziológie a Vedecké a výskumné centrum Koper v spolupráci s fakultami z Ľubľany, Primorska, Mariboru a Centra zdravotnej starostlivosti Dr. Adolfa Drolca v Maribore. Fakulta športu vyslala svojich troch vedeckých pracovníkov, aby prezentovali svoju vedeckovýskumnú činnosť. Časť svojej dizertačnej práce na konferencii v anglickom jazyku prezentoval Mgr. Dalibor Džugas, ktorý je so svojimi kolegami Mgr. Marekom Kokindom, PhD., a Mgr. Róbertom Kandráčom, PhD., súčasťou výskumného tímu hľadajúceho športové talenty. Ich výskum je realizovaný ako súčasť výskumného projektu VEGA 1/0997/16 Štruktúra talentovanosti ako determinant *evaluácie športových predpokladov*. Cieľom prezentovanej štúdie bolo zhodnotiť časovú stabilitu pohybových predpokladov detí navštevujúcich prvý ročník základných škôl. Účastníci konferencie boli prevažne z domáceho prostredia, ale našli sa aj jednotlivci zo zahraničných univerzít a odborných inštitúcií, ako napríklad

Česka, Chorvátska, Srbska, Albánska, Nemecka a samozrejme Slovenska. Odznali rôzne zaujímavé príspevky a štúdie z rozličných oblastí športu, testovania pohybových schopností, pohybovej aktivity, edukológie športu, trénerstva, telovýchovného lekárstva a v neposlednom rade množstvo odporúčaní pre prax. Medzi nezabudnuteľné zážitky z medzinárodnej vedeckej konferencie v Slovinsku sa zaradili aj osobné diskusie so zahraničnými kolegami, prímorská klíma a kuchyňa, exkurzia po meste Piran, ktorému dnes dominuje socha miestneho rodáka, slávneho talianskeho huslistu Giuseppe Tartiniho a v neposlednom rade prekrásne výhľady cez stredozemné more na Chorvátsko a Taliansko. Zostáva nám len veriť, že sa aj v budúcnosti budú konať podobne úspešné stretnutia vedeckovýskumných pracovníkov, a tak postupne prispievajú k zlepšeniu zdravotného stavu detí, dopomôžu priviesť ich k športu a láske k pohybovej aktivite.

Mgr. Dalibor DŽUGAS
študent FŠ PU

SVET KULTÚR A TRADÍCIÍ

V dňoch 16. – 18. októbra 2017 sa na pôde GTF PU konala trojdňová konferencia pod názvom Svet kultúr a tradícií slovensko-poľského pohraničia. Konferencia bola realizovaná v rámci projektu Jednota v rôznorodosti. Interkultúrne vzdelávanie na spoločnom území slovensko-poľského pohraničia a bola podporená z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja Program INTERREG V-A PL-SK 2014-2017.

Konferencia vytvorila široký priestor pre výmenu skúseností, poznatkov, prezentáciu výsledkov vedeckých prác a otvorenú diskusiu odborníkov z oblasti interkultúrneho vzdelávania a komunikácie nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia.

Vedeckí pracovníci sa zhodli, že doterajšia skúsenosť v oblasti teoretických analýz a vedeckých výskumov multikulturality preukazuje nevyhnutnosť realizácie interkultúrneho vzdelávania v lokálnych komunitách a spoločnostiach, nakoľko žijeme v dobe dynamicky sa meniaceho prostredia, globalizačných a integračných procesov, prebiehajúcich v stredovýchodnej Európe.

Odborníci z teórie a praxe sa pokúšali hľadať odpovede na otázky, akým spôsobom vzdelávať deti a mládež, ale aj dospelých, aby sme na jednej strane uchovali svoje vlastné hodnoty a zároveň sa otvárali integrácii a mierovému riešeniu lokálnych a globálnych problémov. Diskutovalo sa aj o tom, ako nájsť tu správnu cestu pre spolunažívanie rôznych národov, kultúr a náboženstiev, bez straty vlastnej identity a zároveň rešpektujúc dedičstvo a hodnoty iných národov, etník a menšín. Zdôrazňovala sa nevyhnutná potreba pochopenia svojej jedinečnosti v kontexte univerzálnych ľudských hodnôt a otvorenosti s akceptáciou odlišných kultúrnych a spoločenských dimenzií interkultúrneho prostredia. Cieľom konferencie bolo rozvinúť kultúrnu sebareflexiu a základné medzikultúrne porozumenie tak, aby sa vyvážené budovalo povedomie o vlastnej kultúrnej identite s otváraním sa pre ľudí a produkty iných kultúr, veríme, že sa nám to podarilo. Výstupným produktom bude zborník vedeckých príspevkov.

V rámci tejto trojdňovej konferencie vznikol tiež priestor pre vzájomnú konfrontáciu etnických menšín žijúcich na pohraničných územiach Slovenska a Poľska, a to predovšetkým v oblasti ich prejavov kultúrnej a náboženskej identity, kvality ich života v majoritnej spoločnosti, perspektívy do budúcnosti, s dôrazom na implementáciu v praxi ich života určitých systémových a regionálnych riešení, ktorých cieľom je vytvorenie kvalitnejšieho prostredia pre spolunažívanie a vzťahy majority s minoritou.

Konferencie sa zúčastnili významní odborníci z oblasti sociológie, sociálnej práce, pedagogiky, histórie, filozofie, religionistiky a teológie, ktorí vo svojich príspevkoch kladli dôraz na potrebu vytvorenia nových princípov a hodnotových preferencií v oblasti interkultúrneho vzdelávania na všetkých úrovniach vzdelávacieho procesu, s dôrazom na výzvy meniaceho sa prostredia v stredovýchodnej Európe a slovensko-poľského pohraničia. Spomedzi veľkého počtu odborníkov možno spomenúť napr. Dr. h. c. prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD., prof. PhDr. Beátu Balogovú, PhD., doc. PhDr. Editu Kominarecovú, PhD., prof. PhDr. Igora Kominareca, PhD., z PU v Prešove, ktorí zmapovali súčasný stav interkultúrneho vzdelávania na Slovensku v kontexte spoločensko-kultúrnych procesov súčasnej Európy a definovali nové prístupy interkulturality pre implementáciu teórie do praxe. Významným hosťom konferencie bol prof. PhDr. Jozef Matulník, PhD., MPH. (Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety), ktorý predstavil výsledky reprezentatívnych výskumov zameraných na kultúrne a náboženské súvislosti interkultúrneho prostredia Slovenska. Pozvanie

prijali predstavitelia partnerských inštitúcií zo zahraničia, ktorí odbornými prednáškami a účasťou v moderovanej diskusii a workshopoch prispeli k naplneniu zámerov konferencie a po delili sa svojimi skúsenosťami v danej oblasti. Menovite doc. RNDr. Karel Sládek, Ph.D. (Karlova univerzita v Prahe), dr. hab. Monika Podkowińska (Warsaw University of Life Sciences WULS – SGGW), prof. Kazimierz Wolny - Zmorzyński (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), dr. hab. Tadeusz Bąk (Poľská akreditačná komisia), dr. hab. Krzysztof Rejman (Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu). Konferencia mala nielen teoretický charakter, bola zameraná aj na dosahovanie praktických zručností a kompetencií v oblasti interkultúrneho vzdelávania, a to pomocou panelových diskusií, workshopov, ktorých sa aktívne zúčastnili študenti vysokých a stredných škôl.

Organizátori konferencie, PU v Prešove v spolupráci s partnerskou inštitúciou Państwowou Wyższą Szkołą Techniczno-Ekonomiczną im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu, v závere zhodne konštatovali, že cieľ konferencie bol naplnený. Účastníci konferencie obohatili svojimi prezentovanými príspevkami vedecké auditórium a vytvorili platformu, na ktorej budú koordinátori projektu doc. ThDr. Mária Kardiš, PhD., a Ing. Valéria Varholová naďalej pokračovať a zhodnocovať nadobudnutý poznatkový fond k progresívnemu napĺňaniu vízií projektu.

doc. ThDr. Mária KARDIŠ, PhD.
ThLic. Emília HALAGOVÁ, PhD.
GTF PU
Foto: Marcel MRAVEC, AVS CCKV PU

Prokip KOLISNYK

ČARUNKA FARIEB

(malba, kresba, grafika)

Dňa 15. novembra 2017 sa v Univerzitnej knižnici PU v Prešove (UK PU) konala vernisáž výstavy, ktorú pri príležitosti životného jubilea autora pripravili UK PU a Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku v spolupráci s Národným zväzom umelcov Ukrajiny, Asociáciou ukrajinských spisovateľov, Slovenskou výtvarnou úniou a Galériou PK.

Akademický maliar Prokip Kolisnyk, zaslužilý umelec Ukrajiny, sa narodil 16. júla 1957 v obci Potašňa v centrálno-západnej oblasti Ukrajiny. V roku 1987 absolvoval s vyznamenaním a Zlatou medailou Kyjevský štátny umelecký inštitút. V rokoch 1999 – 2016 vyučoval malbu na Katedre výtvarnej výchovy a umenia Filozofickej fakulty PU v Prešove. Svoju tvorbu prezentoval na početných samostatných a kolektívnych výstavách doma a v zahraničí. Jeho diela sa nachádzajú v zbierkach renomovaných umeleckých inštitúcií, ako aj v súkromných zbierkach po celom svete.

Prokip Kolisnyk v UK PU prezentuje grafiky, kresby, no predovšetkým malby, ktoré sú jeho celoživotnou doménou tvorby (spolu 45 diel). Keďže ide o „jubilejnú“ výstavu, zastúpené sú diela z rôznych období tvorby

Prokipa Kolisnyka, pričom najpodstatnejšiu časť výstavy predstavujú malby z jeho posledného obdobia, ktoré svojím novátorským poňatím – originálnou technikou malby, vzbudzujú u návštevníkov výstavy, laikov i znalcov umenia mimoriadny ohlas a záujem. Prokip Kolisnyk totiž objavil a v UK PU prezentuje veľmi špecifický, interesantný a unikátny spôsob maľovania obrazov, ktorý vo svete malby len veľmi ťažko (ak vôbec) nájde obdobu. Výstava predstavuje Prokipa Kolisnyka nielen ako „mnohovrstvého“ originálneho umelca – výtvarníka, literáta, ale tiež ako filozofa – filozofa umenia a bytia. Veľmi bohatý a zaujímavý program vernisáže otvoril riaditeľ knižnice Ing. Peter Haľko. V úvodnom slove pripomenul, že ide už o piatu umelcovu výstavu v UK PU, po rokoch 2003, 2005, 2009 a 2012, pričom au-

tor stále priniesol niečo nové, často nečakané, prekvapujúce, umelecky netradičné, no s dôrazom na poctivú, kvalitnú a precíznu malbu v duchu najlepších tradícií tzv. starej maliarskej školy a odkazu jej protagonistov. Vystavované výtvarné diela P. Kolisnyka veľmi živo, miestami až expresívne priblížil vo svojom kurátorskom príhovore pod názvom Siločari farebných myšlienok doc. Peter Kocák, PhD., akad. maliar, vysokoškolský pedagóg pôsobiaci na Katedre výtvarnej výchovy a umenia FF PU.

Kurátorský príhovor doc. Kocáka bol zvýraznený a dotvorený ďalším bodom programu vernisáže – dokumentárnym filmom Napätie Prokipa Kolisnyka, ktorý autorsky pripravila Prešovčanka Mgr. Rebeka Uličná, doktorandka odboru Rozhlasovej a televíznej dramaturgie a scenáristiky Janáčkovej akadémie múzických umení v Brne. Vo svojom filme veľmi citlivo, pritom s ľahkosťou a bez zbytočného pátosu priblížila proces tvorby a vznik jedného z novátorských diel prezentovaných na výstave – Súboj (z cyklu Proti-postoj). Účastníci vernisáže tak mohli prostredníctvom kamery R. Uličnej nahliadnuť do tajomstiev umelcovej „kuchyne“ a byť svedkami zrodu diela a procesu jeho kreovania, vrstvenia až po priamy kontakt s jeho finálnou podobou vo výstavnom priestore. Vernisáž ďalej pokračovala prezentá-

ciou najnovšej autorovej publikácie s názvom Čarunka mystérií. Publikáciu vydal Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku s finančnou podporou Literárneho fondu SR. Čarunka mystérií je originálnym a samostatným dielom Prokipa Kolisnyka, no zároveň konceptuálne dopĺňa jeho dve predošlé zbierky Čysnycia (2001) a Od prvej osoby osamelosti (2002), takže utvára neformálny triptych, kde autor voľnou rečou esejí – poviedok, predkladá čitateľovi svoje filozofické názory (pohľady) na tému ľudských pocitov, umenia a na svetonázorové problémy spoločnosti a človeka.

Knihu predstavil predseda Spolku ukrajinských spisovateľov na Slovensku Mgr. Ivan Jackanin, s príspevkom Rodisko povýšil na ideu. Vo svojej úvahe poukázal na špecifický, svojrázny spôsob literárnej výpovede spisovateľa – umelca – maliara. Na snahu autora hľadať v minulosti, ale hlavne v súčasnosti podstatu umenia a bytia, ktorá sa zakladá na morálke (etike), sebazpoznání a sebazdokonaľovaní (podobne ako niektorí významní filozofi – osobitne uviedol ukrajinského filozofa H. S. Skovorodu).

Po tomto príhovore sa slova ujal autor, výtvarník a spisovateľ Prokip Kolisnyk, ktorý s úctou poďakoval všetkým účastníkom vernisáže a priblížil im s prirodzenosťou sebe vlastnou jednak svoje výtvarné diela (Čarunka

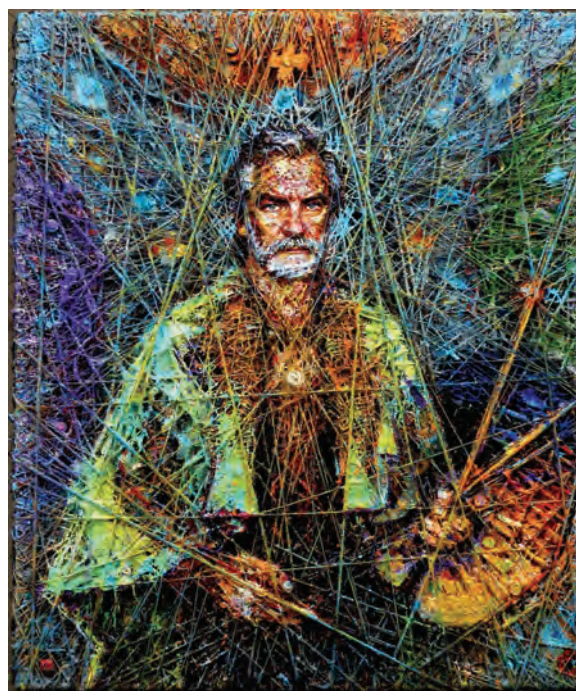
farieb), ako aj dielo literárne (Čarunka mystérií). Okrem iného ozrejmil prítomným aj význam slova Čarunka (z ukr.), ktoré spája obe diela významovo aj ideovo. Ide o najmenšiu bunku včelieho plástu (voštiny), ktorá je základom včelieho medonosného úľa a symbolizuje bunku života – života plného farieb a mystérií. Svoj príhovor umelec zakončil autorským čítaním zo svojho diela.

Vernisáž vyvrcholila uvedením knihy do čitateľského života, a to netradičným rituálom s názvom OZRNENIE (ukrajinsky ОЗЕРНЕННЯ – OZERNEŇNJA), keď autor spolu s ďalšími účinkujúcimi posypali knihu pšenicou z rodného kraja autora, aby zrnko-slovo padlo na úrodnú pôdu...

Výraznou a nemenej pôsobivou súčasťou vernisáže bol hudobný program, ktorý ešte umocnil vplyv obrazu a slova. Program pripravili pedagógovia z Katedry hudby FF PU doc. Ljubov Gunder (klavír) a Mgr. Renáta Kočišová, PhD. (violončelo). V ich virtuóznom podaní zazneli pôsobivé diela J. S. Bacha, M. Skoryka a A. Piazzollu.

Výstava je sprístupnená v Univerzitnej knižnici PU do 9. februára 2018.

Ing. Peter HALKO
riaditeľ UK PU
Foto: UK PU

SILOČIARY FAREBNÝCH MYŠLIENOK

(kurátorský príhovor)

Na obraze je okrem témy dôležitá aj to, ako je namalovaný. V prípade Kolisnyka celé plátno obrazu je akoby prekrížované siločiarami farebných ideí. Obraz je doslova fyzicky prevrstvený nitkami a špagátmi, takže vzniká zložitá vrstevnatá textúra (štruktúra), na ktorej a tiež aj vo vnútri ktorej sa objavuje takmer trojrozmerné zobrazenie nejakého motívu, najčastejšie figúry.

Mám taký pocit, že asi nikdy predtým nebolo okolo mňa toľko umenia. Kam sa len pozriem, tam je umenie. Internet dnes neuveriteľne zrýchľuje výmenu umeleckých výsledkov každého druhu umenia. Obrazy, grafiky, fotografie, inštalácie, sochy, performancie, koncepty, workshopy, literárne diela, čítačky, krsty kníh, diskusie, besedy s umelcami, divadelné kusy, opery, filmové premiéry, výstavy... Nonstop, neustále akcie všetkých druhov umenia. Nedá sa to ani stíhať sledovať, nieto ešte aj zažívať. Rýchla doba, nahustená aktivitami všemožného druhu. Ak ale chcem sledovať výtvarné akcie na Slovensku i v blízkych Čechách, ktoré by ma mohli niečím zaujať, je toho pramálo. Tak to asi má byť. Nie všetko, čo sa ukazuje svetu, musí byť pre mňa dôležité, zaujímavé. Nemusí mať ani nejakú väčšiu umeleckú hodnotu, stačí, že sa to publikuje, s čo najväčším možným šírením, ohlasom či lajkovaním, ako sa to už dnes ráta, alebo lepšie rejtínguje. Sloboda prejavu a zverejňovania umeleckých či menej umeleckých počínov v reáli i na internete je skvelá. Ale kvantita tu neznamená aj kvalitu. Práve naopak. Záplavy braku, nanič balastu, takzvaného umenia. O to viac ale zarezonuje výstava, umelecké podujatie iného druhu, ktoré dosahuje aspoň štandardnú kvalitu.

Životné dielo a najnovšie obrazy akademického maliara Prokipa Kolisnyka sú pre mňa slávnosťou farby a ducha. Maestro farby a kompozície predstavuje prierez svojej tvorby. Najviac sme iste zvedaví na najnovšie výdobytky jeho umeleckého génia, no určite aj na cestu, ktorou sa k dnešnému obrazu dopracoval – myslením, štúdiom, neustálym sústredeným tvorivým zaujatím farbou a témou. Maliar sa zaoberá fenoménom maliarskej farby už dlhý čas i teoreticky a publikuje prínosné pojednania o farbe z maliarskeho, filozofického i teologického aspektu. Prokip Kolisnyk sa k najnovším objavom v malbe dopracoval spontánne, no zákonite. Kto hľadá, nájde. Kto búši na bránu, bude mu otvorené. V minulej, nesmierne odvážnej a silnej sérii obrazov na tému Napätie, začal pod obrovským tlakom nevyhnutnosti silnej aktuálnej vnútornej výpovede experimentovať s plochou obrazu a napínaním a vrstvením siločiar farebných myšlienok, ako ich nazývam (dúfam, že dostatočne výstižne). Dá sa povedať, že svoje diela začal doslova stavať ako architekt. Výsledkom je veľmi výrazná a pôsobivá 3D malba. Svoj objav neustále zdokonaľuje vo svojich najnovších dielach – v spomínanom cykle Proti-postoj či v ďalších samostatných dielach – zvlášť vo svojom (nateraz) poslednom autoportréte. Pred divákom sa z diaľky vynára zdanlivo dvojrozmerný, plochý obraz s takmer klasickou kompozíciou, ale pri bližšom pohľade je zaujímavé práve to, ako je na ňom zobrazená polofigúra. Napnutými (ako struny) špagátmi (siločiarami) maliar upútava pozornosť diváka na tých miestach, ktoré považuje za najdôležitejšie a posilňuje ich výrazným vrstvením farby. Ďalej nasleduje nespočetné množstvo lazúr. A ďalšie a ďalšie vrstvenia... Pri takomto spôsobe maľovania je veľmi zložitá zosúladiť elementy takzvaného realistického a expresívneho až abstraktného zobrazenia, ale majster to dokázal.

Cyklus Proti-postoj je nielen výtvarnou, umeleckou dominantou „jubilejnej“ výstavy Prokipa Kolisnyka – Čarunka farieb, ale je tiež dominantou ideovou a tematickou. O tejto téme by sme si mohli niečo povedať aj bližšie. Maliar komponuje tieto obrazy čo najúspornejšie, obmedzuje priestor obrazu na základné dve roviny, do ktorých umiestňuje dve proti sebe stojace figúry. Proti-postoj DOBRA a ZLA. Základný konflikt sveta, večnosti. Ikonické obrazy kompozične, jednoduchosťou motívu pripomínajú až stredoveké inkunábuly. Proti-postoje farebných akordov a ich dokonalá harmónia svetla a tmy, dynamika a statika objektov malby a siločiar energetických nosičov farebnej hmoty nás vtahujú dovnútra obrazu, jeho štruktúry, priestoru farebnej matérie. Vzduch medzi siločiarami svetelno-farebnej energie iskrí ako prskavky, očarúva nás a nenecháva na pokoji. Priestor medzi nami a priestorom obrazovej energetickej farebnej štruktúry, nesúcej symboly maliarskej výpovede, je to, čo maliar nazýva obrazom. Nie samotný obraz, ako materiál artefaktu, no najmä ten neviditeľný priestor medzi nami a ním samotným, to je ten neopísateľný obraz, vždy iný, neustále sa meniaci, s každým percipientom a s každým momentom. Nikdy nevstúpiš dvakrát do tej istej rieky. Tieto obrazy sú ako symboly základného vzorca, konštant pravdy, večne nemennej podstaty pravdy o nás a o svete v nás. Kolisnyk má vzácny nadhľad nad svojím snažením i dielom, jeho zdravý úsudok a odhad dosahu jeho diela ho nikdy nepustia vyletieť do stratosféry sebaobdivu, čo dnes tak často badám v našej branži. Akokoľvek sa snažíme byť lepšími, duchovne i fyzicky, nestačí len chcieť, treba začať konať, pracovať na sebe a vytrvať. Vyhrávajú tí, ktorí vydržia. Prokip Kolisnyk je dobrým príkladom tejto snahy. Môžeme konštatovať, že majster Prokip Kolisnyk našiel svoju unikátnu, neopakovateľnú maliarsku výpoveď. Tak ako maľuje Prokip Kolisnyk, nemaľuje nikto. Ale cesty tvorby sú nevyspytateľné, takže umelec hľadá ďalej...

doc. Peter KOCÁK, PhD., akad. maliar
Foto: UK PU

FRESKY SV. LADISLAVA V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI

V Univerzitej knižnici PU v Prešove otvorili 30. októbra fotografickú výstavu pod názvom Fresky sv. Ladislava v Karpatskej kotline, ktorá trvala do 10. novembra. Cyklus fresiek, stvárňujúci známu Ladislavovu legendu záchrany kresťanského dievčaťa z rúk kumánskeho bojovníka, patrí v dejinách výtvarného umenia k jedným z najstarších, ale zároveň aj najkrajších vyobrazení v ranom stredoveku.

Univerzitná knižnica na prelome mesiacov október a november vystavovala cyklus fresiek sv. Ladislava zachytených prostredníctvom fotografií, ktoré vyhotovil Zoltán Móser, uznávaný fotograf Maďarskej akadémie umení.

„Sv. Ladislav je významná osobnosť, ktorá zanechala pozitívny odkaz pre národy žijúce na území bývalého Uhorska. Som preto veľmi rád, že práve Prešovskú univerzitu oslovil Úrad predsedu vlády Maďarska s ponukou inštalovať túto unikátnu výstavu,“ uviedol pri otvorení výstavy rektor PU prof. Peter Kónya. Zároveň vyjadril presvedčenie, že výstava zaujme nielen zamestnancov a študentov PU, ale aj širokú verejnosť a poskytne priestor na rozšírenie vedomostí o sv. Ladislavovi a taktiež dejinách širšieho stredoeurópskeho regiónu.

Cyklus fresiek je zaujímavý tým, že od Záhrebu po Tatry a od úpätia Álp po Krajinu Sikulov sa takmer zhoduje načrtnutý príbeh. Ide o bitku pri Kerlési z roku 1068, v ktorej svätý Ladislav oslobodil zajaté dievča.

„V mýtickom znázornení kumánsky bojovník, ktorý unáša dievča sedí na čiernom koni, pričom za ním je zobrazený vyschnutý strom. Ladislav, kontrastne s ním, sedí na bielom koni s glóriou na hlave a za ním sa nachádza kvitnúci strom. Boj dvoch nesmrteľných hrdinov, na základe zachovaných pamiatok, vyhráva sv. Ladislav,“ popísal bližšie Gábor Czibolya z Kancelárie Národnopolitického štátneho tajomníka Maďarska. Ako dodáva, pri príležitosti 940. výročia nástupu tohto panovníka na trón a 825. výročia jeho svätorečenia vyhlásila ich kancelária rok 2017 za Rok svätého Ladislava. „Kráľ Ladislav I. z dynastie Arpádovcov totiž ako významná osobnosť posilnil Uhorsko a cirkev ho vníma ako svätca. Jeho postava znázorňuje civilizovaného európskeho rytierskeho panovníka, ktorý chudobným pomáhal a ochraňoval svoju krajinu. Dávnejšie ho nazývali milostivým kráľom, keďže svojho bratranca Šalamúna, ktorý naňho zaútočil, uvrhol iba do väzenia, neskôr ho prepustil na slobodu,“ upresnil Czibolya.

V Karpatskej kotline bolo podľa sv. Ladislava vysvätených takmer 150 kostolov vrátane viacerých tých, ktorých patrón sa už zmenil. Výnimkou nebolo ani územie Prešova, kde bol v 15. storočí postavený Kostol svätého Ladislava. V období od 15. do 19. storočia dokonca v lokalitách dnes známych ako Borkut a Pod Wilec hôrkou existovala obec s kostolom, ktorá bola pomenovaná podľa tohto panovníka. Kostoly svätého Ladislava sa nachádzali aj v blízkej Košickej Novej Vsi alebo vo Spišskom Štvrtku. Výstava, predstavujúca život rytier-

skeho kráľa, sa pomaly dočká stého miesta vystavenia. Preložená bola do poľského, rumunského, chorvátskeho, slovenského, anglického a španielskeho jazyka.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
hovorkyňa PU
foto: UK PU

Kráľ Ladislav sa narodil na opačnej strane Beskyd v okolí Krakova. Jeho matka Richeza bola poľskou kráľovnou, jeho starí rodičia a manželka boli Nemci. Dcéra Piroška bola manželkou byzantského cisára Jána II. Komnena, ktorú ortodoxná cirkev uctieva ako svätú Irenu. Svätý Ladislav založil záhrebské biskupstvo a po svojom švagrovi, kráľovi Chorvátska, Zvonimirovi zdedil trón Chorvátska. Svätý Ladislav, ako patrón Sedmohradska, zomrel v Nitre, legendy o ňom sa však zachovali od Moldavska až po Bavorsko.

SKVOSTNÉ ORNAMENTY MAJSTRA KOSTELNÍČKA

V pondelok dňa 6. 11. 2017 sa v priestoroch GTF PU uskutočnila vernisáž výstavy Slovenský ornament majstra Kostelníčka. Výstava realizovaná v spolupráci so súkromným etnografickým múzeom Humno v Košiciach a s odborom regionalistiky MO MS v Košiciach potrvá do polovice decembra 2017.

Výstavu otvoril dekan fakulty Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., za účasti približne 100 návštevníkov z radov študentov i zamestnancov fakulty. Vo svojom slávnostnom príhovore ocenil nielen obdivuhodné dielo vystavovaného akademického maliara, ale vyzdvihol aj záslužnú činnosť a bohaté rôznorodé aktivity autorky a kurátorky výstavy PhDr. Gabriely Čiasnohovej, bez zanietenosti ktorej by sotva tohto umelca kultúrna verejnosť dnes ešte poznala. K spestreniu programu a zvýrazneniu výnimočného rázu akcie prispel krásny spev duchovných piesní v podaní Zboru sv. Romana Sladkopevca pod vedením Mgr. Tomáša Pecúcha. PhDr. Gabriela Čiasnohová, dlhoročná propagátorka slovenského ornamentu a osobnosti majstra Kostelníčka, porozprávala prítomným o svojej ceste k jeho ornamentu a o svojich súčasných proornamentálnych aktivitách. Prostredníctvom DVD z vlastnej dielne im priblížila krátky, ale plodný život umelca a predstavila 16 ukážkových listov jeho Slovenskej ornamentiky z roku 1927 a všetky vystavované reprodukcie. Prítomní tak mali možnosť obdivovať ornamentami dekorované štátotvorné dokumenty (Pittsburská dohoda a Martinská deklarácia slovenského národa), text československej hymny, modlitby, série pohľadníc vydávané pri rôznych významných spoločenských jubileách (Svätováclavské milénium 929 – 1929, Pribinove slávnosti v Nitre 1933, XI. Vsesokolský slet v Praze), ako aj majstrov ornament v slovenských výšivkách či na rôz-

nych ozdobných predmetoch z porcelánu, keramiky, dreva a skla. Význam a prínos prebiehajúcej pu-
tovnej výstavy spočíva v propagácii a možnosti oboznámiť mladých ľudí, poslucháčov fakulty, s dielom pozoruhodného slovenského zberateľa, zakladateľa, tvorcu a propagátora slovenskej ornamentiky. Spoznať skromného, ale vzdelaného a pracoviteho Slováka, pochádzajúceho zo Spišskej Starej Vsi, ktorý nesmierne miloval svoj rodný kraj Zamagurie, svoju vlasť a oslavoval ich svojimi výtvmi. Spoznať autora, ktorý ľudovú tvorbu ornamentov povýšil na umenie. Nech je však táto výstava zároveň príležitosťou pre nás vyplniť aspoň čiastočne biele miesta v širokej škále dejín slovenského národa. Nech je drobným splatením dlhu voči slovenskému kultúrnemu dedičstvu, ktoré si to svojou krásou, jedinečnosťou a hodnotou určite zaslúži.

Ing. Valéria VARHOLOVÁ
GTF PU
Foto: Mgr. Juraj BLAŠČÁK
GTF PU

NA KUS REČI S MARTOU HLUŠÍKOVOU

Dňa 25. 10. 2017 sa na Pedagogickej fakulte PU konala beseda so spisovateľkou pre deti a mládež Martou Hlušíkovou. Beseda nadväzovala na tradičné cykly pod názvom Na kus reči s..., ktoré organizuje Katedra komunikačnej a literárnej výchovy a Kabinet výskumu detskej reči a kultúry PF PU. V minulosti na besede vystúpili autori, ako Peter Karpinský (2016), Toňa Revajová (2015), Ján Uličiansky (2015) či Gabriela Futová (2013). Rozhovor viedla prof. Zuzana Stanislavová, no priestor na otázky bol otvorený aj pre ďalších zúčastnených pedagógov či študentov.

Marta Hlušíková je širokospektrálna spisovateľka, ktorá píše beletriu aj odbornú literatúru pre deti a mládež, ako aj pre dospelých. Pre samotnú autorku je prioritou písanie pre deti a mládež, s čím sa spája pre ňu „radosnejší a príjemnejší“ proces tvorby. Zo žánrového spektra detskej beletrie tvorí autorské rozprávky aj prózu zo života detí. O jej knihách slovami prof. Stanislavovej môžeme povedať, že sú „vtipné a veselé s jemnými tieňmi smútku“.

Hneď na úvod sme sa dozvedeli niekoľko zaujímavostí zo života autorky, napríklad o jej prvej spomienke (pláčúc v náručí otca), prvej prečítanej knihe (Dobšinského rozprávky), obľúbených knihách v detstve („verneovky“, Anna zo Zeleného domu, Dobrodružstvo Toma Sawyera) či o prvom napísanom texte. Prvou napísanou knihou bol text *Môj dedko Rýchly Šíp* okolo roku 1998, no vyšiel až oveľa neskôr vďaka vydavateľstvu Sloart v roku 2013. Zaujímavosťou je, že pôvodný text nemusela autorka opravovať ani po 15 rokoch, čo len potvrdzuje jeho kvalitu a nadčasovosť. O danej knihe prof. Stanislavová skonštatovala, že zobrazuje „podstatu detskej prirodzenosti“.

Za svoj najväčší úspech autorka považuje knihu *Neznášam, keď ma hladkajú po hlave* (2009), ktorú vyzdvihuje aj literárna kritika, čo potvrdzuje aj jej druhé vydanie (2015). S týmto titulom sa spája úsmevná príhoda, keď sa počas jednej besedy deti pýtali na pokračovanie. Autorka trochu zaklamala a povedala, že má napísané prvé dve kapitoly. Keď prišla domov, hneď v ten večer pod vplyvom „hryzúceho“ svedomia napísala spomínané dve kapitoly, a tak vzniklo voľné pokračovanie v podobe knihy *Žiaden káčer navyše* (2017). Spisovateľka taktiež prezradila, že už má prvú kapitolu tretej časti. Následne sa vďaka otázke z publika prešlo k autobiografickým prvkom

v Hlušíkovej tvorbe. Autorka skonštatovala, že je rozmenená vo viacerých postavách, napr. aj v postave babičky, ktorá chudne. Inšpiráciu čerpá taktiež u svojho manžela, ako aj u detí, známych či v učiteľskom kolektíve. Marta Hlušíková je učiteľka na strednej škole a práve toto prostredie jej dáva mnoho podnetov na písanie: zábavné príhody so študentmi, prostredie školského bufetu či reč, slang detí a tínedžerov. Spisovateľka vyzdvihuje predovšetkým jazyk textu, ktorý musí byť „živý“. Opäť vďaka otázke z publika sme sa dostali aj k ilustráciám, pri ktorých sa spomínali také mená ako M. Kellenberger, A. Wagnerová či V. Klimová (rod. Holecová), ktorí sa podieľali na Hlušíkovej knihách. Následne sa diskutovalo o vážnych témach v literatúre pre deti a mládež. Spolu sme dospeli k záveru, že v danej literatúre sa môže objaviť akákoľvek téma, ale záleží od spôsobu jej stvárnenia. V rámci diskusie sa spomenula autorkina kniha *Až raz budem kapitánom* (2015), v ktorej vystupuje chlapec bez otca. Spisovateľka zdôraznila, že aj o takýchto témach je potrebné písať.

V závere sa čítalo z dvoch pripravovaných kníh. Text *Len sa teš, Pam-*

púch by mal vyjsť v novembri tohto roku vo vydavateľstve Perfekt. Druhý rukopis má len pracovný názov *Stratená flauta pána Ananása*, a tak nám neostáva nič iné, len si počkať na dopísanie a vydanie týchto kníh. Študenti PF PU sa tak mohli príjemnou formou dozvedieť mnohé užitočné informácie o detskej knihe, ktorá je neoddeliteľnou a krásnou súčasťou predškolskej a elementárnej edukácie. Dúfam, že v tradícii *Na kus reči s...* sa bude na pôde fakulty naďalej pokračovať aj v nasledujúcich rokoch.

Mgr. Dávid DZIAK
doktorand PF PU
Foto: Patrik ELIAS

Daniela SLANČOVÁ:

**Akademický život nie je nudným životom.
Je to veľmi intenzívny život, kde ani
jeden deň nie je ako druhý**

Prof. PhDr. Daniela Slančová, CSc., je absolventkou Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v odbore slovenský jazyk a literatúra – anglický jazyk a literatúra. Na Filozofickej fakulte dnešnej Prešovskej univerzity pôsobí na Inštitúte slovakistiky a mediálnych štúdií (predtým Katedre slovenského jazyka a literatúry) nepretržite od skončenia vysokoškolského štúdia v r. 1976. Výskumne aj pedagogicky sa dlhoročne venuje štylistike slovenského jazyka, sociolingvistiky, vývinu detskej reči a športovej lingvistiky. Je autorkou vysokoškolských učebníc *Praktická štylistika* a *Základy praktickej rétoriky*, spoluautorkou (s Miloslavou Sokolovou a Květou Musilovou) učebnice *Čeština a slovenčina* (synchronické porovnanie s cvičeniami); monografických prác *Reč autority a lásky*. *Reč učiteľky materskej školy orientovaná na dieťa* – opis registra a spolu s Teréziou Slančovou *Reč pohybu, autority a súdržnosti*. Pragmatická analýza trénerského komunikačného registra v komunikácii s hráčmi kolektívnych loptových hier staršieho školského veku, editorkou a spoluautorkou monografie *Štúdie o detskej reči*, spolueditorkou (s Martinom Ološtiakom) a spoluautorkou monografie *Šesťdesiat rokov akademickej jazykovednej slovakistiky v Prešove*, ako aj desiatok štúdií a popularizačných článkov s tematikou slovenského jazyka. Je členkou viacerých vedeckých rád a komisií, redakčných rád štyroch vedeckých časopisov a hlavnou redaktorkou internetového vedeckého časopisu *Jazyk a kultúra*. Už takmer dvadsať rokov mapuje slovenskú lingvistickú bibliografiu pre svetovú lingvistickú bibliografiu *Linguistic Bibliography/Bibliographie linguistique*. Z angličtiny preložila knihy *Spoločensky korektné rozprávky na dobrú noc* a *Bolo raz...* za lepších čias. Pôsobila ako prodekanka Filozofickej fakulty pre vedu a doktorandské štúdium a ako riaditeľka Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií.

Na pôde univerzity v Prešove pôsobíte už takmer 50 rokov, aká bola Vaša cesta k profesii vysokoškolského učiteľa a výskumníka?

Cesta k môjmu povolaniu bola v postate priamočiara, hoci sa to tak na začiatku nezdalo. Pri počiatkoch rozhodnutí sa okolnosti usporiadali tak, že väčšinou som sa začala venovať iným záujmom, než som pôvodne predpokladala či chcela. Ale boli to práve tieto zmeny, ktoré ma potom priviedli k pedagogickej práci a lingvistiky. Začalo sa to už na strednej škole, keď som chcela študovať francúzštinu – a dostala som sa do anglickej triedy. Po maturite som si zasa vybrala kombináciu angličtina – latinčina, ktorú však v danom roku neotvárali, a tak som si zvolila štúdium anglického jazyka a literatúry a slovenského jazyka a literatúry s tým, že sa budem prednostne venovať angličtine – a nakoniec prednosť dostala slovenčina, kde ma zasa priťahovala viac literatúra – a skončila som pri jazykovede. Aj tam – začínala som fonetikou – a skončila som pri štylistike. Samozrejme, neľutujem, že sa to tak vyvíjalo. Všetko to, čo som na tejto ceste akoby zanechala, ma zaujíma doteraz. Počas vysokoškolského štúdia som

mala šťastie na výborných učiteľov – veľké osobnosti slovenskej jazykovedy, akými boli a sú prof. Novák, prof. Sabol, prof. Furdík, prof. Mlaček, ale aj mnohí ďalší, ktorí ma potom nasmerovali práve k lingvistiky. Od nich sme všetci dostali veľmi solidný štrukturalistický základ poznania jazyka. Pamätám sa však, že vtedy, v začiatkoch, sa mi za jazykovým systémom, ktorý sme poznávali, ako si strácal človek – preto som nejako prirodzene inklinovala práve k štylistike, kde toho človeka bolo relatívne najviac, netušiac, že sa v tom čase, v druhej polovici 70. rokov minulého storočia nachádzam uprostred toho, čo dejiny lingvistiky neskôr nazvali „komunikačno-pragmatický obrat v jazykovede“.

Počas svojej kariéry ste prispeli do mnohých oblastí výskumu jazyka aj médií. Ktoré výskumné oblasti a smery Vám za ten čas najviac prirástli k srdcu?

Všetky oblasti výskumu, ktorým sa venujem, mám asi rovnako rada. Ako som spomínala, je to predovšetkým štylistika, ktorej sa výskumne aj pedagogicky venujem najdlhšie. Dnešná štylistika je široko koncipovaná interdisciplinárna oblasť, v ktorej sa nevyhnutne musia uplatniť aj poznatky z iných sfér ľudského

poznania – bez nich sa k tajomstvu podoby a usporiadania jazykového prejavu a vysvetleniu ich príčin, ktoré sa štylistika usiluje odhaliť, dá dopracovať pomerne ťažko. Preto som aj svoju teoretickú koncepciu štylistiky nazvala interaktívnou štylistikou. Rada sa venujem aj sociolingvistickému výskumu – s kolegynou doc. Sokolovou sme v 90. rokoch začali s pomerne rozsiahlym výskumom jazykovej situácie hlavne na východnom Slovensku, podarilo sa nám opísať jednotlivé podoby (variety) existencie slovenčiny a ich fungovanie. Doteraz ma teší, keď počúvam útržky bežných rozhovorov a uvedomujem si, že sa v nich nachádzajú práve tie javy, ktoré sme zachytili a opísali. A nie raz si poviem – ešte by sa malo v prejavu daného človeka (podľa našich zistení) vyskytnúť napríklad takéto slovo alebo zvukový či gramatický jav – a ony sa tam vzápätí objavajú! Ale sú to aj ďalšie sociolingvistické otázky, ktorým som sa venovala – postojte bežných používateľov k jazyku, výskum vulgarizmov, keď som si položila otázku: Načo sú nám „škaredé“ slová a prečo sa nám zdá, že je ich okolo nás akosi viac? No kardinálnou otázkou, ktorá ma v sociolingvistike teoreticky aj prakticky

zaujíma, je to, v akých podobách existuje súčasná slovenčina (vrátane mediálnej slovenčiny). Osobitnou oblasťou výskumu, ktorá je mi veľmi blízka, je problematika osvojovania jazyka a vývinu detskej reči. Do konca 90. rokov na Slovensku táto téma, ktorá je vo svete rozkošatenou disciplínou, lingvisticky v podstate absentovala. Spolu s kolegynami z Prešovskej univerzity a Univerzity Komenského v Bratislave, na ktorých počet nám pomaly stačia prsty na oboch rukách, sa nám podarilo takýto výskum rozbehnúť a dnes sú k dispozícii už desiatky monografických a časopiseckých prác, konferenčných príspevkov, popularizačných článkov a vystúpení z tejto oblasti. Čo ma zvlášť teší, je to, že výsledky našej práce sa prenášajú priamo či aplikácie do logopedickej praxe a teoretické poznanie problematiky má tak celkom praktický, veľmi užitočný výstup. No a napokon je to oblasť výskumu, ktorej sa venujem v posledných rokoch – a to tzv. športová lingvistika. Prívlastok tzv. uvádzam preto, že sa spolu s tímom ďalších kolegov z Filozofickej fakulty a Fakulty športu Prešovskej univerzity usilujeme preniknúť do hĺbky komunikácie v športe a o športe, osobitne v mediálnom športe, aby sme tak podali dôkaz o možnej existencii samostatnej vednej disciplíny – športovej lingvistiky. Povedali sme si, že za najväčší prínos našej práce by sme asi pokladali, keby sa nám podarilo aspoň trochu ukázať, že šport má čo povedať lingvistike, a že rovnako aj pre šport môže byť lingvistické poznanie prínosom. Táto téma ma zaujíma o to viac, že

pochádzam z prostredia, kde patrí šport medzi priority profesijného aj voľnočasového záujmu.

Z patričného pracovného nasadenia si musí človek vedieť aj oddýchnuť a doplniť tak telesnú aj duchovnú energiu. Ako najradšej relaxujete?

Možno to znie pateticky, ale ja celkom rada žijem. Teda, usilujem sa v akejkoľvek činnosti, aj nie celkom príťažlivej, nájsť niečo, čo je zároveň relaxom a uvoľnením. Predpokladom na to je, aby si človek vedel nájsť na akúkoľvek aktivitu aspoň minimálny čas, aby ju nerobil takpovediac v pokluse, lebo všetko, napr. aj domáce práce, čo rovnako môže byť istý druh relaxu, si vyžaduje svoj čas. Ale konkrétnejšie, predovšetkým som veľmi rada so svojimi blízkymi, rodinou, priateľmi, s vnučkou Adélkou. Pozorujem naše dve mačky, ktoré sú pre mňa zdrojom neustáleho komunikačného poznania. Rada chodím na prechádzky do prírody, peši, v zime na bežkách, cestujem (napríklad na predĺžené víkendy – nezabudnuteľné sú pobyty v Paríži a Florencii), čítam, chodím do kina, veľmi rada na priame prenosy opery a baletu, sledujem televíziu, predovšetkým šport, z neho patrí k mojim celoživotným láskam krasokorčuľovanie (v posledných rokoch, ak sa dá, sa na vrcholné súťaže idem pozrieť aj osobne – na budúci rok sa s dcérou chystáme na majstrovstvá sveta do Milána), v minulosti som sa intenzívne venovala ručným prácam, ku ktorým sa v inej podobe začínam vraciť aj teraz, baví ma aj len tak pre seba prekladať krátke texty z angličtiny. Zveľaďujem svoju početnú

zbierku balíčkových cukrov a už niekoľko rokov patríam do skupiny amatérskych výtvarníkov, s ktorými sa stretávame v základnej umeleckej škole raz do týždňa.

Za svoj bohatý profesijný život ste určite nezberali aj veľa zaujímavých zážitkov, či už s kolegami, študentmi, prípadne z konferencií a výskumných pobytov. Mňa by zaujímalo, na ktorý najradšej spomínate?

Za tie roky, ako spomínate, toho bolo skutočne dosť. Akademický život nie je nudným životom. Je to veľmi intenzívny život, kde ani jeden deň nie je ako druhý. V pedagogickej práci pre mňa medzi najväčšie zážitky patrí okamih, keď sa vydarí vyučovací hodina, keď aj študenti, aj učiteľ vycíti, že sa v miestnosti nenachádzajú len preto, že musia, ale keď to medzi nimi v tom dobrom slova zmysle zaiskrí. Zážitkom sú pre mňa aj dobre napísané seminárne alebo záverečné práce, veľkú radosť mám zo svojich doktorandov a z ich úspechov; kvalitná dizertačná skúška alebo obhajoba dizertačnej práce je rovnako intelektuálnym, ako aj emocionálnym zážitkom. Čo sa týka vedeckej práce, k veľmi intenzívnym zážitkom radím spomienku na jednu z pravidelných konferencií Slovenskej asociácie logopédov na Štrbskom Plese vo Vysokých Tatrách (čo je samo osebe veľmi príjemné), keď sme spolu s kolegynami prezentovali asi stovke logopédov z celého Slovenska jeden z našich výstupov – Test komunikačného správania pre deti vo veku od 8 do 30 mesiacov – a po skončení prezentácie celá sála vstala a mali sme klasické „standing

ovations“ – zážitok to bol hlavne preto, že prácu ocenili práve tí, ktorí s výsledkami nášho výskumu aj každodenne pracujú.

Samostatnou kapitolou sú zážitky z pracovných ciest. Práca mi umožnila dostať sa do mnohých európskych krajín, do Kanady aj Spojených štátov, kde som ako štipendistka Fulbrightovej nadácie a lektorka slovenského jazyka a kultúry strávila na Univerzite Johna Carrolla v Clevelande jeden akademický rok, a potom ešte, rovnako v rámci Fulbrightovej nadácie, jeden trimester vedeckej stáže v Haskinových laboratóriách na Yale University v New Havene. Cestovala som sama, v menších aj väčších skupinách, v posledných rokoch v súvislosti s prácou na veľkých európskych projektoch si vzájomne robíme spoločnosť s kolegyňou z bratislavskej Univerzity Komenského doc. Svetlanou Kapalkovou. Pozažívali sme toho veľmi veľa, v podstate je na takejto ceste dobrodružstvom každý deň. Jedna situácia nám zvlášť utkvela v pamäti – keď nás letiskový autobus vysadil v centre Ankary, doslova pod mostom – a my sme sa s dvoma kuframi, bez inštrukcií, bez GPS, bez mapy a bez toho, aby nám ktokoľvek rozumel, mali dostať na železničnú stanicu, aby sme sa rýchlovlakom presunuli do Eskişehiru, kde sa malo konať projektové stretnutie (mimochodom, v jednom z najkrajších univerzitných kampusov, ktoré som navštívila). Napokon, cez Generálne riaditeľstvo tureckých železníc, kam sme sa akosi zamotali, sme sa na stanicu v podstate pokojne a načas dostali. Odvtedy je naším heslom presvedčenie, že keď sme prežili toto, prežijeme už asi všetko.

Čo by ste chceli odkázať mladej generácii študujúcej na našej univerzite?

Možno ani nie tak odkázať, ako podeliť sa s tým, čo ma celkom vo vzťahu k akademickému životu, ale nielen k nemu, a vo vzťahu k mladej generácii trápi. Pred časom mali v rámci predmetu žurnalistické žánre v tlačových médiách študenti napísať prácu na tému „Ako sa žije na Slovensku?“ Keď som ich práce začala opravovať a hodnotiť, po prečítaní niekoľkých z nich som musela prestať, lebo

v nich bolo toľko negativity a pesimizmu, že som tieto pocity nevládala zvládnuť naraz a musela som ich dávkovať. Veľmi ma mrzí vytváranie (aj mediálne) predstavy, že na Slovensku je to celé zle. Nemyslím si to. Napriek chybám, omylom, nedostatkom som hlboko presvedčená, že Slovensko je krajinou, kde sa žiť dá. Okrem iného ma o tom presvedčili aj moje zahraničné pobyty. Takže, domnievam sa, že mladí ľudia by mali poznať, ako je to vo svete (a dnešná organizácia vysokoškolského štúdia na to vytvára aj predpoklady), aby potom vedeli oceniť život na Slovensku a nadobudnutými poznatkami a skúsenosťami ho aj pomáhali zlepšiť. Podobne je to s vytváraním obrazu slovenského vysokého školstva – nepamätám sa, kedy som v médiách čítala, počula alebo videla pozitívnu správu o vysokých školách na Slovensku – absolutizácia všelijakých rebríčkov a hodnotení, obrazne povedané, neustále vyhlasovanie prvej hviezdy zápasu, ešte o skutočnej kvalite práce v konkrétnej učebni a s konkrétnymi ľuďmi veľa nehovorí. Nepochybne, aj tu by sa dalo mnohé zlepšiť (napríklad prístup k bibliografickým zdrojom, ktorý je na každej serióznej univerzite absolútne prirodzený – u nás to tak nie vždy je), ale, ako vždy a vo všetkom, kvalita práce je spojená s prácou konkrétnych ľudí tu a teraz. Napokon ma veľmi mrzí spoločenské zaznávanie až nivelizácia osožnosti humanitných vied. Domnievam sa, že práve v dnešnom svete humanitné vedy, resp. to, čo reprezentujú, majú veľmi dôležité miesto. Uvediem príklad, uznávam, že zjednodušujúci a trochu pritiahnutý za vlasy: s akým ohlasom sa stretávajú vynálezy humanoidných robotov, ktoré potenciálne vedia formálne vyjadriť emóciu a môžu slúžiť napríklad na opateru starých a chorých ľudí! Nepochybujem o tom, že takéto vynálezy sú prospešné. Ale nie je to napríklad aj humanizujúca sila literatúry, umenia, áno, aj jazyka, ktorá má možnosť vychovať človeka tak, aby, keď to bude potrebné, staral sa o starých a chorých ľudí on sám ako človek z mäsa a kostí, a nie robot s ľudskou tvárou? Naša práca ako vysokoškolských pedagógov je prítiažlivá okrem iného

aj tým, že umožňuje neustálu interakciu so šikovnými mladými ľuďmi. Pocit, keď prechádzam po dlhej chodbe hlavnej budovy našej univerzity, ktorá je plná študentov, je pocit veľmi príjemný. Dúfam, že tých, ktorí sa rozhodnú seriózne študovať práve humanitne a spoločensky orientované vedy, bude aj v časoch, ktoré prídu, dostatok, takže bude sa mať kto učiť a bude aj koho učiť.

Zhovárať sa
Mgr. Peter SASÁK
FF PU

„V pedagogickej práci pre mňa medzi najväčšie zážitky patrí okamih, keď sa vydarí vyučovacia hodina, keď aj študenti, aj učiteľ vycíti, že sa v miestnosti nenachádzajú len preto, že musia, ale keď to medzi nimi v tom dobrom slova zmysle zaískri.“

ROZHOVOR S ÚSPEŠNOU ABSOLVENTKOU FAKULTY ZDRAVOTNÍCKYCH ODBOROV

Mgr. Mária Šinal'ová je jednou z tisícok absolventov Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove, ktorá v súčasnosti zastáva pozíciu vedúcej sestry Oddelenia všeobecnej a úrazovej chirurgie Nemocnice Sv. Jakuba n. o. v Bardejove. Uvedenú funkciu zastávala už počas štúdia na vysokej škole. V priebehu tohto obdobia prechádzalo toto oddelenie mnohými personálnymi a organizačnými zmenami, ktoré ako jedno z mála oddelení každoročne organizuje chirurgický kongres s názvom Bardejovský deň miniinvazívnej chirurgie pod záštitou mesta Bardejov. Odborno-vedecké podujatie, ktorého rovnocennou súčasťou je sekcia sestier, je charakterizované bohatou účasťou a vysokou profesionálnou úrovňou. Menovaná je členkou Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek a v rámci zdravotníckeho zariadenia pravidelne vykonáva audit ako interná auditorka.

Čo Vás motivovalo prísť študovať na FZO PU? Čo bolo dôvodom výberu práve danej fakulty, prípadne konkrétneho odboru?

Absolvovala som strednú zdravotnícku školu v Prešove a keďže ide o povolanie, ktoré vyžaduje kontinuálne vzdelávanie, v roku 1999 som ukončila vyššie odborné štúdium ako diplomovaná všeobecná sestra. V spomínanom období som pracovala ako sestra na Jednotke intenzívnej medicíny Interného oddelenia Nemocnice Sv. Jakuba n. o. v Bardejove. Práca ma naplňovala profesionálne aj ľudsky. V čase mojej dvadsaťročnej odbornej praxe som dostala ponuku pracovať ako vedúca sestra Oddelenia všeobecnej a úrazovej chirurgie v rovnakom zdravotníckom zariadení. Išlo o diametrálne odlišné zameranie oddelenia, a, samozrejme, vyžadovalo to potrebu zvýšenia odbornej kvalifikácie v pozícii manažéra. Osobná zodpovednosť, ale aj záujem o vzdelanie v pozícii vedúcej sestry ma viedlo k myšlienke prihlásiť sa na študijný odbor ošetrovateľstvo. Podstatným dôvodom rozhodnutia študovať na uvedenej fakulte bolo poznanie, že vzdelanie je poskytované erudovaným tímom odborníkov pod vedením Dr. h. c. prof. PhDr. Anny Eliašovej, PhD. Dôležitým faktorom pri výbere fakulty bola pozitívna spätná väzba od prichádzajúcich absolventov, s ktorými som mohla spolupracovať v pozícii manažéra. Podľa môjho názoru študijný odbor ošetrovateľstvo v bakalárskom, ale aj v magisterskom stupni vzdelania svojou koncepciou naplňa potrebný rozsah vedomostí, schopností a zručností, ktoré sú predpokladom odbornej výbavy profesionálnej sestry.

Ako si spomínate na Vaše vysokoškolské štúdium?

Štúdium na vysokej škole som absolvovala v období rokov 2008 – 2013. Už počas nástupu do funkcie vedúcej sestry chirurgického oddelenia som si uvedomovala zodpovednú úlohu manažéra v tak náročnom povolaní, akým je práve poslanie sestry. S istotou môžem potvrdiť, že štúdium na FZO mi poskytlo nesmierne veľa. Jednak som rozšírila svoju odbornú kvalifikáciu v zmysle

získania obrovského množstva vedomostí, ale rovnako som sa naučila vnímať svojich spolupracovníkov v svetle holistického prístupu a pri vnímaní ich špecifických potrieb. Ide o ženy, ktoré súčasne zastávajú roly matiek, manželiek, dcér, kde je potrebné veľmi citlivo zjednotiť všetky pozície a na druhej strane zabrániť syndrómu vyhorenia týchto osôb. Pozitívom magisterského štúdia v odbore ošetrovateľstvo bola skúsenosť, že nadobudnuté vedomosti som mohla aplikovať priamo v klinickej praxi, v interakcii s inými ľuďmi, v rámci manažmentu oddelenia.

V čom Vás na Vašu profesijnú dráhu pripravilo štúdium na FZO? Ako Vás štúdium obohatilo?

S určitosťou môžem povedať, že poznatky, nadobudnuté v škole, mi pomáhali pri organizácii práce na oddelení, pri zabezpečovaní materiálno-technického vybavenia oddelenia, nehovoriac o mnohých akútnych situáciách, kde som mohla komplexne využiť krízový manažment. Okrem iného získané vedomosti mi pomáhali pri odbornom a organizačnom zabezpečení konferencií a odborných seminárov. Rovnomerne s kumuláciou nových informácií v oblasti zdravotníctva narastá nevyhnutnosť rozširovania odborných poznatkov v osobe každého zdravotníckeho profesionála. V tomto smere si myslím, že FZO s určitosťou naplňa tento program v študijnom programe ošetrovateľstvo. Priznávam, že v súčasnosti pri prijímaní nových zamestnancov na naše oddelenie ma veľmi poteší informácia, že ide o absolventov tej istej vzdelávacej inštitúcie. Viem, že v súčasnosti je fakulta progresívne sa rozvíjajúcou vzdelávacou inštitúciou, keďže mnohé sestry môžu absolvovať okrem štandardného vzdelania aj špecializačné študijné programy. Vidím v tom veľký prínos, pretože tieto osoby uvítajú možnosť rozšírenia ďalšieho vzdelania v blízkosti svojho bydliska, pričom nemusia prekonávať veľké vzdialenosti a využiť osobný potenciál a energiu pre zabezpečenie continuity vzdelávania.

Čo by ste chceli študentom PU odkázať, možno zapísať? Aký je Váš recept na úspech?

Môj recept na úspech spočíva jednoznačne v tvrdej práci, lebo len taká môže byť korunovaná úspechom. Základom je definovanie jasných a reálnych cieľov, ktorých naplnenie zabezpečí vytrvalá postupnosť kvalitatívne správne nastavených procesov. V súvislosti s profesionálnym prístupom odporúčam prehlbovanie vlastností, akými sú empatia a zodpovednosť, bez ktorých práca sestry nemôže byť kvalitnou. Prioritným elementom medziľudských vzťahov je vzájomná komunikácia, ktorá je v súčasnosti poznačená zrýchleným tempom spoločnosti. Z tohto dôvodu je nevyhnutné posilniť efektívnu komunikáciu sestry s pacientom, jeho príbuznými, ale aj so všetkými spolupracovníkmi.

Zhovárala sa
PhDr. Anna HUDÁKOVÁ PhD.
FZO PU

„Môj recept na úspech spočíva jednoznačne v tvrdej práci, lebo len taká môže byť korunovaná úspechom. Základom je definovanie jasných a reálnych cieľov.“

DISKUTUJEM TEDA SOM – UNIVERSITATIS DISPUTATIONES

MEDIUS – Komora pre medicínske právo, zorganizovala svoju v poradí druhú diskusiu v tomto roku na tému Náhradné materstvo s podtitulom Maternica na prenájom. Diskusie s hosťami z rozličných oblastí, ako právo, lekárska veda a etika, sa zúčastnila aj Mgr. Katarína Komenská, PhD. z Inštitútu estetiky a bioetiky FF PU.

V priestoroch Tabačky Kulturfabrik v Košiciach 24. októbra 2017 sa konala diskusia o možnostiach náhradného materstva. Tento problém je v slovenskej právnej úprave nedostatočne vymedzený a okrem právnych problémov naráža aj na náboženské a etické problémy. Moderovania diskusie sa zhostil JUDr. Ivan Humeník, PhD., medicínsku oblasť zastávali MUDr. Miroslav Herman, PhD., ako odborný garant centra asistovanej reprodukcie, Mgr. Zuzana Hermanová, klinická psychologička Univerzitetnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach, a MUDr. Danica Caisová, ktorá je psychiatrickou a zároveň sexuologičkou pôsobiaca v Košiciach. Právnu stránku problému prezentoval Mgr. Peter Koromház, odborný asistent na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach, a etickú rovinu predstavila odborníčka pôsobiaca na FF PU Mgr. Katarína Komenská, PhD., venujúca sa problematike bioetiky, profesijnej etiky a medzi inými aj ekologickej etiky. Toto stretnutie odborníkov z rôznych oblastí malo napomôcť porovnať a konfrontovať rôzne pohľady na problém surrogácie a otvoriť cestu k možným riešeniam využitia inštitútu náhradného materstva.

Kým medicína považuje náhradné materstvo za krátkodobú vec, ako druhoradý podporný plán či ako náhradné riešenie, za niečo dočasné, čo dopomôže párom uspokojiť svoje požiadavky a túžby. Z pohľadu MUDr. Caisovej má náhradné materstvo dopad na psychiku, predovšetkým pri opakovaných pokusoch otehotnieť, čoho dôsledkom môže byť aj zúfalstvo. V súvislosti s tým Mgr. Hermanová uviedla, že pozi-

tívny účinok môže mať surrogácia pri porovnaní s adopciou, pretože pokrvná dedičnosť ostáva v tomto prípade zachovaná. Dr. Komenská v diskusii upozornila, že táto otázka je z pohľadu bioetiky veľmi široká. Objavujú sa dva vážne problémy z pohľadu etiky, t. j. spredmetňovanie ľudskej bytosti, ktorá však ešte neexistuje, a instrumentalizácia surogačnej matky, napríklad v zmysle globálneho turizmu za rodičovstvom, kedy sa k celému problému pridáva aj ekonomický faktor. Mgr. Koromház v diskusii upozornil na fakt, že právna úprava v SR nie je dostatočná, pretože neexistuje žiaden konkrétny zákon, ktorý by definoval surrogáciu. V závere diskusie uviedli všetci prítomní diskutéri stručný odkaz z pozície svojej profesie v nadväznosti na surrogáciu v kontexte zákonov a praxe v Slovenskej republike. Podľa diskutujúcich je jednou z možných ciest Slovenska inšpirovať sa krajinami, kde tento inštitút funguje,

diskutovať s nimi o problémoch, s ktorými sa stretli, a potom problém právne ukotviť. Existujú totiž aj riziká, ako zneužívanie žien na úlohu náhradných matiek a neschopnosť sa vymaniť z kolobehu náhradného materstva.

Diskutujúci sa zhodli, že najlepšou cestou by bolo, keby náhradné materstvo nebolo potrebné využívať, ale v niektorých prípadoch v súčasnosti neexistuje iná alternatíva pri možnosti zachovania genetickej príbuznosti. Zaujímavé je aj sledovanie plurality názorov na tému v odborných kruhoch. Ukazuje to potrebu hlbšieho rozanalyzovania a uvažovania a komplexnosti nastoleného problému náhradného materstva, kým sa dosiahne konsenzus medzi jednotlivými profesijnými oblasťami a sme radi, že so svojím názorom prispela do diskusie aj členka kolektívu PU.

Bc. Dominika DELFINIOVÁ
študentka FF PU

ERASMUS+ MOBILITA NA ZADARSKEJ UNIVERZITE

Som študentkou 5. ročníka odboru ruské štúdia na Inštitúte rusistiky FF PU, v letnom semestri 4. ročníka som absolvovala Erasmus+ mobilitu na Zadarskej univerzite v Chorvátsku. Nikdy nezabudnem na semester strávený na krásnom mieste s historickými skvostmi, na mieste plnom pokoja a ochotných ľudí. Výber Zadarskej univerzity ovplyvnilo viacero faktorov, ale jedným z nich bolo netradičné prostredie pre nás Slovákov.

Nikdy by mi nenapadlo, že budem študovať ruský jazyk v Chorvátsku, ale keď sa na to pozriem späť, tak by som svoj výber nezmenila. Samozrejme, prvý týždeň bol náročný, zoznamovala som sa s okolím, školou, vybavovala som si úradné záležitosti, no zakončila ho krásna poznávacia exkurzia do Splitu, ktorú pre nás pripravili členovia ESN organizácie. Vďaka nim som mala možnosť spoznať viacero chorvátskych miest. Zadarská univerzita dýcha históriou, veď bola založená už v roku 1396 a nachádza sa v priestoroch bývalého kláštora. Katedra rusistiky, na ktorej som študovala, vznikla v roku 1956 a z rozprávania učiteľov viem, že zo začiatku jej založenia katedra trpela nedostatkom učiteľov a, bohužiaľ, aj študentov. Dnes je situácia iná a katedra sa môže pýšiť najväčším počtom študentov na univerzite. Výučba počas semestra prebiehala formou interakcie medzi učiteľom a študentmi. Na konverzáciách z ruského jazyka sa diskutovalo o rôznych politických, ekonomických, kultúrnych a mnohých iných problémoch

súčasnej doby. Na hodinách frazeológie sme sa naučili používať frazeologizmy v bežnej reči na základe praktických cvičení, zamýšľali sme sa nad prechodom ľudovej frazeológie do spisovného jazyka. Zaujímavým predmetom bol jazyk médií, na ktorom sme analyzovali texty predovšetkým z politiky. Prihlásila som sa aj na kurz chorvátskeho jazyka, ktorý mi pomohol pri v bežnej komunikácii. Učitelia vystupovali na hodinách priateľsky, na jednej strane milo prekvapili optimistickou náladou, no zažili sme aj povestnú ruskú prísnosť, keďže učitelia boli prevažne rodení Rusi. Dôkazom toho, že katedra rusistiky žije ruskou kultúrou a tradíciami, boli aj Ruské dni, ktoré trvali celý týždeň. Študenti v rámci programu pripravili pod vedením učiteľov film z ruského prostredia, ktorý sa premietal v študentskom klube. Ochutnávali sme ruskú kuchyňu a s pomocou ruskej lektorky sme mali možnosť pripraviť „vareniky“, ktoré sú jedným z tradičných ruských novoročných chodov. Okrem kultúrneho programu sa konali konferencie a prednášky s domácimi aj pozvanými ruskými učiteľmi. Najviac ma zaujali prednášky o ruskej mytológii a taktiež o revolúcii literatúry. Zahraničný študijný pobyt znamená veľkú životnú šancu pre každého študenta. Okrem nezabudnuteľných zážitkov a spoznania zaujímavých ľudí poskytuje možnosť naučiť sa samostatnosti a zodpovednosti. Taktiež pomáha spoznať a akceptovať multikultúrne rozmary nielen eu-

rópskej spoločnosti. O tom, že je to tak, svedčí aj moja vlastná skúsenosť. Vynaložený čas a energia na všetky administratívne záležitosti sa mi mnohonásobne vrátili. Najhlavnejšie, čo som si odniesla z tohto pobytu je zlepšenie jazyka, spoznanie novej kultúry, nové priateľstvá z rôznych kútov sveta a vieru v to, že skutočná snaha je vždy odmenená úspechom. Znalosť cudzích jazykov je samozrejmosťou v dnešnom svete a Erasmus je príležitosť, ktorá vie v tomto smere pomôcť.

Bc. Miriama BEDNÁRIKOVÁ
študentka FF PU

MÔJ ERASMUS+ POBYT V LOTYŠSKU

Volám sa Tanja Striežencová a som študentkou 3. ročníka v študijnom programe turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo na Fakulte manažmentu PU v Prešove. Minulý školský rok som prostredníctvom programu Erasmus+ strávila zimný semester v malom Lotyšskom mestečku Valmiera.

Tak ako väčšina mojich známych, keď som im oznámila, kam sa chystám na ERASMUS+ pobyt, tak ani ja sama som si nebola až taká istá, do čoho idem a čo mám od tohto študijného pobytu očakávať. Tak trochu som tušila, že to bude rozdielnejšia skúsenosť ako Erasmus v Španielsku, o ktorom mi kamaráti tak veľa rozprávali. A moja predtucha sa naplnila, avšak nie iba v tom, že sme mali povinnú školu od pondelka do piatku, ale dokopy nás bolo iba 10 „erasmákov“. No kvantitu sme si vynahradili kvalitou a od začiatku do konca sme si boli ako rodina. Moju novú malú rodinku tvorili ľudia z Portugalska, Španielska, Nemec-ka, Turecka, Gruzínska a Kirgizska. Samozrejme, aj pár ľudí z Lotyšska, medzi nimi aj moja spolubývajúca

a koordinátorka. Vyučovací systém v Lotyšsku je viac-menej podobný tomu nášmu. Jeden z najväčších rozdielov som videla v rámci obsahu výučby, keďže vyučovanie, teda aspoň na väčšine hodinách, ktoré som mala možnosť absolvovať, bolo zamerané skôr na praktický štýl výučby a tiež to, že vyučovanie netrvalo 45 minút, ale celú hodinu. Avšak všetko sa netočilo iba okolo školy, naši koordinátori spolu so skupinou ESN si pre nás vždy pripravili nejaký zaujímavý program. Či už išlo o návštevu miestneho pivovaru, historických pamiatok, spoločne strávené večery pri hrách, filmoch, spoznávaní našich kultúr alebo o plavbu na obrovskej lodi medzi Helsinkami a Štokholmom, vďaka nim sme si z tohto pobytu odniesli plno nezabudnuteľných zážitkov. Navyše sme mali možnosť spoznať Lotyšsko prostredníctvom predmetu Study Excursion, kde sme počas piatich dní precestovali celú krajinu a navštívili jej najčarovnejšie miesta. Ako to už v živote býva, neplánované akcie sú tie najlepšie, tak aj my sme mali šťastie pár takýchto neplánovaných výletov absolvovať, keď sme sa zopár ľudí, už aj tak z našej dosť malej skupinky, rozhodli objavovať krásy Pobaltia. Žiaľ, tie tri mesiace nám neskutočne rýchlo ubehli. Za seba, ale aj za ostatných môžem povedať, že to boli jedny z najlepších troch mesiacov v našich životoch. Síce nie všetky dni boli pekné a slnečné, ale tie krásne chvíle nám to vynahradili a určite na ne budeme s úsmevom spomínať aj o niekoľko rokov.

Som veľmi vďačná a šťastná, že som mohla byť súčasťou tohto všetkého. Bez najmenšieho zaváhania by som si to zopakovala, aj so všetkým tým vybavovaním a papierovaním, lebo to za to naozaj stojí!

Tanja STRIEŽENCOVÁ
študentka FM PU

NÁVŠTEVA Z MÉDIÍ

Vo štvrtok 26. októbra na pôde Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU diskutoval so študentmi moderátor rádia Europa 2 Vlado Varecha. Ten sa prišiel podeliť o zaujímavosti zo svojho osobného i pracovného života a odpovedať na otázky zvedavých študentov.

Hlavnou organizátorkou a moderátorkou podujatia bola študentka Mária Kollarčíková. Stručne uviedla hosťa a hneď začala živú diskusiu. Všetci prítomní tak mali možnosť položiť moderátorovi otázku a dozvedieť sa niečo o jeho živote, ale aj o tom, ako to chodí v mediálnom svete.

Vladimír „Láďo“ Varecha je rodákom z neďalekého mestečka Lipany. S týmto krajom ho mnohé spája a hoci na to nemá už toľko priestoru, rád sa tam vracia.

S úsmevom si zaspomínal na študentské časy. V pozícii študenta si nikdy nevedel dobre predstaviť budúcnosť a k svojej aktuálnej práci sa dostal skôr zhodou rôznych okolností. Aktuálne v Europe 2 moderuje rannú show *Wake Up!* a svoju prácu si pochvaľuje: „Na mojej práci ma

baví tá rôznorodosť. To, že každý deň je iný. Niekedy človek nevie, čo mu pracovný deň prinesie. Každý deň prináša rôzne zábavné situácie, človek si môže do istej miery robiť, čo chce a baviť sa. Keď môže človek baviť aj iných ľudí, tak je to o to lepšie a krajšie.“

Viacereých zaujímalo, ako sa východniar dokázal zbaviť prízvuku a teraz môže bez problémov pracovať v rozhlase: „Nemám pocit, že by zbavovanie sa prízvuku stálo veľa práce. Jednoducho je potrebné dať si pozor, sústrediť sa a potom to akosi ide. Už keď sa dostanete do toho prostredia, na pracovisko, kde ľudia nemajú prízvuk, nalepiť sa to aj na vás a dávate si viac pozor. Keď prídem na východné Slovensko, môj prízvuk je rýchlo naspäť a keď sa vrátim do Bratislavy, trvá mi asi pol dňa, kým sa ho znovu

zbavím.“

Redakcii Unipo Pressu tiež prezradil, či by ho lákala práca v televízii: „Áno, práca v telke ma aj láka. Na druhej strane v rádiu môžem byť sám sebou, môžem byť viac uvoľnený. Prácu v rozhlase by som asi iba tak nemenil. Má svoje veľké výhody. Zvlášť v rádiu, v ktorom som teraz, som výnimočne spokojný. Ale televíziu by som chcel vyskúšať, tak možno časom.“

Všetkým čitateľom odkazuje: „Chodte si za svojimi snami a bavte sa popritom. Ak budete plniť svoje sny a budete plniť aj sny ostatných ľudí, bude to perfektné.“

V závere stretnutia študenti konštatovali, že stretnutie a komunikácia s moderátorom Vladom Varechom bolo pre nich veľmi inšpirujúce.

Mária KOLARČÍKOVÁ
študentka GTF PU

VÍTO STAVIARSKY NAVŠTÍVIL UNIVERZITU

V Univerzitnej knižnici PU sa 9. novembra konala beseda so spisovateľom a scenáristom Víťom Staviarským. Dorazil aj so svojim synom Richardom, ktorý porozprával o svojej skúsenosti s filmom. Študenti a pedagógovia sa dozvedeli o rozdiel medzi literatúrou a scenáristikou, taktiež niečo o tom, ako prebieha točenie celovečerného filmu. Diskusiu viedla Marta Součková.

Jeho knihy ako povinné čítanie

Víto Staviarsky vyštudoval filmovú priemyslovku a neskôr scenáristiku na pražskej FAMU. Svoje prvé poviedky publikoval koncom 80. rokov. Venuje sa témam, ktoré boli tabuizované, ako napríklad alkoholizmus a rómska tematika. V roku 2007 napísal novelu z rómskeho prostredia *Kivader*. Po nej nasledovala zbierka próz *Záchytka* (2009), román *Kale topanky* (2012), za ktorý získal cenu Anasoft litera, zbierka krátkych poviedok *Človek príjemný* (2014) a novela *Rinaldova cesta* (2015), o dobrodružnej ceste mladého rómskeho chlapca za rodinným šťastím. Preklady jeho kníh vyšli v Poľsku, na Ukrajine a v Maďarsku, chystajú sa knižné vydania v Chorvátsku a Slovinsku. Knihy majú študenti slovenského jazyka a literatúry aj ako povinné čítanie.

Rodinný podnik

Na úvod si účastníci diskusie mohli pozrieť bakalársky film Riša Staviarskeho Andyho žena, ktorého námetom bola poviedka *Záchytka*. Ak si naňho zvedavý aj ty, je dostupný aj

na YouTube. V ich filmoch nenájdete žiadneho známeho herca, žiadnu opozeranú tvár. Filmom a literatúrou sa živí aj ďalší člen rodiny, a to Víťova dcéra Marka Staviarska. Nosom zarýla do písania kníh pre deti a je tiež filmovou producentkou. Tematikou fantasy sa zaoberá frontman kapeľy *Fúzy Múzy* Juraj Staviarsky. Vo svojej knihe *Merithos* píše o polobohovi Kazovi a kúzelníčke Janet a ich pokuse nastoliť mier medzi národmi Merithosu.

Aj my sme sa pýtali

Na záver diskusie predstavili celovečerný film *Veronka*, ktorý poputuje do kín už v lete 2018. Hlavnou hrdinkou je rómske dievča. Film je spojený s jarmočným prostredím. Študenti kladli otázky nielen o filme, ale aj literatúre. My sme sa pýtali, odkiaľ čerpá inšpiráciu Víto Staviarsky: „Niekdedy je to obraz, ktorý sa odrazu začne rozvíjať, reťaziť, na to naskočí ďalší – a z toho sa vytvára dej. A to plynutie ma na tom baví. Keď sa viem pri tom zasmiať, tak je to oveľa lepšie, až rozmýšľam, či nie som blázon, že sa smejem do prázdna. Väč-

šinou zachytávam prostredie, ktoré som videl, aby som rozprával o niečom aj ,ohmatanom‘ a o niečom, čo ja považujem za zaujímavé. Čitateľovi sa to snažím ulahčiť tým, že text stlačím, aby z toho neboli dlhé ságy.“ Prezradil, že na ich škole premietali klubové filmy každý večer. A ako si chváli prácu na filme? „Je ťažká. Ani literatúra nie je ľahká, no človek musí obsedieť ako sliedka na vajciach. Film je o viacerých ľuďoch, viac organizácie a tak ďalej. Keď človek píše, vytvorí si to po svojom, ale vo filme je toľko vplyvov, že sa mu rozsekáva tá pôvodná predstava.“

Kristína MINÁROVÁ
študentka FF PU

ŠTUDENTI SA SPOZNÁVALI V DOLNOM SMOKOVCI

Dolný Smokovec je kúpeľná osada a miestna časť mesta Vysoké Tatry. Je to aj miesto, kde sme sa my, študenti GTF PU, stretli, aby sme sa v novom akademickom roku 2017/2018 navzájom spoznali, ale taktiež, aby sme spoznávali aj samých seba.

Pod vedením o. Petra Tirpáka a o. Martina Tkáča sa toto naše spoznávanie začalo. Vlakom sme zažili zábavnú cestu do Dolného Smokovca, kde na nás s otvorenou náručou čakali Milosrdné sestry Svätého kríža, ktoré sa už desaťročia starajú o Charitný domov v Dolnom Smokovci, ktorý patrí pod správu Slovenskej katolíckej charity.

Domov pre fyzický oddych a duchovný nádych – presne toto nás tam čakalo. „Fyzický oddych“ od našich študentských povinností, ale aj „duchovný nádych“ počas katechézy, svätej liturgie či modlitby posvätného ruženca. Po príchode sme sa začali všetci spoločne spoznávať a získavať nových priateľov cez kreatívne aktivity našich doktorandiek. Po nasýtení tela sme začali nasycovať aj našu dušu skrz katechézu o. Petra Tirpáka, ktorý nás povzbudzoval k premene nášho srdca. Poukázal na známú stať zo Svätého písma, kde Ježiš v Káne Galilejskej premenil vodu na víno

(porov. Jn 2, 1 – 11) a poukázal na to, že byť premenený Ježišom nie je vec dočasná, ale je to premena stála. Po katechéze sme sa spoločne modlili Moleben k Presvätej Bohorodičke a vybrali sme sa na krátku prechádzku do Starého Smokovca. Bolo to šesť kilometrov lemovaných farebným lístím, mrholením a Tatrami, ktoré síce boli v hmle, ale aj tak nám ukázali svoju krásu. V Starom Smokovci sme sa ohriali pri teplom čaji a vrátili sa späť tou istou cestou, aby sme si krásu prírody mohli užiť dvojnásobne. Po takomto sviežom prebudení sme slávili svätú liturgiu v kaplnke Charitného domu, v ktorej sa nachádzajú relikvie blahoslavenej Zdenky Schelingovej. Na liturgii nás o. Martin Tkáč v homílii povzbudzoval, že tak ako sv. Pavol, ktorý je apoštolom národov, aj my sme apoštolmi „národov“ v škole, práci alebo v rodine. Deň sme zakončili večerným programom, ktorý sa niesol v duchu posedenia pri čaji a filme.

V utorok sme nový deň privítali tým najpodstatnejším jedlom dňa – raňajkami. Po nich sme sa stretli v kaplnke na modlitbe posvätného ruženca a pokračovali sme aktivitami, ktoré nám pripravili naše kolegyne, študentky bakalárskeho programu animácia voľnočasových aktivít z 1. ročníka. Dobrú náladu a smiech sme si odniesli aj do Popradu, kde sme sa prešli po historickom Námestí svätého Egídia a využili tento spoločný čas duchovnej obnovy. Všetci sme sa posilnení na tele i na duši vrátili späť do reality všedného dňa na fakulte. Naša veľká vďaka za zorganizovanie tejto duchovnej obnovy, skrze ktorú sme počuli povzbudivé slová či zažili úsmevné situácie, patrí v prvom rade nášmu nebeskému Otcovi, duchovnému správcovi o. Petrovi Tirpákovi a aj našej doktorandke Janke Lukáčovej.

Alžbeta SEMANOVÁ
Foto: Bc. Júlia KOCUREKOVÁ
študentky GTF PU

ŠTUDENTI TURIZMU CESTUJÚ EURÓPOU...

Lichtenštajnsko nie je krajinou, ktorá by patrila medzi najvyhľadávanejšie destinácie Európy, no študenti FM PU Bc. Soňa Bendová a Bc. Marián Baloga, absolventi bakalárskeho študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo sa rozhodli práve takéto krajiny spoznávať. Z ich cestovateľského denníka vyberáme:

Aj tá najvzdialenejšia cesta začína prvým krokom. Táto veta platí v cestovaní obzvlášť. Preto sme sa rozhodli urobiť tento prvý krok k precestovaniu a objaveniu čo najviac krajín sveta. Obaja sme sa zhodli, že našimi cestovateľskými cieľmi budú nezvyčajné turistické destinácie. Leto 2017 sme teda ukončili precestovaním štyroch krajín počas deviatich dní vlakom a autobusom, pričom náš hlavný cestovateľský cieľ bolo Lichtenštajnsko, doplnené o pár miest Rakúska, Švajčiarska a Talianska. V skorých ranných hodinách sme sa z Bratislavy presunuli do Viedne a ako prví

sme tu navštívili Haus des Meeres, modernú 9-poschodovú presklenú budovu morského sveta, z časti fungujúcu na princípe kontaktnej zoo. Z morského sveta sme sa metrom presunuli do komplexu Schönbrunn, ktorý sme vzhľadom na krátkosť nášho pobytu vo Viedni nestihli prejsť celý, no vybrali sme si Schönbrunnský zámok spolu s časťou jeho záhrad a zoologickú záhradu, ktorá je najstaršou v Európe. Svoj deň vo Viedni sme zavřili prehliadkou historického centra a jeho pamiatok. Ráno nás čakala 6-hodinová cesta do našej cieľovej destinácie – Lichtenštajn-

ska. Náš vlak síce cez Lichtenštajnsko prechádzal, avšak zastavil až v Buchse, čo je hraničné Švajčiarske mesto. Možno je to len malá bodka na mape Európy (čo aj je, pretože je len o niečo väčšie ako Košice), alebo len „prímestská časť“ Švajčiarska, no pravdou je, že Lichtenštajnsko je jedna z najrozvinutejších, najbohatších a samozrejme aj najkrajších krajín strednej Európy. Hneď po príchode sme absolvovali kontrolou zo strany švajčiarskych vojakov, predsa len v Európe stále prevládajú nepokoje a zvýšená pozornosť je venovaná najmä pohraničných kontrolám.

Z Buchsu je zabezpečená kyvadlová autobusová doprava priamo do hlavného mesta Vaduz, ako aj do susedného mesta Schaan (najväčšieho mesta krajiny), kde sme boli ubytovaní. Mesto je výnimočné hlavne vďaka vykopávkam z čias Rímskej ríše, Kaplnkou sv. Márie a Múzeom Schaanskej kultúry. Program druhého dňa v Lichtenštajnsku sme mali veľmi bohatý, začali sme hlavným mestom Vaduz a prešli sme aj ďalšie 3 mestá. Keďže je táto krajina kniežatstvom s dedičnou konštitučnou monarchiou, naše kroky samozrejme viedli k zámku Vaduz, domovu kniežaťa Hansa Adama II. Lichtenštajnského. Tento zámok má vyše 700 rokov, žiaľ, nie je prístupný verejnosti. Cestou zo zámku sme mali zastávky na odpočívadlách, z ktorých bol krásny panoramatický výhľad na takmer celé Lichtenštajnsko. Veľmi zaujímavým mestom bol aj Triesenberg, cez ktorý sme prechádzali cestou do lyžiarskeho strediska Malbun. Od najnižšie položeného bodu tohto mesta po jeho najvyšší je prekonaný rozdiel vyše 300 m n. m. Cesty v tejto oblasti sa dosť odlišujú od našich, sú veľmi úzke, strmé a veľmi kľukaté. Po polhodinovej ceste autobusom sme dorazili do lyžiarskeho strediska Malbun, odkiaľ sme si urobili hodinovú túru k panoramatickým výhľadom nad strediskom, kde nám aj napriek dátumu v kalendári teplo nebolo (5,9 °C a ráno aj pod bodom mrazu). Cestou okolo nás pobežovali svište, ktoré majú v tejto oblasti svoje zimoviská. Deň sme ukončili na teplejšom mieste, v najjužnejšom meste krajiny – v Balzers. Nad rozsiahlymi vinicami sa rozprestieral hrad Gutenberg, kde sme stretli aj Slovákov, starší pár z východného Slovenska. Posledná zastávka v meste, ako aj v celom Lichtenštajnsku bol Kostol sv. Mikuláša. Nasledujúci deň sme pokračovali v našej ceste vlakom do Zürichu. V tomto momente sme sa prehupli do druhej polovice nášho poznávacieho výletu, čo sa nezaobišlo bez menších komplikácií. Prvý problém nastal, keď sme si kúpili zlý lístok na vlak, čo sme vyriešili následným priplatením si a druhý, keď sme hľadali náš hotel. V meste sa nachádzali tri hotely s rovnakým menom

a ten náš bol, samozrejme, posledný. Zürich bol pre nás len akousi prestopnou stanicou, nakoľko bolo ťažké nájsť vhodné dopravné prepojenie medzi Lichtenštajnskom a Milánom. Zürich je situovaný po oboch stranách rieky Limmat, čo vytvára výborné podmienky pre veľký prístav, ktorý sa tu nachádza a ktorý sme navštívili. Tak ako v Lichtenštajnsku, tak aj vo Švajčiarsku nás prekvapili vysoké ceny tovarov a služieb, ktoré boli v niektorých prípadoch aj 4- až 5-krát vyššie ako u nás. Pred nami bol šiesty deň a najdivokejšia cesta. Pri preprave z Zürichu do Milána sme zmenili spôsob dopravy, vlak sme vymenili za autobus. To sme však nevedeli, že ním budeme prechádzať cez Švajčiarske Alpy. Pri tejto ceste sme prešli cez asi 50 tunelov a nespočetné množstvo mostov. Počasie na horách je nevyspytateľné a premenlivé a počas našej cesty sa rozhodlo ukázať nám svoju najhoršiu tvár. Hustý lejak po pár desiatich kilometroch vystriedala hmla, ktorá bola hustá ako mlieko. Naš autobus musel asi pol hodinu stáť, kým sa počasie nezlepšilo. Našťastie cesta dopadla dobre a my sme boli konečne v Miláne. Po ubytovaní v hoteli nám skrížil plány opäť silný dážď, ktorý neutíchol ani na ďalší deň. Zrušili sme teda cestu do Janova, pretože v Taliansku boli silné záplavy. Keď sa počasie zlepšilo, navštívili sme najväčšiu pamiatku Milána – Milánsky Dóm ako aj jeho príslušné múzeum, kde nás príjemne prekvapila cena vstupu, ktorá predstavovala len 3€. Vyskúšali sme samozrejme aj pravú taliansku

pizzu, cestoviny a, samozrejme, aj kávu. Ďalší, zároveň aj posledný deň našej cesty nás čakali Galleria Vittorio Emanuele II, s množstvom luxusných butikov a obchodov, ako aj malé Benátky Milána – Canal Grande. Večer sme sa vydali na spiatočnú cestu domov, ktorá predstavovala 25 hodín cestovania z Milána až do Prešova, no už počas cesty z Milána do Salzburgu sme mali veľké meškanie, nakoľko sa s nami pokúšal nelegálne vycestovať aj mladý chlapec, utečenec, ktorého na poslednej talianskej stanici zadržali vojaci. Po tomto zážitku nás už čakala len jednotvárna cesta domov. Budúci rok na nás čakajú celkom odlišné krajiny, pretože sme sa rozhodli pre Ukrajinu a Bielorusko.

Bc. Soňa BENDOVIÁ, Bc. Marián BALOGA
študenti FM PU
RNDr. Jana MITRIKOVÁ, PhD.
FM PU

foto: Bc. Soňa BENDOVIÁ a Bc. Marián BALOGA
študenti FM PU

SLOVENSKÉ VIANOCE S ERASMUS ŠTUDENTMI

Neodmysliteľnou súčasťou univerzít je program Erasmus. Vďaka nemu aj na Prešovskej univerzite trávia semester študenti z rôznych krajín. Niektorí z nich na Slovensku dokonca prežijú aj najkrajšie sviatky v roku. Prečo a ako budú tráviť Vianoce, sme sa pýtali aj my.

Jednou zo študentiek, ktoré svoje štúdium dočasne presunuli do Prešova, je aj **Joanna Szydełko**. Pochádza z Poľska, kde študuje žurnalistiku a sociálnu komunikáciu na Rzeszowskej univerzite. „Aj vďaka nie veľkej vzdialenosti sa mi tieto Vianoce podarí byť so svojou rodinou. Pravdepodobne sa všetci zídeme u mojej starej mamy, tak ako každý rok,“ ozrejmuje. „Sme kresťania, takže sa spoločne celá rodina navečeria, o polnoci potom spolu ideme do kostola na polnočnú omšu,“ dokazuje Joanna blízkosť našich kultúr. Odlišuje sa však sviatočnou tabuľou. Na štedrovečernom stole u Joanny na rozdiel od našej tradičnej kapustnice nájdete barszcz (boršč), pierogi (pirohy) či krokiety (krokety). Zmysel vianočných sviatkov však ostáva rovnaký – tráviť čas so svojou rodinou. „Zbožňujem túto atmosféru okolo Vianoc. Najradšej mám, keď si môžeme spoločne spievať vianočné koledy,“ prezrádza. „Vianoce totiž u nás majú akési čaro, ktoré akoby istým spôsobom plnilo želania.“ A čo by popriala vám, našim čitateľom? „Nech sa vám plnia vaše sny a všetko, po čom túžite. Najmä však využite vianočný čas na to, aby ste ho strávili s tými, ktorí sú vám najbližší.“

Úplne iný prípad je dvadsaťjedenročný **Anil Mustafa Aycan** z Turecka. „Označil by som sa za ateistu, Vianoce ma teda nijako zvlášť neovplyvňujú,“ hovorí o tomto období roka študent učiteľstva angličtiny. „Môj brat a ja sme počas tohto semestra obaja na Erasme, preto tento čas využijeme spoločne a stretneme sa v Rakúsku. V Turecku totiž Vianoce neoslavujeme nijako špeciálne, toto bude teda moja, vlastne naša prvá skúsenosť s vianočnými sviatkami. Aj to je dôvod, prečo sa počas tohto obdobia nevraciam do Turecka,“ vysvetľuje počas rozhovoru. „Vlastne si s bratom neplánujeme dávať ani darčeky. Myslím, že len pôjdeme do mesta a uvidíme, ako to tam bude

žiť. Pozorovať, čo robia v tomto čase ostatní, a uvidíme, možno sa k niečomu pridáme aj my sami.“ Anilove odpovede vyvolali dojem, ako keby poriadne európske/americké Vianoce ešte nezažil. Pýtali sme sa teda, čo si pod pojmom Christmas vlastne predstavuje a čo o nich vie: „V podstate všetko, čo viem o vianočných sviatkoch, som nasával z filmov, no som presvedčený, že ide o naozaj milé obdobie, ktoré si ľudia dokážu užiť a stráviť príjemne.“ Anilovi sú dokonca neznáme aj vianočné koledy. Nikdy vraj žiadnu ešte nepočul, možno sa to tento rok v Rakúsku zmení, my mu držíme palce. A ak Joanna hovorila o vianočných kúzlach, práve toto by mohlo byť malým zázrakom a splneným priáním pre Anila. Čo však želá našim čitateľom? „Skutočne krásne Vianoce so svojimi milovanými.“

Znovu iný pohľad na vianočné sviatky nám poskytla aj **Hámos Alexandra**, študentka z maďarského Szegedu, ktorá študuje učiteľstvo slovenského a anglického jazyka práve v tomto maďarskom meste. Tento semester aj ona trávi na Prešovskej univerzite vďaka programu Erasmus. Ako to ovplyvní jej Vianoce? „Nechystám sa do Maďarska, pretože túto príležitosť využijú moji najbližší na návštevu. Moja rodina príde počas týchto sviatkov na Slovensko, keďže sme nikdy Vianoce neoslavovali oddelene. Som naozaj nadšená, že tento rok nebude výnimkou – no a veľmi rada by som im ukázala Slovensko a najmä Prešov, keďže tu trávim celý semester. Vnímam to ako krásne spojenie. Ako to hovoríte, príjemného a užitočného.“ Keďže sú si naše kultúry celkom blízke, pýtali sme sa aj na podobnosti a rozdiely medzi Štedrým večerom. Alexandra a jej rodina sú síce rímskokatolíckeho vierovyznania, Vianoce však nijako špeciálne kvôli tomu neoslavujú. „Iba keď som bola menšia, chodili sme na polnočnú omšu vždy na prelome 24. a 25. decembra. To ale

skončilo akonáhle som dokončila základnú školu,“ dodáva. Inak sa ale ich spôsob prežívania sviatkov nie veľmi líši. Na štedrovečernej tabuľi nesmie chýbať rybacia polievka, rybie prsty, zemiaková kaša a rôzne iné druhy mäsa či ryža. Niektoré rodiny si dokonca doma vyrábajú vlastný vaječný koňak. „My si najviac pochutnáваме na tzv. ‚bejgli‘, čo je vlastne maďarská obdoba ‚bagels‘ z Ameriky. Plníme ich vlašskými orechmi a makom,“ No a nám sa pri pomyslení na takéto dobroty len zbiehajú sliny. „Tento rok ale vyskúšame tradičné slovenské jedlá. To naše mi bude určite chýbať, niekedy je ale dobré vyskúšať aj niečo iné, nie?“ dodáva si odvalu na slovenskú kapustnicu sama Alexandra. Keďže Vianoce vníma ako rodinné sviatky, je rada, že ich môže aj napriek svojmu študijnému pobytu na Slovensku stráviť s najbližšími. „Vianoce by mali jednotlivých členov rodiny prinášať k sebe bližšie. Sme roztrúsení po svete, no aspoň štedrovečerný stôl nás donúti vrátiť sa. Navyše milujem vianočné koledy – keď som bola menšia, mojou obľúbenou bola ‚Mennyből az angyal‘ – teda Anjel z nebies. Celkovo mám na Vianoce z detských čias pekné spomienky, zvyčajne sme sa všetci bratrance a sesternice stretli u babky, spievali a hrali sa spoločne, čo týmto sviatkom dodávalo ešte viac rodinnej atmosféry.“ Práve s tým sa spája aj Alexandrino prianie pre vás: „Nech každý nájde počas tohto obdobia svoju ľudskú podstatu a vnútorný pokoj. Nemali by sme zabúdať na tých menej šťastných, takže ak máte vo svojom okolí charitu alebo podobnú organizáciu, určite im venujte svoju pozornosť – možno nemajú s kým tráviť tento čas vianočný, čas rodiny a blízkosti, pokoja.“

Za odpovede ďakujeme vyššie menovaným študentom a všetkým želáme krásne a pokojné Vianoce!

Bc. Viktória KOÓSOVÁ
FF PU

NIEKTO MYSLÍ NA TEBA

Keď čas plynie len pomaly,
očka ti biely rozžiari
sneh padajúci z neba.
Čarovná snežná krajina
srdce ti nežne objíma –
niekto myslí na teba.

Slzičky šťastia padajú,
keď vloček vôkol lietajú
páperových tisíce.
Zavieraš očka belavé,
skrz chumáčky pomalé
sniežik ti hladí líce.

Znútra plného radosti
posieľaš pozdrav vďačnosti
za krásny svet kol seba.
Znova cítiš – máš dosť sily,
otáčaš ďalší list knihy,
kým ktosi myslí na teba...

MUZIKÁLOVÉ VIANOCE

Žena: Vianoce sú niečím krásnym,
Muž: Vianoce sú čímisi strašným.
Žena: Okamihom najkrásnejším,
Muž: časom v roku najstrašnejším.
Žena: Veľmi, veľmi ich mám rada,
Muž: rastie mi z nich dlhá brada.

Žena: Odpočnem si pri rodine,
Muž: zmrznem v chladnej krutej zime.
Žena: Obdarujem svojich doma.
Muž: Nedostanem nič pod stroma.
Žena: Poteším sa spolu s nimi,
Muž: nesplnia sa žiadne sny mi.

Žena: Vyber si len, vyber, čo chceš,
Muž: dokým si sám voliť môžeš.
Žena: Radovať sa z maličkostí –
Muž: pästou o stôl biť od zlosti.
Žena: Druhým stvoriť Vianoce len,
Muž: brať si všetko, dávať len blen.

Muž: Každý by chcel niečo dostať.
Žena: Skús teraz na chvíľu postáť...

Spolu: Dávať je viac, než dostávať,
ísť vpred lepšie, než postávať.
Dávať ľahšie, ako prijímať,
svietiť krajšie, než zhasínať.
Spravme druhým vianočný čas,
vianočný jas prijmime v nás.

